

**STATSRÅDETS REDOGÖRELSE OM PLANEN
FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA 2016—2019**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen	5
2.	Nationella mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna . .	7
3.	De ekonomiska utgångspunkterna	8
3.1	De ekonomiska utsikterna	9
3.2	Utsikterna för den offentliga ekonomin	10
3.3	Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin	12
4.	Statens finansiella åtaganden och risker	13
5.	Statsfinanserna	15
5.1	Rambestämmelsen för statsfinanserna	15
5.2	Utgiftsutvecklingen inom budgetekonomin och anslagsramen	16
5.3	Riktlinjer för budgetekonomin 2016—2019	19
5.3.1	Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena	20
5.3.2	Statens gemensamma informationssystemprojekt och ekonomiförvaltning	33
5.4	Inkomsterna inom budgetekonomin	35
5.5	Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi	39
5.6	Statsfinanserna utanför budgetekonomin	40
6.	Den kommunala ekonomin	43
6.1	Riktlinjer för den kommunala ekonomin	43
6.2	Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin	45
6.3	Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans.	49
7.	Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder	50
8.	Sammandrag av åtgärderna inom de offentliga finanserna som helhet . . .	53
8.1	Åtgärdernas totala omfattning och tidpunkten för dem	53
8.2	Åtgärder inriktade på utgifterna i de offentliga finanserna	55
8.3	Åtgärder inriktade på inkomsterna i de offentliga finanserna	56
9.	Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter.	56
	BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden	60
	BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna	62
	BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med . .	
	planen för de offentliga finanserna föregående vår.	65
	BILAGA 4 Stabilitetsprogram och utkast till budgetplan	66

Statsrådet har antagit planen för de offentliga finanserna 2016—2019

PLAN FÖR DE OFFENTLIGA FINANSERNA 2016—2019

Statsrådet har i dag, sedan ärendet undergått förberedande behandling i finansutskottet, med stöd av 2 § i statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014), 1 § i förordningen om statsbudgeten (1243/1992) och statsrådets beslut av den 24 april 2003 om principerna för uppgörande av ramförslag för statsfinanserna, budgetförslag samt verksamhets- och ekonomiplaner utfärdat följande plan för de offentliga finanserna samt det beslut om ramarna för statsfinanserna och den utgiftsbegränsning för kommunalekonomin som ingår i planen:

1. Utmaningarna inom ekonomin och den ekonomisk-politiska linjen

Läget för Finlands ekonomi är allvarligt. Bruttonationalprodukten har minskat under flera års tid, arbetslösheten ökar och arbetslöshetsperioderna blir allt längre. Dessutom försämrar befolkningens stigande medelålder förutsättningarna för tillväxt och ökar utgifterna inom den offentliga ekonomin. De offentliga finanserna uppvisar ett djupt underskott. Skuldsättningen inom den offentliga sektorn har ökat snabbt och överstiger i år 60 % i förhållande till BNP.

Underskottet i de offentliga finanserna överskred 2014 referensvärdet på 3 % enligt EU-fördraget, och referensvärdet kommer att överskridas också i år. Enligt finansministeriets prognos från september (se avsnitt 3) räcker de anpassningsåtgärder som regeringen har slagit fast för 2016 till för att minska underskottet i de offentliga finanserna till under 3 % 2016, om dessa åtgärder genomförs fullt ut. Europeiska kommissionen bedömde i juni att det inte är motiverat att inleda förfarandet vid alltför stora underskott på grund av vare sig underskotts- eller skuldkriteriet. Finansministeriets prognos stöder den bedömningen.

Utvecklingen inom de offentliga finanserna behandlas mer detaljerat i avsnitt 3. Finlands och EU:s finanspolitiska regler och mål presenteras på finansministeriets webbplats www.vm.fi.

Regeringens finanspolitiska linje

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering inleder man omedelbart balanserandet av den offentliga ekonomin. Skuldsättningen i förhållande till bruttonationalprodukten ska brytas före utgången av valperioden, och efter 2021 ska vi inte längre ta ytterligare lån. Den totala skattegraden kommer inte att höjas.

Regeringen förbinder sig att under regeringsperioden fatta de beslut om besparingar och strukturella reformer som behövs för att täcka hållbarhetsunderskottet på 10 miljarder euro i den offentliga ekonomin.

I regeringsprogrammet har man enats om ett anpassningsprogram för att omedelbart stärka den offentliga ekonomin. Vid sidan av de åtgärder som minskar de offentliga utgifterna och ökar inkomsterna från avgifter görs omfördelningar av anslagen. Ett av målen i regeringsprogrammet är att dessa åtgärder ska stärka den offentliga ekonomin med ett nettobelopp på ca 4 miljarder euro på 2019 års nivå.

Förutsättningarna för sysselsättning och ekonomisk tillväxt stärks genom beskattningen. De ändringar som görs i grunderna för beskattningen ändrar beskattningsstrukturen så att tyngdpunkten inom beskattningen flyttas från beskattning av arbete och företagande till i synnerhet miljöskatter. I regeringsprogrammet är målet att skatteåtgärdernas sammantagna effekt på den offentliga ekonomin ska vara neutral på 2019 års nivå.

Regeringen inleder ett förändringsprogram för att nå de strategiska målen för regeringsperioden. De strategiska målen gäller hälsa och välfärd, sysselsättning, konkurrenskraft och tillväxt, utbildning och kompetens, bioekonomi och ren teknik samt ändring av verksamhetssätten t.ex. genom att främja digitalisering och avveckla onödig reglering och byråkrati. Det görs en engångssatsning på 1,6 miljarder euro, fördelat över tre år fram till 2018, på spetsprojekt och på en minskning av eftersättningen av underhållet.

Regeringen eftersträvar ett omfattande samhällsfördrag, men trots ansträngningarna kunde ett sådant inte nås. Regeringen strävar dock fortfarande efter att stärka Finlands konkurrenskraft också efter det att förhandlingarna om ett samhällsfördrag har upphört, och den informerades den 8 september 2015 om exceptionella åtgärder för att sänka enhetsarbetskostnaderna med 5 % och om åtgärder för att stärka de anställdas omställningsskydd. Statsminister Sipilä lägger fram regeringens förslag till åtgärder för att förbättra konkurrenskraften för riksdagen som ett meddelande från statsrådet senast i slutet av september 2015. Målet är att de behövliga lagändringarna ska vara genomförda senast i juni 2016. Om åtgärderna för att förbättra konkurrenskraften inte ger önskat resultat är regeringen beredd att utöver anpassningsåtgärderna på ca 4 miljarder euro göra utgiftsbesparingar och skattehöjningar på ca 1,5 miljarder euro. Regeringens förslag till förbättring av konkurrenskraften och de s.k. villkorade åtgärderna har inte beaktats i planen för de offentliga finanserna eller i finansministeriets makroekonomiska prognos.

Vissa av regeringens åtgärdsprogram och deras spareffekter sträcker sig utöver valperioden. Avsikten är att kommunernas kostnader ska minskas med 1 miljard euro genom att man gallrar bland de lagstadgade uppgifterna och de förpliktelser som styr fullgörandet av dessa uppgifter. Genom reformen av social- och hälsovårdstjänsterna eftersträvas besparingar på 3 miljarder euro. Inte heller dessa åtgärder har beaktats i planen för de offentliga finanserna eller i finansministeriets makroekonomiska prognos.

Stabilitetsprogrammet

Det medelfristiga mål som i stabilitetsprogrammet våren 2013 sattes för det strukturella saldot, dvs. -0,5 % i förhållande till BNP, kvarstår. Den strukturella anpassning mot det medelfristiga

målet som krävs av Finland är 2015 0,1 % och 2016 0,5 % i förhållande till BNP. Anpassningskraven för de följande åren har ännu inte slagits fast.

Planen för de offentliga finanserna är samtidigt Finlands stabilitetsprogram och ett svar på EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt. Denna gång innefattar planen för de offentliga finanserna också information som utkastet till budgetplan för 2016 förutsätter. I fråga om stabilitetsprogrammet och utkastet till budgetplan, se bilaga 4.

Statsrådets bedömning i fråga om uppnåendet av det medelfristiga målet

Enligt 3 § 1 mom. i den finanspolitiska lagen 869/2012 ska statsrådet vidta de åtgärder som statsrådet anser behövliga för att korrigera de offentliga finansernas stabilitet och hållbarhet, om det enligt dess bedömning finns en sådan betydande avvikelse i det strukturella saldoto i de offentliga finanserna som kan äventyra uppnåendet av det medelfristiga målet.

Finland uppfyllde i stora drag kraven i den förebyggande delen 2014. Statsrådet instämmer i finansministeriets bedömning i avsnitt 3, att Finland i stora drag uppfyller kraven i den förebyggande delen också 2015. Inte heller 2016 väntas avvikelserna från kraven i den förebyggande delen bli betydande. I bedömningen ingår dock risker och osäkerhetsfaktorer, så det går inte att bortse från risken för betydande avvikelser. Vid behov kommer man att reagera på läget i samband med beredningen av planen för de offentliga finanserna våren 2016.

Om den strukturella anpassning som har krävts av Finland genomförs fullt ut, leder det till att det medelfristiga målet nås senast 2018. Enligt finansministeriets prognos kommer detta dock inte att ske. För att målet ska nås måste anpassningsåtgärderna nå den åtgärdsnivå som anges i regeringsprogrammet.

2. Nationella mål och regler som styr skötseln av de offentliga finanserna

I planen för de offentliga finanserna har beslutsfattandet om de offentliga finanserna samlats. I planen behandlar regeringen de offentliga finanserna på ett övergripande sätt och drar upp riktlinjer och gör val som utgör en fast grund för senare lagstiftnings- och budgetberedning. I planen för de offentliga finanserna finns delar som gäller statsfinanserna, den kommunala ekonomin, lagstadgade arbetspensionsanstalter och andra socialskyddsfonder. Statsrådet gör upp en plan för de offentliga finanserna för valperioden och ser före utgången av april varje år över planen för de följande fyra åren. Planen stöder också iakttagandet av det medelfristiga målet för det strukturella saldoto i de offentliga finanserna.

Målen för det strukturella saldoto

Regeringen har fattat beslut om följande bindande nominella mål för det strukturella saldoto under valperioden:

- underskottet i statsfinanserna högst ½ % i förhållande till BNP
- underskottet i den kommunala ekonomin högst ½ % i förhållande till BNP
- arbetspensionsfondernas överskott ca 1 % i förhållande till BNP

— saldot för övriga socialskyddsfonder ca 0 % i förhållande till BNP.

Regeringen bedömer att dessa mål leder till att det medelfristiga målet nås eller att det strukturella saldot blir starkare än så. I avsnitten 5—7 finns en beskrivning för varje undersektor av de åtgärder som regeringen har slagit fast för att målen ska nås. I avsnitt 8 behandlas de totala effekterna på de offentliga finanserna av regeringens åtgärder.

Ramarna för statsfinanserna

Regeringen har förbundit sig till ramförfarandet inom statsfinanserna. Med hjälp av utgiftsregeln garanteras en utgiftspolitik inom statsfinanserna som är ansvarsfull och långsiktig och främjar ekonomisk stabilitet. Systemet grundar sig på de bindande, reella totala ramar som gjorts upp för valperioden och i vilka man årligen endast gör behövliga korrigeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella korrigeringar. Ramsystemet begränsar de utgifter som kan budgeteras i statsbudgeten. Syftet med denna regel är att begränsa de totala utgifter som skattebetalarna ska stå för.

Ramförfarandet fastställer maximibeloppet till ca 80 % av utgifterna i statsbudgeten. Utanför ramarna lämnas bl.a. utgifter som växlar med konjunkturerna och den automatiska finansieringen, ränteutgifterna för statsskulden och finansinvesteringarna. I de årliga rambesluten ges ramarna för förvaltningsområdena, men det är endast de totala ramarna för valperioden som är bindande. Omfördelningar kan således göras mellan förvaltningsområdena. Mellan ramarna för valperioden och de förvaltningsområdesspecifika ramarna finns utöver tilläggsbudgetreserven också en s.k. ofördelad reserv som fördelas senare.

Ramarna för statsfinanserna behandlas i avsnitt 5.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

Statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna förutsätter att regeringen i planen för de offentliga finanserna ställer en sådan euromässig begränsning för de utgiftsändringar som statens åtgärder medför för den kommunala ekonomin som är konsekvent med det uppsatta målet för det strukturella saldot inom den kommunala ekonomin. Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin och konsekvenserna för den kommunala ekonomin av statens åtgärder behandlas i avsnitt 6.

3. De ekonomiska utgångspunkterna

I detta avsnitt och i bilaga 1 sammanfattas finansministeriets prognos för den makroekonomiska utvecklingen, som planen för de offentliga finanserna grundar sig på. Finansministeriets makroekonomiska prognos utarbetas självständigt på ministeriets ekonomiska avdelning (869/2012, 2 a §). En heltäckande beskrivning av de ekonomiska utsikterna finns i finansministeriets ekonomiska översikt.

3.1. De ekonomiska utsikterna

Ekonomiska konjunkturutsikter 2015—2017

Under den senaste tiden har nyheterna om utvecklingen inom den internationella ekonomin återigen varit oroväckande. Tillväxtutsikterna för den kinesiska ekonomin har försämrats ytterligare och tillväxttakten avtar till 6,5 %. Rysslands ekonomi fortsätter att krympa och kommer inte att växa under de närmaste två åren. Däremot har den ekonomiska utvecklingen varit gynnsam för många av Finlands viktiga handelspartner. Förenta staternas ekonomi förutspås växa med en takt på närmare 3 % under de följande två åren, och i Storbritannien är tillväxten omfattande. En måttlig ekonomisk tillväxt har kommit igång också inom euroområdet. Centralbankernas penningpolitik stöder fortfarande tillväxt. Det sjunkande priset på energi, särskilt olja, främjar tillväxtutsikterna för energiintensiva ekonomier som Finland.

Finlands ekonomi har krympt under de tre föregående åren, och i år växer ekonomin knappt alls. Tillväxten 2016 förutspås bli 1,3 %. Tillväxten bygger i stor utsträckning på en gynnsam utveckling när det gäller investeringar. Det är dock av flera orsaker svårt att förutspå investeringarna, och de är förknippade med tidsmässiga riskfaktorer. Delvis därför finns det i fråga om tillväxtprognosen för 2016 en risk för nedgång. Den privata konsumtionen ökar något långsammare än i år på grund av realinkomsternas anspråkslösa utveckling. Tillväxten 2017 förutspås bli 1,4 %. Den ekonomiska tillväxten beror på den inhemska efterfrågan.

Antalet sysselsatta beräknas 2015 vara 0,7 % lägre än året innan, och arbetslöshetsgradens årsmedeltal förutspås bli 9,6 %. Särskilt bekymrande är långtidsarbetslöshetens och den strukturella arbetslöshetens snabba ökning. Konsumentpriserna sjunker 2015 med 0,1 %. Antalet sysselsatta på arbetsmarknaden ökar något 2016 i och med att konjunkturläget förbättras en aning. Under 2017 fortsätter arbetslöshetsgraden att minska men är fortfarande hög. Nästa år börjar konsumentpriserna stiga snabbare, men ökningen hålls på en moderat nivå.

Finlands ekonomiska tillväxt är under de närmaste två åren således långsammare än våra konkurrentländers, och arbetslöshetsgraden är på en tämligen hög nivå. Enligt prognosbilden blir den kumulativa tillväxten 2015—2017 dämpad, och BNP blir mer än 3 % lägre än 2008. Finlands ekonomi är således svag och står inför mycket stora utmaningar.

De risker i prognosen som gäller den internationella ekonomin är negativa. I Kina har den privata sektorns snabba skuldsättning fortsatt. Den höga och ökande skuldnivån kan tillsammans med en långsammare tillväxt leda till chocker som på grund av den kinesiska marknadens storlek och globala värdenätverk kan få vittgående konsekvenser. Inom euroområdet kan hushållens återhämtning från skuld- och finanskrisen rentav bli svårare än vad som förutspåtts. Tillväxtutsikterna överskuggas dessutom av geopolitiska spänningar i bl.a. Ryssland och Mellanöstern. Också på finansmarknaden har nervositeten ökat. På grund av den tillväxtvänliga, lätta penningpolitiken har de låga räntenivåerna ökat viljan att ta risker, och investeringsströmmarna har styrts till bostads- och aktiemarknaden. På många marknader har prisstegringen varit snabb, och därmed har risken för stora korrigeringsrörelser ökat. De inhemska riskerna hänger samman med den realekonomiska utvecklingen och arbetsmarknaden. Konkurrenskraften är fortfarande svagare än i konkurrentländerna.

Utsikter på medellång sikt

Den ekonomiska tillväxten väntas vara långsam också på medellång sikt och stannar 2018 och 2019 på bara drygt 1 %. Ökad total produktivitet har varit en viktig källa till ekonomisk tillväxt under de senaste decennierna, men de senaste åren har ökningen inom den totala produktiviteten varit mycket anspråkslös. Vid sidan av konjunkturfaktorer har produktionen inom sektorer med hög produktivitet krympt avsevärt, och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Den totala produktivitetens trendmässiga ökning beräknas även på medellång sikt vara betydligt långsammare än vad som var vanligt i början av 2000-talet.

Ekonomins tillväxtpotential försvagas också av att arbetsinsatsernas ökning har stannat av. Orsaken till det är att befolkningen i arbetsför ålder minskar och den strukturella arbetslösheten är fortsatt hög, även om det relativa arbetskraftstalet särskilt när det gäller de äldre åldersgrupperna beräknas stiga en aning. Dessutom har investeringskvoten, som har varit fortsatt låg i flera år, bromsar ökningen av den kapitalstock som behövs inom produktionen och på så sätt försämrat ekonomins kommande tillväxtpotential.

Samhällsekonomins utveckling

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP:s värde, md euro	203	205	206	212	218	224	231
BNP, volymförändring, %	-1,1	-0,4	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
Arbetslöshetsgrad, %	8,2	8,7	9,6	9,4	9,1	8,7	8,3
Sysselsättningsgrad, %	68,5	68,3	67,9	68,2	68,4	68,9	69,3
Konsumentprisindex, förändrings-%	1,5	1,0	-0,1	1,1	1,5	1,8	2,0
Lång ränta, 10 år, %	1,9	1,4	0,7	1,0	1,5	2,2	2,9

3.2. Utsikterna för den offentliga ekonomin

Den offentliga ekonomin i Finland har under detta decennium uppvisat ett kontinuerligt underskott på grund av det långvarigt svaga konjunkturläget och långvariga strukturella problem. Den offentliga ekonomin kommer att uppvisa underskott till utgången av decenniet, även om omfattande anpassningsåtgärder kommer att minska underskottet. De offentliga samfundens finansiella ställning belastas alltjämt av ökade utgifter till följd av befolkningens stigande medelålder. Den offentliga skuldkvoten blir större under hela valperioden, även om ökningen blir långsammare.

Saldot för statsfinanserna visar ett klart underskott. Konjunkturväxlingarna avspeglas tydligast i statsfinanserna särskilt på grund av att skatteinkomsterna är mycket konjunktur känsliga. Underskottet kvarstår i statsfinanserna trots den stränga utgiftsdisciplinen eftersom den långsamma ekonomiska tillväxt som prognostiseras inte ger tillräckligt med skatteinkomster. Saldot för lokalförvaltningen är i stort sett oförändrat ända till 2019. I utvecklingsprognosen för den kommunala ekonomin har man inte räknat med kommunernas egna anpassningsåtgärder för 2016—2019. Arbetspensionsanstaltens överskott hålls på ca 1 % i förhållande till BNP. Utgifterna till följd av arbetslösheten försämrar saldot för övriga socialskydds-fonder detta år, men det balanseras mot slutet av valperioden.

Utgiftsgraden har ökat snabbt under de senaste åren. Orsakerna till det finns i utgifterna för arbetslösheten och de åldersrelaterade utgifterna. Också bruttonationalproduktens låga tillväxt har en avsevärd inverkan på relationstalet. Under valperioden uppskattas utgiftsgraden så småningom minska tack vare anpassningsåtgärder och ett förbättrat sysselsättningsläge. Skattehöjningarna har under de senaste åren ökat skattegraden, dvs. skatter och avgifter av skattenatur i förhållande till BNP. Skattegraden fortsätter att vara relativt stabil, ca 44 % i förhållande till BNP.

Den offentliga ekonomins centrala nyckeltal enligt nationalräkenskaperna, i förhållande till bruttonationalprodukten (%)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatter och socialskyddsavgifter	43,8	43,9	44,5	44,2	43,9	43,7	43,7
Offentliga samfunds utgifter	57,6	58,3	58,8	58,2	57,6	57,1	56,9
Offentliga samfunds nettokreditgivning	-2,5	-3,3	-3,4	-2,8	-2,4	-1,9	-1,4
— Statsförvaltningen	-3,6	-3,9	-3,1	-2,8	-2,6	-2,2	-1,7
— Lokalförvaltning	-0,7	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8
— Arbetspensionsanstalter	1,8	1,7	1,0	1,1	1,1	1,1	1,0
— Övriga socialskyddsfonder	0,0	-0,3	-0,5	-0,3	-0,2	0,0	0,2
Primärt saldo	-2,5	-3,1	-3,1	-2,6	-2,4	-1,9	-1,4
Strukturellt saldo	-1,0	-1,7	-1,8	-1,8	-1,9	-1,7	-1,4
Offentliga samfunds bruttoskuld	55,6	59,3	62,6	64,3	65,8	66,4	66,6
Statsskulden	44,3	46,4	48,7	49,9	51,2	51,9	52,1

Iakttagandet av finanspolitiska regler och mål

Underskottet i de offentliga finanserna överskred 2014 referensvärdet på 3 % enligt EU-fördraget, och referensvärdet kommer att överskridas också i år. Enligt finansministeriets prognos från september räcker de anpassningsåtgärder som regeringen har slagit fast för 2016 till för att minska underskottet i de offentliga finanserna till under 3 % 2016, om dessa åtgärder genomförs fullt ut. Således uppfyller Finland det kriterium som gäller underskottet, såsom Europeiska kommissionen bedömde i juni. Trots att skulden i år överskrider 60-procentsgränsen och skuldriteriet överträds från 2016 framåt, när överskridningen av referensvärdet inte längre kan förklaras med solidaritetsoperationer eller konjunkturläget, leder enbart överträdelsen av skuldriteriet ännu inte till att förfarandet vid alltför stora underskott inleds. Även Europeiska kommissionen bedömde i juni att det inte är motiverat att inleda förfarandet vid alltför stora underskott på grund av vare sig underskotts- eller skuldriteriet.

Finland omfattas av kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten. Finland uppfyllde i stora drag kraven i den förebyggande delen 2014. Den fordrade strukturella anpassningen (förändringen i det strukturella saldot) mot det medelfristiga målet är 2015 0,1 % och

2016 0,5 % i förhållande till BNP. Hur man når det målet bedöms utifrån två pelare, det strukturella saldot och utgiftsregeln.

Enligt finansministeriets prognos avviker förändringen i det strukturella saldot 2015 från det som krävs men avvikelsen, ca 0,2 % i förhållande till BNP, är inte betydande. Utgiftsregeln iakttas. Enligt prognosen uppfyller Finland således i stora drag kraven i den förebyggande delen 2015. År 2016 kan en eventuell avvikelse när det gäller förändringen i det strukturella saldot, något under 0,5 % i förhållande till BNP, bli betydande. Utgiftsregeln iakttas dock fortfarande. I detta ekonomiska läge ser utgiftsregeln ut att vara ett tillförlitligare mått på den finanspolitiska inriktningen än förändringen i det strukturella saldot, och därför kommer avvikelsen från den fordrade anpassningen mot det medelfristiga målet enligt en nuvarande helhetsbedömning inte att bli betydande. Risken för en betydande avvikelse kan emellertid ännu inte helt och hållet uteslutas. I bedömningen har det inte beaktats att Finland anhåller om att få tillämpa klausulen om struktur-reformer och investeringsklausulen 2016. I bilaga 4 ingår en närmare bedömning av hur kraven i den förebyggande delen uppfylls.

När det gäller de mål för undersektorerna som regeringen i avsnitt 2 sätter i fråga om saldot för de offentliga finanserna 2019 kommer varken lokalförvaltningen eller statsfinanserna enligt finansministeriets prognos att nå sina mål. För att målen ska kunna nås måste åtgärderna i regeringsprogrammet preciseras och genomföras fullt ut. Också kommunerna måste fortsätta med sina egna åtgärder för att stärka den kommunala ekonomin.

3.3. Omstruktureringen av ekonomin, befolkningens stigande medelålder och hållbarheten inom den offentliga ekonomin

Den finländska ekonomin har de senaste åren lidit av en strukturomvandling inom industrin som har försämrat möjligheterna till ekonomisk tillväxt. De kommande årens tillväxtutsikter försägas dessutom av att befolkningen i arbetsför ålder minskar. En ytterligare, bestående utmaning inom balanseringen av de offentliga finanserna är att utgifterna för pensioner och för hälso- och sjukvård och långtidsvård ökar på grund av den åldrande befolkningen.

Saldot på lång sikt i de offentliga finanserna mäts genom hållbarhetsunderskottet, som utgör nuvärdet av kommande underskott i de offentliga finanserna. Hållbarhetsunderskottet berättar hur mycket de offentliga finanserna måste stärkas på medellång sikt för att man ska ha kontroll över skuldsättningen utan ytterligare åtgärder på lång sikt i och med att de åldersrelaterade utgifterna ökar.

Finansministeriets ekonomiska avdelning har gjort sin bedömning av den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt i enlighet med EU:s gemensamt avtalade metoder och beräkningsprinciper. Vid bedömningen av de åldersrelaterade utgifterna har man använt sig av en modell för analys av sociala utgifter som social- och hälsovårdsministeriet har utvecklat. Bakgrundsantagandena för prognosen (sysselsättning, produktivitet, ränta, inflation) baserar sig på de antaganden som i slutet av fjolåret publicerades i 2015 års åldranderapport från arbetsgruppen för åldrandefrågor vid EU-kommittén för ekonomisk politik¹⁾.

¹⁾ The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Projection Methodologies, European Economy 8/2014.

Enligt antagandena ökar produktiviteten i Finland med 1,4 % i genomsnitt 2019—2060. På två punkter frångår man åldranderapportens antaganden: bedömningen av befolkningsutvecklingen, där man använder sig av Statistikcentralens befolkningsprognos från 2012, och bedömningen av den ekonomiska utvecklingen 2015—2019, som baserar sig på den prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning som presenteras i denna publikation.

Hållbarhetsunderskottet beräknas på 2019 års nivå vara ca 3½ % i förhållande till BNP. Genom att de anpassningsåtgärder som anges i regeringsprogrammet har beaktats har bedömningen av de offentliga finansernas strukturella saldo på 2019 års nivå förbättrats med ungefär 1½ procentenhet i förhållande till BNP. Den försämrade prognosen för den makroekonomiska utvecklingen jämfört med vårens bedömning har emellertid lett till en sänkning i bedömningen med cirka en halv procentenhet i förhållande till BNP. Således innebär förbättringen från i våras i bedömningen av de offentliga finansernas strukturella saldo på 2019 års nivå en minskning av det uppskattade hållbarhetsunderskottet med ungefär en procentenhet.

I såväl vårens bedömning som den aktuella uppskattningen av hållbarhetsunderskottet har man beaktat den minskande effekt på cirka en procentenhet som den pensionsreform som planeras trädas i kraft vid ingången av 2017 har på hållbarhetsunderskottet. Reformen bedöms både öka systerlöshetsgraden och minska pensionsutgifterna. I kalkylen har de långsiktiga åtgärder i regeringsprogrammet som ska förbättra de offentliga finanserna inte beaktats.

Hållbarhetsberäkningen är till sin natur en beräkning där utvecklingen enligt de gällande reglerna projiceras på framtiden med hjälp av befolkningsprognosen, åldersgruppspecifika utgiftsandelar och uppskattningar av den ekonomiska utvecklingen på lång sikt. Ju längre fram i tiden beräkningen sträcker sig, desto större blir den osäkerhet som är förknippad med den. Därför är den känslig för de använda antagandena. Trots det är beräkningar av hållbarhetsunderskottet nyttiga eftersom de tillhandahåller en konsekvent metod att analysera den offentliga ekonomins kommande utmaningar och lösningarna för att klara av dem.

4. Statens finansiella åtaganden och risker

Statens finansiella åtaganden – och därmed risker – kan uppstå på olika håll inom staten (t.ex. budgetekonomin), övrig offentlig ekonomi (t.ex. statens fonder, affärsverken, kommunerna) den privata sektorn (t.ex. statsbolagen) eller finansmarknaden (t.ex. banksektorn).¹⁾ Det är dock inte möjligt att identifiera alla finansiella risker.

I tabellen ingår en sammanfattning av statens tillgångar och av det nominella värdet för vissa definierbara åtaganden. Uppgifterna om statens reala och finansiella förmögenhet baserar sig på finansräkenskaperna. När det gäller den finansiella förmögenheten presenteras i tabellen dessutom vissa viktiga, offentligt noterade aktieinnehav. Utöver dessa äger staten eller är delägare i flera andra företag för vilka värderingen baserar sig på bokföringsvärdet. Till de viktigaste hör bl.a. VR-Group Ab, Finlands Industriinvestering Ab och Patria Abp. År 2008 minskade statens finansieringstillgångar med över 13 miljarder euro, dvs. med över 8 procentenheter i förhållande till BNP, framför allt på grund av lägre aktiekurser. Också 2011 minskade den finansiella förmögenheten kännbart. Efter 2011 har finansieringstillgångarna ökat till följd av stigande börskurser. Staten har genom sitt ägande under de senaste åren fått utdelningsinkomster på cirka 1,2 miljarder euro, vilket motsvarar 2,5 % av statens bokföringsmässiga inkomster. Under rekordåret 2007 var

utdelningsinkomsternas andel nästan 4 %. Försäljningen av egendom minskar naturligtvis vinstutdelningsflödet för gott.

Sammanfattning av statens åtaganden och risker, md euro

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tillgångar						
Statens realtillgångar		47,7	49,5	51,1	52,4	51,8
% av BNP		25,5	25,2	25,6	25,8	25,3
Statens finansiella förmögenhet	58,5	63,7	55,5	58,5	59,5	60,1
% av BNP	32,3	34,1	28,2	29,3	29,4	29,3
— varav						
Statskassan	9,6	11,2	10,3	7,4	4,6	3,1
Solidium	7,6	9,3	6,9	7,2	8,2	7,6
Övrigt noterat aktieinnehav	10,4	12,1	8,6	7,8	9,5	10,9
Bostadsfondens fordringar	8,6	8,2	7,7	7,2	6,5	6,0
Åtaganden						
Statsskulden	64,3	75,2	79,7	83,9	89,7	95,1
% av BNP	35,5	40,2	40,5	42,0	44,3	46,4
Kommunernas skuld	10,0	10,6	11,4	12,9	14,9	16,4
% av BNP	5,5	5,7	5,8	6,4	7,3	8,0
Statsborgen	26,2	27,6	31,6	37,2	42,8	48,7
% av BNP	14,5	14,2	16,1	18,6	21,2	23,9
— Finnvera	13,6	13,2	14,4	15,4	15,7	20,3
— Studielån	1,3	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7
— EFSF, Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten	0	0	2,1	5,1	6,2	6,6
— Finlands Bank	3,8	3,9	3,9	4,1	7,7	7,9
— Statliga fonder	6,3	7,9	9,1	10,2	11,2	11,8
— Övriga	1,2	0,3	0,6	0,8	0,5	0,3
Kapitalåtaganden ¹⁾	4,7	5,1	5,8	17,0	17,1	17,2
% av BNP	2,6	2,7	3,0	8,5	8,4	8,5
Övriga åtaganden ²⁾	99,5	105,1	112,3	119,0	117,6	132,6
% av BNP	55,0	56,2	57,0	59,6	58,2	65,0
— Budgetekonomi	99,5	103,3	110,4	117,0	115,4	130,1
— Fondekonomi	-	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7
— Affärsverken	-	1,4	1,5	1,5	1,6	1,8

¹⁾ Kapital till internationella finansiella institut som ska betalas om det behövs kapital för att täcka förluster eller för att undvika insolvens.

²⁾ T.ex. statens pensionsansvar och behovet av anslag till följd av användningen av fullmakter

Statens åtaganden omfattar förutom skulder och pensionsansvar främst borgensförbindelser vars nominella belopp har ökat märkbart under de senaste åren. Särskilt Finnveras och de statliga fon-

dernas borgensförbindelser – i praktiken för bostadslån med statsborgen - har ökat. Fram till 2014 har det nominella beloppet av de borgensförbindelser som granskas ovan fördubblats på några år och är nu ca 24 % i förhållande till totalproduktionen. Dessutom har de infodringsbara kapitalåtagandena gentemot internationella finansiella institut mångdubblats närmast till följd av skötseln av den ekonomiska krisen i EU. Kapitalåtagandena motsvarar cirka 8,5 % av totalproduktionen.

Åtaganden både till följd av inhemsk (Finnvera, statliga fonder, studielån osv.) och utländsk (skötsel av krisen mm.) borgensverksamhet har alltså ökat markant under de senaste tio åren. För närvarande är de nominella värdena för borgenförbindelser och åtaganden som uppkommit till följd av inhemsk och utländsk verksamhet nästan lika höga. Vid en jämförelse av detta slag är det skäl att beakta att riskerna i samband med olika typer av åtaganden kan vara olika stora. Mer omfattande åtaganden innebär inte automatiskt större risk. Det är dock svårt att göra en entydig bedömning av riskerna i samband med åtagandena, och därför används i denna granskning för tydlighetens skull de nominella värdena för åtagandena.

I internationellt perspektiv är Finlands borgensförbindelser på hög nivå. En jämförelse av de nominella värdena för borgensförbindelser mellan länder är svår att göra, bl.a. på grund av olika rapporteringspraxis i olika länder. Enligt tillgängligt material från Eurostat är Finlands borgensförbindelser i förhållande till totalproduktionen dock de tredje högsta i EU-länderna.

5. Statsfinanserna

Beslutet om ramarna för statsfinanserna skapar en bindande fyraårig ram för statsminister Juha Sipiläs regerings regeringsperiod. Rambeslutet grundar sig på den ram som slogs fast den 2 april 2015 och som justeras för åren 2016—2019 med beaktande av de korrigeringar som regeringsprogrammet medför, priskorrigeringar och strukturella korrigeringar samt den aktuella prognos som gäller den makroekonomiska utvecklingen.

5.1. Rambestämmelsen för statsfinanserna

Regeringen fortsätter med ramförfarandet inom statsfinanserna. Som bilaga till regeringsprogrammet ingår en utgiftsregel som styr budgetekonomins utgiftsutveckling under hela valperioden. I detta rambeslut slår regeringen fast de reella ramarna för statsfinanserna 2016—2019.

Ramen för valperioden baserar sig på den utgiftsnivå enligt det s.k. tekniska rambeslutet som den förra regeringen fattade beslut om den 2 april 2015. I regeringsprogrammet sägs det att statens utgifter som omfattas av ramen 2019 är 1,2 miljarder euro mindre än i den ram som det beslutades om den 2 april 2015. Ramen för valperioden 2016—2019 bestäms så att den utgiftsminskning som avtalades i regeringsprogrammet genomförs. Vid den närmare beredningen har de besparingar inom de offentliga finanserna som man beslutade om i regeringsprogrammet preciserats så att nivån på ramutgifterna 2019 sjunker med ca 1,3 miljarder euro jämfört med rambeslutet i april 2015. Regeringen reserverar årligen 300 miljoner euro av ramen för tilläggsbudgetarna.

Av tabellen nedan framgår den årliga fördelning av regeringsprogrammets utgiftslinjer under valperioden 2016—2019 som sammantaget utgör ramen för valperioden.

Ramen för valperioden 2016—2019 (2016 års priser), mn euro

	2016	2017	2018	2019
Rambeslutet 2.4.2015	43 090	42 743	42 972	43 040
Utgifter enligt regeringsprogrammet som ingår i ramen, sammanlagt	-208	-419	-708	-1 293
— bestående utgiftsbesparingar	-1 019	-1 785	-2 056	-2 363
— bestående tillägg till ramutgifterna	198	428	515	511
— engångstillägg till ramutgifterna, bl.a. spetsprojekt	313	638	533	260
— tilläggsbudgetreserv	300	300	300	300
Reservering för oförutsebara utgifter		150	150	
Inkludering i ramen av överföringen till Rundradion	515	515	515	515
Inkludering i ramen av förra valperiodens kompensation till kommunerna för skatteändringar	1 419	1 458	1 469	1 488
Sammanlagt	44 815	44 446	44 397	43 750
Prisjusteringar och strukturella ändringar i ramnivån	-205	-194	-198	-199
Ramnivå för valperioden (inkl. tilläggsbudgetreserv)	44 611	44 252	44 199	43 551

Vid bytet av valperiod tas överföringen till statens televisions- och radiofond och eventuella överföringar till fonden för finansiell stabilitet in i ramen. Också de kompensationer som under tidigare valperioders ändringar av beskattningsgrunden har anvisats kommunerna via statsandelssystemet tas in i ramen, och endast den pågående valperiodens kompensationer står utanför ramen. Till följd av detta görs det tekniska korrigeringar i ramen för valperioden.

5.2. Utgiftsutvecklingen inom budgetekonomin och anslagsramen**Utvecklingen av utgifterna inom budgetekonomin 2015—2019**

De sammanlagda utgifterna inom budgetekonomin har jämfört med det tekniska rambeslutet från våren 2015 minskat med ca 0,3 miljarder euro 2016, ökat med ca 0,1—0,3 miljarder euro 2017—2018 och minskat med ca 0,4 miljarder euro 2019. Utgifterna inom förvaltningsområdena (budgetekonomin utgifter exkl. ränteutgifterna för statsskulden) sjunker reellt under ramperioden 2016—2019 med i genomsnitt ca 0,1 % per år, när de strukturella ändringarna har beaktats. Nominellt ökar utgifterna inom förvaltningsområdena med i genomsnitt 0,6 % per år. Regeringens sparbeslut leder till att utgiftsnivån sjunker under ramperioden. Däremot stiger kostnaderna 2016—2018 till följd av satsningarna på spetsprojekt. Även de beräknade utgifterna för immigrationen har ökat sedan rambeslutet våren 2015.

Nivån på utgifterna inom ramen uppgår 2016 till 44,1 miljarder euro. Till följd av sparbesluten sjunker nivån på ramutgifterna under ramperioden och ligger 2019 på ca 43,2 miljarder euro.

Utgifter utanför ramen

Utgiftsregeln sätter ett maximibelopp för huvuddelen, ungefär fyra femtedelar, av utgifterna inom budgetekonomin. Utanför ramarna lämnas bl.a. följande utgifter:

- utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, utgifterna för utkomststöd, lönegarantin och bostadsbidraget; dessa utgifter inkluderas emellertid i ramen när det gäller hur de ändringar som gjorts i grunderna för utgifterna och andra behovsprövade beslut som påverkar deras nivå inverkar på utgifterna
- ränteutgifter för statsskulden
- eventuella kompensationer till andra skattetagare till följd av skatteändringar (inkl. socialförsäkringsavgifter) som staten har fattat beslut om
- utgifter som till beloppet motsvarar tekniskt förmedlade prestationer och medfinansiering från utomstående
- utgifter som motsvarar tippningsvinstmedel, inkomster från totospel och intäktsföringen från Penningautomatföreningen
- finansinvesteringar
- anslag som anvisats för mervärdesskatteutgifter.

Om utgiftsnivån efter tilläggsbudgetarna stannar under ramnivån kan skillnaden, dock högst 200 miljoner euro, följande år trots ramen användas för utgifter av engångsnatur. Om den ekonomiska tillväxten visar sig vara snabbare än vad prognoserna har antytt ska de ökade inkomster och minskade utgifter som tillväxten medfört, enligt de proportioner som regeringens beslutar, användas till att minska skuldsättningen och lindra beskattningen på arbete och företagande och till enskilda åtgärder som främjar tillväxten.

Utgifterna utanför ramen beräknas 2016 uppgå till ca 10,0 miljarder euro, vilket är ca 1,9 miljarder euro mindre än de utgifter utanför ramen som budgeterats för 2015. Minskningen beror närmast på tekniska ändringar mellan utgifterna inom och utgifterna utanför ramen.

Åren 2017—2019 beräknas utgifterna utanför ramen ligga på ca 10,9 miljarder euro. De konjunkturrelaterade utgifterna ökar, vilket närmast beror på att utbetalningen av utkomststödet från inkomsten av 2017 överförs på FPA och bostadsbidraget för pensionstagare överförs till det allmänna bostadsbidragssystemet. Ränteutgifterna för statsskulden ökar under ramperioden till ca 1,9 miljarder euro i och med att räntenivån stiger och statsskulden ökar.

	2016	2017	2018	2019
Konjunkturrelaterade utgifter	4,3	5,0	5,0	4,9
Kompensation till kommunerna för ändringarna i skattegrunderna	0,3	0,3	0,4	0,3
Utgifter motsvarande inkomster som erhålls från EU	1,1	1,1	1,1	1,1
Utgifter motsvarande tippningsvinstmedel, intäktsföringen från Penningautomatföreningen och inkomster från totospel	0,9	0,9	0,9	0,9
Ränteutgifter	1,6	1,6	1,7	1,9
Finansinvesteringar	0,5	0,6	0,5	0,4
Tekniska genomgångsposter	0,2	0,2	0,3	0,3
Mervärdesskatteanslag	1,1	1,2	1,2	1,1
Sammanlagt	10,0	10,9	10,9	10,9

Justeringar av pris- och kostnadsnivån samt strukturella ändringar

I regeringsprogrammet sägs det att ramen för valperioden årligen justeras enligt förändringen i prisnivån.

I rambeslutet från april 2015 utarbetades ramen för 2016—2019 enligt pris- och kostnadsnivån 2016 i fråga om de lagstadgat och avtalsbaserat indexbundna utgifterna. Det har fattats beslut om att som sparåtgärder avskaffa indexbindningen av barnbidraget och studiestödet, frysa indexhöjningarna av statsandelarna och universitetens och yrkeshögskolornas indexhöjningar under ramperioden samt frysa de indexhöjningar som bygger på FPL och konsumentpris/levnadskostnadsindex 2016—2019. Därför dras dessa lagstadgade priskorrigeringar av från nivån på ramutgifterna i april 2015. Inte heller indexhöjningen av Rundradion Ab:s finansiering görs. Justeringarna av pris- och kostnadsnivån och de strukturella ändringarna i ramen behandlas närmare i bilaga 2.

Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2016—2019, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2016

	2016 budgetprop.	2017	2018	2019
23. Statsrådets kansli	183	182	176	174
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	25	21	21	21
Sammanlagt	208	204	197	195
24. Utrikesministeriet	893	898	922	962
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	156	156	156	156
Sammanlagt	1 048	1 054	1 078	1 118
25. Justitieministeriet	850	855	857	848
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	56	57	57	58
Sammanlagt	906	911	914	906
26. Inrikesministeriet	1 255	1 236	1 220	1 209
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	76	74	74	74
Sammanlagt	1 331	1 309	1 294	1 283
27. Försvarsministeriet	2 519	2 485	2 460	2 725
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	367	364	356	359
Sammanlagt	2 886	2 849	2 816	3 084
28. Finansministeriet	16 925	16 917	17 045	16 888
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	602	703	732	745
Sammanlagt	17 527	17 620	17 778	17 633
29. Undervisnings- och kulturministeriet	6 204	6 120	6 155	6 027
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	566	719	641	576
Sammanlagt	6 770	6 839	6 796	6 603
30. Jord- och skogsbruksministeriet	1 616	1 624	1 622	1 552
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	951	892	897	901
Sammanlagt	2 567	2 516	2 519	2 453
31. Kommunikationsministeriet	2 555	2 845	2 746	2 406
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	377	396	427	398
Sammanlagt	2 932	3 241	3 173	2 804

Ramarna för statsfinanserna enligt förvaltningsområde samt en uppskattning av utgifterna utanför ramen 2016—2019, mn euro enligt pris- och kostnadsnivån 2016

	2016 budgetprop.	2017	2018	2019
32. Arbets- och näringsministeriet	2 356	2 422	2 333	2 185
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	518	531	528	493
Sammanlagt	2 874	2 953	2 861	2 677
33. Social- och hälsovårdsministeriet	8 395	7 970	7 952	7 922
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	4 688	5 413	5 372	5 236
Sammanlagt	13 083	13 383	13 324	13 158
35. Miljöministeriet	187	175	168	160
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	11	11	11	11
Sammanlagt	199	186	179	171
36. Räntor på statsskulden	-	-	-	-
Uppskattning av utgifterna utanför ramen	1 573	1 558	1 651	1 853
Sammanlagt	1 573	1 558	1 651	1 853
Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt¹⁾	44 105	43 906	43 793	43 194
Uppskattning av utgifterna utanför ramen sammanlagt	9 985	10 914	10 935	10 893
Huvudtitlarna sammanlagt	54 090	54 820	54 728	54 087
Ramen för valperioden	44 611	44 252	44 199	43 551
— Ramarna för förvaltningsområdena sammanlagt	44 105	43 906	43 793	43 194
— Tilläggsbudgetreserv	300	300	300	300
— Ofördelad reserv	206	47	106	57

¹⁾ Huvudtitlarna 21 och 22 ingår i slutsumman.

5.3. Riktlinjer för budgetekonomin 2016—2019

Satsningar på spetsprojekt 2016—2018

Sammanlagt 1,6 miljarder euro anvisas 2016—2018 för regeringens spetsprojekt och en minskning av eftersättningen av underhållet. Inom ramen för finansieringen av spetsprojekten anvisas 170 miljoner euro för sysselsättning och konkurrenskraft, 300 miljoner euro för kompetens och utbildning, 130 miljoner euro för hälsa och välfärd, 300 miljoner euro för bioekonomi och ren energi samt 100 miljoner euro för digitalisering och förnyade handlingsätt. Dessutom föreslås 0,6 miljarder euro för att minska eftersättningen av underhållet. Dessa satsningar ökar utgifterna inom budgetekonomin med 323 miljoner euro 2016, 638 miljoner euro 2017 och 638 miljoner euro 2018.

Anpassningen av statsfinanserna under valperioden 2016—2019

Bilaga 6 till regeringsprogrammet innehåller beslut om regeringsperiodens anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin. När det gäller statsfinanserna innehåller bilagan till regeringsprogrammet omfattande sparåtgärder och vissa utgiftsökningar som båda är av permanent natur.

Storleken på anpassningsåtgärderna på utgiftssidan inom budgetekonomin ökar under ramperioden från 0,7 miljarder euro 2016 till 2,6 miljarder euro 2019. De största utgiftsbesparingarna på 2019 års nivå inriktas bl.a. på

- indexhöjningar (-1,1 miljarder euro),
- utvecklingssamarbete (-200 miljoner euro),
- sjukförsäkringsersättningar (-110 miljoner euro),
- undervisning, inbegripet småbarnspedagogisk verksamhet och undervisning på grundstadiet och andra stadiet samt högskoleundervisning (-230 miljoner euro),
- stöd till näringslivet (-220 miljoner euro),
- utgifter för förvaltning och IKT (-180 miljoner euro).

Rambeslutet omfattar på 2019 års nivå följande utgiftsökningar enligt regeringsprogrammet:

- utveckling av närståendevården, familjevården och hemvården (+130 miljoner euro),
- den inre säkerheten (+50 miljoner euro),
- försvarsmakten (+130 miljoner euro).

Anpassningsåtgärderna inom den offentliga ekonomin som helhet behandlas i avsnitt 8.1.

Omkostnadsbesparingar

I regeringsprogrammet har man enats om flera omkostnadsbesparingar. Den allmänna besparing- en i de administrativa utgifterna ökar under ramperioden från 60 miljoner euro 2017 till 120 mil- joner euro 2019. Genom effektivare upphandlingsprocesser eftersträvas en besparing som ökar från 5 miljoner euro 2017 till 12 miljoner euro 2019. Genom att koncentrera bokföring och bok- slut till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning räknar man med att nå bespa- ringar på 1 miljon euro 2017 och 4 miljoner euro 2019. Dessa omkostnadsbesparingar beskrivs närmare i avsnitt 5.3.2. Dessutom omfattas förvaltningsområdena som ett arv från förra reger- ingsperioden av omkostnadsbesparingar som ökar med 97 miljoner euro från 2016 till 2019. De består bl.a. av en produktivitetsbesparing som ökar med 0,5 procent varje år och av en besparing inom löneglidningen.

5.3.1. Riktlinjer för de olika förvaltningsområdena

Statsrådets kansli

Anslagen under statsrådets kanslis huvudtitel ska före utgången av ramperioden minska till 195 miljoner euro. Till detta bidrar de besparingar under huvudtiteln som anges i regeringsprogram- met och från och med 2018 avslutandet av projektet Finland 100.

Av de lokaler som statsrådets kansli besitter anvisas för 2018 ett engångstillägg på 1,4 miljoner euro för en totalrenovering av Statsrådets festvåning. För underhålls- och hyreskostnader till följd av totalrenoveringen anvisas sammanlagt 2,1 miljoner euro under ramperioden. Sänkningen av ministrarnas arvoden med 5 procent fortsätter 2016—2019.

Utrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagen under utrikesministeriets huvudtitel uppgår i genomsnitt till ca 1,1 miljarder euro per år under ramperioden.

Ett nätverk av egna beskickningar är viktigt för Finland. Resurserna koncentreras till de länder vars politiska och ekonomiska betydelse ökar ur Finlands perspektiv. Man fortsätter att utveckla strukturen och verksamhetssätten för Finlands representation i utlandet, bl.a. genom att utnyttja det nordiska samarbetet, utvecklingen inom EU:s avdelning för yttre åtgärder och verksamhetsmodellen Team Finland. Som ett led i regeringens samlade spetsprojekt stärks nätverket Team Finland genom tillfällig anställning för åren 2016—2018 av specialsakkunniga med fokus på handelsekonomiska frågor som stationeras vid utvalda finska beskickningar. Detta görs för att öka Finlands exportmöjligheter. De medborgartjänster som tillhandahålls av utrikesförvaltningen utvecklas genom beaktande av den reviderade lagen om konsulära tjänster och utnyttjande av nya digitala lösningar. Finland är ordförande för Arktiska rådet 2017—2019.

Ett långsiktigt mål inom utvecklingssamarbetet är att höja utvecklingsfinansieringen till den andel på 0,7 % av bruttonationalinkomsten som är FN:s mål, även om det görs besparingar i finansieringen under regeringsperioden. Anslagen för det ordinarie utvecklingssamarbetet uppgår till ca 517 miljoner euro 2017 och ökar till ca 586 miljoner euro 2019. För finansinvesteringar inom utvecklingssamarbetet föreslås 40 miljoner euro 2017 och 10 miljoner euro 2018—2019. För biståndslån anvisas 100 miljoner euro 2017 och 130 miljoner euro 2018—2019. Det genomsnittliga förhållandet mellan anslagen för utvecklingssamarbete och bruttonationalinkomsten är årligen ca 0,38 % under ramperioden.

Riktlinjerna i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen (2012), strategin för civil kris- hantering (2008) och åtgärdsprogrammet för fredsfrämjande (2011) har beaktats i anslagen för kris- hanteringen. I framtiden minskar deltagandet i militära fredsbevarande insatser, och fokus läggs på sådana militära kris- hanteringsinsatser som är viktiga och betydelsefulla för Finland. Där- för minskar finansieringen av utgifterna för underhålls-, materiel- och förvaltningskostnader inom den militära kris- hanteringen (utrikesministeriets och försvarsministeriets förvaltningsom- råden sammanlagt) gradvis från 2016. Anslagen för civil kris- hantering har dimensionerats på en årlig nivå som omfattar 115—120 experter.

I samarbetet i Östersjöområdet, Barentsregionen och Arktis (ÖBA) betonas i första hand politiken för den nordliga dimensionen, det multilaterala samarbetet i de nordliga regionala råden och verk- ställandet av regeringens Rysslandspolitik.

Justitieministeriets förvaltningsområde

Anslagen under justitieministeriets huvudtitel uppgår till 906 miljoner euro både 2016 och 2019. År 2019 kommer valutgifterna att vara 32 miljoner euro högre än 2016.

Domstolarna, rättshjälpsbyråerna, utskökningsväsendet, åklagarväsendet, Brottsförklaringsmyndig- heten och Rättsregistercentralen anvisas i enlighet med regeringsprogrammet och regeringens riktlinjer i anslutning till det ett årligt tilläggsanslag på 17,5 miljoner euro, vilket 2016—2019 i genomsnitt nästan motsvarar de kumulativa nedskärningar som slogs fast i planen för de offent- liga finanserna 2014.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer tillämpningsområdet för strafforderförfarandet att utvidgas i syfte att åstadkomma besparingar inom de offentliga finanserna. Genom reformen av tillstånd till fortsatt handläggning begränsas antalet ärenden som kommer till hovrätten. Under ramperioden revideras bestämmelserna om rättegångsförfarande i förvaltningsärenden. Antalet ärenden ska minska vid högsta förvaltningsdomstolen och förvaltningsdomstolarna. Tillsammans med de övriga ministerierna fortsätter arbetet med att utveckla sökandet av ändring i förvaltningsärenden genom att tillämpningsområdet för omprövningsförfarandet utvidgas i syfte att förenkla besvär förfarandena, och genom att tillämpningsområdet för förfarandet för besvärstillstånd utvidgas. Beslutet att utvidga tillämpningsområdet för förvandlingsstraffet för böter återtogs.

Ordningsboten och beloppen av dagsböterna höjs i enlighet med regeringsprogrammet och regeringens riktlinjer.

Åtgärderna inom reformprogrammet för rättsvården fortsätter. Projekten inom ramen för programmet syftar till att rättssäkerheten ska kunna säkerställas trots utgiftstrycket och besparingarna inom rättsvården.

I enlighet med regeringsprogrammet höjs domstolsavgifterna och utvidgas tillämpningsområdet för avgifterna, dock så att ändringarna inte försvagar rättsskyddet för dem som har det sämst ställt.

Strukturreformen inom utökningsväsendet fortsätter med utgångspunkt i handlingsplanen, med målet att öka produktiviteten och lönsamheten utan att parternas rättsskydd äventyras. Den offentliga rättshjälpen effektiviseras genom att man utvecklar den juridiska rådgivningen, de elektroniska tjänsterna och de alternativa tvistlösningsförfarandena i enlighet med den helhetsplan för rättshjälpsverksamheten som färdigställs 2015.

Brottsoffrens ställning ska förbättras. Stödtjänster för brottsoffer ska på det sätt som offerdirektivet förutsätter ordnas i samarbete med social- och hälsovårdsförvaltningen och de organisationer som producerar tjänsterna. För finansieringen av serviceproduktionen införs en brottsofferavgift, och det utvecklas ett statsbidragssystem i anslutning till avgiften. För ordnandet av stödtjänster reserveras ett tilläggsanslag på 2,7 miljoner euro för 2016 och 4,8 miljoner euro från och med 2017. Statens inkomster ska öka i motsvarande grad.

Brottspåföljdsmyndighetens lokalstruktur förnyas på det sätt som anslagsramen och det minskade antalet fångar förutsätter, så att strukturen möjliggör en säker verksamhet, stöder de samhälleliga effektmål som ställts för verkställigheten av straff och möjliggör att den verksamhet som förebygger återfallsbrottslighet fortsätter. Målet är att se till att nätverket av fängelser är regionalt heltäckande också i fortsättningen och att sörja för att man i fråga om social- och hälsovårds- och utbildningstjänsterna och andra rehabiliterande tjänster för fångar i större utsträckning än för närvarande kan stödja sig på samhällets normal tjänster och säkerställa att rehabiliteringen fortsätter efter frigivningen. I och med omstruktureringarna gör man sig även av med de sista s.k. baljcellerna utan toalett.

Inrikesministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för inrikesministeriets huvudtitel är ca 1,3 miljarder euro under ramperioden. I regeringsprogrammet satsar man på den inre säkerheten och på rättsvården. Av tilläggsatsningarna 2017—2019 reserveras varje år sammanlagt 28,5 miljoner euro för olika objekt inom inrikesministeriets förvaltningsområde.

Till förvaltningsområdets uppgifter hör att effektivt genomföra strategiskt viktiga operativa informationssystemprojekt i enlighet med förhandsplanerna.

Målet är att hålla polisens serviceförmåga och verksamhetens kvalitet på nuvarande nivå i fråga om brådskande utryckningar och utredning av brott samt i fråga om tillståndsförvaltningen och trafiksäkerhetsarbetet. Polisens anslag minskar med 1 miljon euro 2018 och 2 miljoner euro 2019 till följd av den utvidgning av tillämpningsområdet för strafforderförfarandet som ingår i regeringsprogrammet.

Säkerhetsläget i Europa och situationen när det gäller den finländska gränssäkerheten har förändrats genomgripande, och inga snabba förändringar till det bättre är i sikte. Gränsbevakningsväsendet har anpassat sin verksamhet till de befintliga anslagen genom att göra organisationen lättare, effektivisera processerna och användningen av arbetskraft och utnyttja tekniken i större utsträckning. Trafiken över östgränsen har minskat.

Nödcentralsverket förbereder sig tillsammans med övriga myndigheter på att före utgången av mars 2017 ta i bruk det gemensamma nödcentralsdatasystemet Erica.

Migrationsförvaltningens verksamhet påverkas väsentligen av det ökade antalet asylsökande. Det är svårt att uppskatta antalet asylsökande under ramperioden. Anslagen i budgetpropositionen har dimensionerats enligt 15 000 asylsökande. Behandlingen av asylansökningar ska påskyndas ytterligare. Asylsökande som får positivt beslut placeras i kommunerna så fort som möjligt. En smidig och snabb behandling av asylansökningar dämpar på lång sikt de totala kostnaderna för mottagningen av asylsökande när de sökandes väntetid vid förläggningarna inte blir onödigt lång. Finland påverkas också av EU:s gemensamma beslut i fråga om omplaceringen av asylsökande till följd av den svåra flyktingsituationen i Medelhavsområdet. Avsikten är att antalet kvotflyktingar per år ska hållas på 750—1 050 personer.

Försvarsministeriets förvaltningsområde

De sammanlagda utgifterna under försvarsministeriets huvudtitel uppgår till 2,9 miljarder euro 2016. Under ramperioden ökar anslagsnivån med 199 miljoner euro (ca 3,1 miljarder euro 2019). Ökningen föranleds huvudsakligen av en senareläggning från 2014 och 2015 till 2016 och 2017 av utbetalningar av materielutgifter som har bundits under tidigare år. Ramarna har utökats med en nivåhöjning i försvarsbudgeten för 2016—2019 som följer regeringsprogrammet och är avsedd att rätta till materiella brister i kapaciteten.

Finlands försvar baserar sig på allmän värnplikt och försvar av hela landet. Under alla omständigheter ska man försäkra sig om ett trovärdigt försvar. Regeringen kommer att säkerställa tillräckliga repetitionsövningar och trygga förutsättningarna för frivillig försvarsutbildning och för reservistutbildning på eget initiativ.

Utan en tillräcklig nivå på materielinvesteringarna måste dessa grundläggande försvarsval bedömas på nytt under regeringsperioden. I en snabbt föränderlig säkerhetspolitisk omvärld förutsätter utförandet av försvarsmaktens uppgifter dessutom en större insatsberedskap och stridstålighet än för närvarande. Det är dock inte möjligt att förbättra truppernas beredskap i någon nämnvärd grad med försvarsmaktens nuvarande finansiering.

Under ramperioden kommer man att fatta beslut om hur kapaciteten hos marinens allt mer ålderstigna stridsfartyg ska ersättas och inleda arbetet med att ersätta kapaciteten hos flygvapnets Hornet-materiel. Ramarna har utökats med en beställningsfullmakt på drygt 1 miljard euro för marinens fartygsprojekt (Laivue 2020). Utgifterna för fullmakten förläggs till åren 2019—2024. Utgifterna 2019 står för en andel på 260 miljoner euro.

I anslagen för anskaffning av försvarsmateriel, försvarsmaktens omkostnadsanslag (exkl. personalkostnader) och anslagen för militär krishantering (exkl. personalkostnader) görs det varje år kostnadsnivåjusteringar i enlighet med etablerad praxis.

Finansministeriets förvaltningsområde

Den årliga anslagsnivån för finansministeriets huvudtitel är ca 17,5—17,8 miljarder euro 2016—2019. År 2016 stiger anslagsnivån på grund av justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

Som ett led i regeringens spetsprojekt anvisas 2016—2018 ca 76 miljoner euro för stöd för digitalisering inom förvaltningen. För inrättande av ett nationellt inkomstregister anvisas 24 miljoner euro.

I Tullens omkostnader har man som ett årligt tillägg under ramperioden beaktat 4 miljoner euro i utgifter för den inre säkerheten och rättsvården. I energiskattestöden har som tillägg beaktats 10 miljoner euro 2017 och 25 miljoner euro 2018 och 2019. Tecknandet av grundkapital i Asiatiska banken för infrastrukturinvesteringar föranleder utgifter på 11 miljoner euro per år under ramperioden.

I ramarna har man strukit de anslag som fanns i de tekniska ramarna våren 2015 och som hade reserverats för överföring av vissa av Finlands Banks placeringsintäkter till Grekland: 16 miljoner euro 2017, 13 miljoner euro 2018 och 10 miljoner euro 2019.

Senatfastigheters investeringar får medföra utgifter på högst 260 miljoner euro 2017, högst 250 miljoner euro 2018 och högst 240 miljoner euro 2019.

Stöd till kommunerna

Regeringsprogrammet innehåller flera åtgärder som ska dämpa kommunernas utgiftsökning och således stärka den kommunala ekonomin. För statsandelen för kommunal basservice anvisas ca 9,0 miljarder euro 2016. Statsandelen för basservicen minskar i jämn takt varje år och uppgår 2019 till ca 8,7 miljarder euro. Nivån på statsandelen påverkas också av de tidigare beslutade nedskärningarna i statsandelarna 2016—2017 och av justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna 2016.

I statsandelen för basservicen har följande tillägg enligt regeringsprogrammet beaktats: utvecklandet av närstående- och familjevården fr.o.m. 2017, tillägget för barnskydd och hemservice för barnfamiljer fr.o.m. 2016 och tillägget för hemvård för äldre fr.o.m. 2017. För dem uppgår statsandelen till 100 %. Statsandelen minskar i och med att dimensioneringen av personalen inom äldreomsorgen ändras fr.o.m. 2017, den subjektiva rätten till dagvård och personaldimensioneringen inom den pedagogiska verksamheten för barn över 3 år ändras den 1 augusti 2016 samt kommunernas utgifter minskar till följd av utvecklandet av närstående- och familjevården och av den regionala specialiserade sjukvården.

Av statsandelen för kommunal basservice överförs 10 miljoner euro 2017 till de behovsprövade statsunderstöd som betalas kriskommuner.

Under ramperioden görs inga indexhöjningar i statsandelen för basservice.

För beredningen av inrättandet av självstyrelseområden anvisas 400 000 euro 2016—2017.

Frågor som gäller den basservice som tillhandahålls av kommunerna och de statsandelar som betalas på basis av den behandlas som en helhet i avsnitt 6. Den kommunala ekonomin.

Undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde sjunker under ramperioden från 2016 års nivå, dvs. från ca 6,8 miljarder euro till ca 6,6 miljarder euro 2019.

Under förvaltningsområdet anvisas 237 miljoner euro sammanlagt för spetsprojekt inom kompetens och utbildning 2016—2018, såsom att utveckla nya lärandemiljöer och öka det digitala materialet i grundskolorna, reformera yrkesutbildningen på andra stadiet, ändra ungdomsgarantin i riktning mot en kollektiv garanti, öka samarbetet mellan högskolor och näringsliv för att främja kommersialiseringen av innovationer, påskynda övergången till arbetslivet och göra konst och kultur tillgängligare.

Beslut har fattats om anslagsminskningar på ca 0,4 miljarder euro inom förvaltningsområdet fram till 2019. Effekterna av de minskade gruppstorlekarna inom den grundläggande utbildningen och minskningarna av andra bidrag är sammanlagt 45 miljoner euro. Finansieringen av yrkesutbildningen minskar med sammanlagt 118 miljoner euro. Den totala effekten av att högskolornas verksamhet effektiviseras och compensationen för apoteksavgiften slopas är 105 miljoner euro. Fullmakten för Finlands Akademis forskningsprojekt minskar med 10 miljoner euro. Sparmålet inom reformen av studiestödssystemet är 70 miljoner euro till 2019 och 150 miljoner euro på lång sikt. Reformen träder i kraft hösten 2016 i enlighet med regeringsprogrammet. De indexhöjningar som görs utifrån förändringar i kostnadsnivån fryses för åren 2016—2019 i fråga om det kalkylerade finansieringssystemet och högskolorna. Indexbindningen av studiepenningen slopas.

I anslutning till reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet samlas utbildningsutbudet, finansieringen och styrningen till en enhetlig helhet som lyder under undervisnings- och kulturministeriet. Av den anledningen överförs den finansiering som reserverats för anskaffning av arbetskraftspolitisk utbildning, sammanlagt 90 miljoner euro, från arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde vid ingången av

2017. Det fria bildningsarbetets nya finansieringssystem införs 2016 och huvudmannastrukturen för läroanstalterna utvecklas.

Frågor som gäller den basservice som tillhandahålls av kommunerna och de statsandelar som betalas på basis av den behandlas som en helhet i avsnitt 6. Den kommunala ekonomin.

Jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde

Anslagen under jord- och skogsbruksministeriets huvudtitel uppgår till ca 2,5 miljarder euro under ramperioden. Anslagsnivån sjunker med ca 115 miljoner euro under ramperioden.

Under jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde har 2016—2018 sammanlagt 136 miljoner euro beaktats som tilläggsfinansiering för de spetsprojekt i verkställighetsplanen för regeringsprogrammet som anknyter till regeringens strategiska insatsområde för bioekonomi och ren teknik. Av den summan går 95 miljoner euro till jordbruk och livsmedelsekonomi och 41 miljoner euro till naturresursekonomi.

Största delen av utgiftsbesparingarna inriktas på jordbruket och livsmedelsekonomin samt utvecklandet av landsbygden. De minskade resurserna för lantbruksförvaltningen utgör en utmaning om stödprogrammen ska kunna startas i full omfattning och enligt de krav som ställts för deras genomförande. Jord- och skogsbruksministeriet är initiativrikt och aktivt när det gäller att förnya lantbruksförvaltningens strukturer och rutiner.

Det årliga behovet av fullmakter att bevilja räntestödslån för landsbygdsnäringsverksamhet bedöms förbli på 2016 års nivå under ramperioden. De delfinansierade start- och investeringsbidragen för jordbruket finansieras genom ett anslag som ska reserveras i budgeten som en del av programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland. Understöd som i sin helhet är nationella finansieras genom Gårdsbrukets utvecklingsfond (Makera). Till fonden överförs 2016—2018 sammanlagt 90 miljoner euro som en del av regeringens spetsprojekt. Stöd i enlighet med EU:s gemensamma jordbrukspolitik för utvecklingen av jordbruket och landsbygden under finansieringsperioden 2014—2020 tas i bruk 2015, och den finansiering som behövs för stödsystemen ingår i ramarna.

I ramen ingår finansiering av Europeiska havs- och fiskerifondens operativa program under programperioden 2014—2020. EU-medfinansiering till ett belopp av ca 74 miljoner euro sammanlagt står till förfogande under programperioden. I den finansieringen ingår EU-medfinansiering på ca 4,3 miljoner euro som ska överföras till Åland. Beloppet av den nationella finansieringsandelen till Fastlandsfinland under programperioden är ca 63 miljoner euro, varav cirka hälften har reserverats för ramperioden.

I ramen har konsekvenserna av den nya fiskerilag som träder i kraft 2016 beaktats. Finansieringsystemet enligt den nya lagen är liksom det tidigare systemet baserat på avgifter som tas ut hos fiskarna.

Under ramperioden inleds genomförandet av Nationella skogsstrategin 2025, som godkändes 2015. De strategiska målen är att göra Finland till en mer konkurrenskraftig omvärld för skogliga

affärsfunktioner, att förnya och diversifiera skogsbranschen och att sörja för att skogarna används aktivt och på ett i ekonomiskt, ekologiskt och socialt hänseende hållbart och mångsidigt sätt.

Från ingången av 2015 genomfördes betydande strukturella ändringar i ämbetsverksstrukturen inom förvaltningsområdet i syfte att förbättra produktiviteten och verksamhetens genomslag. Lagstiftningen om Forststyrelsen ska revideras så att den motsvarar EU:s krav.

Avsikten är att under ramperioden fokusera på de åtgärder som krävs för att minska resurserna. Av särskild vikt är att realisera produktivitetsvinsterna från översynen av ämbetsverksstrukturen och att dra nytta av digitaliseringen. Övergången till elektroniska informationstjänster och produktionsprocesser fortsätter med målet att förbättra kundservicen och göra verksamheten effektivare.

Öppnandet av förvaltningsområdets datalager och utvecklandet av sam användningen fortsätter utgående från målen i regeringsprogrammet.

Kommunikationsministeriets förvaltningsområde

De årliga anslagen under kommunikationsministeriets huvudtitel uppgår i genomsnitt till ca 2,9 miljarder euro under ramperioden.

Inom trafikledshållningen prioriteras de åtgärder som krävs för att garantera den dagliga framkomligheten i trafiknätet och för att få den ökande eftersättningen av underhållet att stanna av och minska på ett kontrollerat sätt. Insatserna för att åtgärda det eftersatta underhållet inriktas enligt kundernas behov bl.a. på en förbättring av beläggningen och konstruktionerna på livligt trafikerade regionvägar och anslutningsvägar, landsvägs- och järnvägsbroarnas skick, bangårdar och säkerhetsanläggningar på järnvägsspåren samt tryggheten av bioekonomins verksamhetsförutsättningar och utvecklandet av råvirkesterminalerna. Det lågtrafikerade vägnätet ska underhållas särskilt med beaktande av bioekonomin och jordbruket.

Upprätthållandet och utvecklandet av trafiknätet ska effektiviseras bl.a. genom bättre utnyttjande av information, nya metoder för kartläggning av nätets skick, upphandlingssamarbete mellan kommunerna och staten och fullskaligt utnyttjande av informationsmodellering. Planeringspraxis ska utvecklas så att den beaktar digitaliseringens och automatiseringens inverkan på framtidens trafiksystem och trafikmängder.

Finansieringen av bastrafikledshållningen för 2017—2019 har ändrats så att 90—140 miljoner euro på årsnivå har överförts från anslaget för utvecklingsprojekt till att hindra att eftersättningen av underhållet förvärras. Dessutom omfördelas ett tillägg på 10 miljoner euro 2017—2019 till bidrag för enskilda vägar. Spetsprojektfinansiering på 100 miljoner euro 2016, 300 miljoner euro 2017 och 200 miljoner euro 2018 ska anvisas för bastrafikledshållningen i syfte att minska eftersättningen av underhållet.

Under ramperioden fortsätter genomförandet av redan beslutade projekt. Dessutom genomförs tillväxtgenererande projekt som stöder näringslivets investeringar.

De anslag (31.10.77, 31.10.78 och 31.10.79) som är disponibla för investeringar i trafiknätet under ramperioden sjunker i slutet av ramperioden till 324 miljoner euro. I ramen finns det ett spelrum på 0 miljoner euro 2016, 33 miljoner euro 2017, 140 miljoner euro 2018 och 139 miljoner euro 2019 för projekt som ännu inte slagits fast.

Trafikpolitiken ska bygga på en verksamhetsmodell där trafiken ses som service för att främja tillväxt och ny affärsverksamhet och för att göra verksamheten effektivare. Bestämmelser som utgör ett hinder för utnyttjandet av digitaliseringen ska ses över och det ska skapas ramar för service- och automatiseringsförsök på trafikens område.

Under ramperioden har det reserverats 83 miljoner euro per år för stöd till kollektivtrafiken, vilket är ca 15 miljoner euro mindre än under tidigare år. Regeringsprogrammet innehöll en nedskärning på 15 miljoner euro som huvudsakligen inriktas på bidragen till spårtrafiken.

Kommunikationsverkets resurser för serviceuppgifter i anslutning till att upptäcka och varna för allvarliga kränkningar av informationssäkerheten stärks årligen med 0,1 miljoner euro. Den överföring till statens televisions- och radiofond som ska finansiera Rundradion Ab:s allmännyttiga verksamhet har dimensionerats till 508 miljoner euro.

Arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde

Anslagen under arbets- och näringsministeriets huvudtitel minskar under ramperioden från 2,9 miljarder till knappt 2,7 miljarder euro. Den sänkta anslagsnivån beror huvudsakligen på att den anskaffning av yrkesinriktad arbetskraftsutbildning för 90 miljoner euro som är under beredning ska överföras till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde och på sparåtgärder enligt regeringsprogrammet vars effekter på anslagen under huvudtiteln är 168 miljoner euro under ramperioden. Dessutom medför de tilläggsåtgärder som ingår i regeringens spetsprojekt inte längre några utgifter 2019.

Utgifterna inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde inbegriper tidsbegränsade tilläggsåtgärder på 99 miljoner euro 2016, 123 miljoner euro 2017 och 147 miljoner euro 2018 inom ramen för regeringens spetsprojekt.

Anslagen för närings- och innovationspolitik minskar under ramperioden från 929 miljoner till 735 miljoner euro. Fullmakterna för Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer att bevilja understöd minskar från 2016 med 130 miljoner euro i enlighet med regeringsprogrammet. Till följd av det upphör finansieringen av de strategiska centren för vetenskap, teknologi och innovation (SHOK), och anslagen för understöden minskar under ramperioden från 275 miljoner till 205 miljoner euro. I enlighet med regeringsprogrammet upphör den statliga finansieringen av programmet Innovativa städer (INKA). Från och med 2016 beviljas inga nya internationaliseringsunderstöd, och utbetalningen av understöd som beviljats före 2016 upphör 2018. Kostnaderna i anslutning till de refinansieringskrediter som Finlands Exportkredit Ab tidigare beviljat minskar under ramperioden från 106 miljoner till 83 miljoner euro. Finnvera Abp kommer som en del av regeringens spetsprojekt att införa ett nytt program på 300 miljoner euro för s.k. junior-krediter, och för eventuell ersättning av förluster reserveras finansiering på 3 miljoner euro 2017 och 4 miljoner euro 2018. Med tanke på inrättandet av Fonden för tillväxtfonder III anvisas

2018, som ett led i regeringens satsningar på spetsprojekt, 35 miljoner euro för rekapitalisering av Finlands Industriinvestering Ab.

För stärkandet av Team Finland-verksamheten reserveras inom ramen för regeringens spetsprojekt tilläggsfinansiering på 8,5 miljoner euro 2016—2017 och 8 miljoner euro 2018 för statsunderstöd för främjande av företagets internationalisering och entreprenörskap samt 2 miljoner euro 2016—2017 och 1 miljon euro 2018 för statsunderstöd till Finpro. För cleantech-lösningar och bioekonomiska lösningar och för stöd för kommersialisering av innovationer reserveras 30 miljoner euro 2016, 43 miljoner euro 2017 och 49 miljoner euro 2018 i finansiering av regeringens spetsprojekt.

Anslagen för sysselsättnings- och företagsamhetspolitiken uppgår till 758 miljoner euro 2016 och sjunker till 555 miljoner euro 2019. Den fullmakt som gäller företagets utvecklingsprojekt slopas 2016 som ett led i regeringens sparbeslut. Besparingarna i anslaget för de offentliga arbetskrafts- och företagstjänsterna ökar med 60 miljoner euro under ramperioden, och till följd av det minskar anslaget under momentet till 403 miljoner euro. Vid dimensioneringen av anslaget under momentet har man beaktat den överföring på 90 miljoner euro av yrkesutbildningen till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde år 2018 som är under beredning. Den offentliga arbetskrafts- och företags servicen inbegriper en tilläggsatsning på 5 miljoner euro 2016 och 2017 för en ökning av utbudet av privata arbetsförmedlingstjänster inom ramen för regeringens spetsprojekt. I arbets- och näringsbyråernas omkostnader ingår ett tilläggsanslag på 10 miljoner euro 2016 och 2017 för att påskynda digitaliseringen av tjänster, vilket är ett av regeringens spetsprojekt. Det regionala transportstödet upphör 2017.

I Patent- och registerstyrelsens omkostnader ingår ett tillägg på 2,3 miljoner euro, med vilket man ska finansiera den revisionstillsyn som börjar vid PRS den 1 januari 2016. Inkomsterna från tillsynen tas ut till motsvarande belopp.

Anslagen för EU:s strukturfonder ökar från 242 miljoner till 343 miljoner euro. Fullmakten under momentet uppgår till 327 miljoner euro 2016, 333 miljoner euro 2017, 336 miljoner euro 2018 och 406 miljoner euro 2019. I politikområdet ingår 2016—2018 inom ramen för regeringens spetsprojekt tilläggsfinansiering till ett belopp av 10 miljoner euro. Finansieringen ska användas för att starta regionala innovationer och försök.

Anslagen för energipolitik minskar under ramperioden från 387 miljoner euro 2016 till 367 miljoner euro. I produktionsstödet för förnybar energi har begränsningen av kvoten för vindkraft i enlighet med regeringsprogrammet beaktats. I stödet för investeringar i förnybar energi och ny energiteknik ingår 2017—2018 tilläggsfinansiering på sammanlagt 100 miljoner euro inom ramen för regeringens spetsprojekt.

Integrationsersättningarna till kommunerna ökar under ramperioden 2016—2019 från 141 miljoner till 318 miljoner euro, när man antar att antalet asylsökande 2015 och under ramperioden är 15 000 personer per år.

Social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde

Anslagsnivån inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde påverkas förutom av regeringsprogrammet dessutom av konjunkturbetingade faktorer, bl.a. förändringar i arbetslöshetsgraden och faktorer i anslutning till befolkningsstrukturen. Enligt rambeslutet är anslagsnivån ca 13,1 miljarder euro i början av ramperioden och ca 13,2 miljarder euro 2019.

Bostadsbidraget för pensionstagare slopas den 1 januari 2016 så att pensionstagarna i fortsättningen får allmänt bostadsbidrag. Denna sammanslagning av bidragen får för stödtagarna effekter som på årsnivå ska dämpas med ett belopp av 37,5 miljoner euro sammanlagt. Av detta består 7,5 miljoner euro av den besparing som man åstadkommer genom att införa ett egendoms-kriterium vid beviljandet av allmänt bostadsbidrag. När lindringarna beaktas leder sammanslagningen av bidragssystemen till en besparing på 65 miljoner euro på årsnivå. Dessutom ska grunderna för det allmänna bostadsbidraget ses över 2016 så att anslagsbehovet på årsnivå minskar med 33 miljoner euro under ramperioden. Vid ingången av 2016 höjs garantipensionen med ca 23 euro per månad. Kostnadseffekten av höjningen är ca 30 miljoner euro. Utgifterna för det grundläggande utkomststödet beräknas öka med ca 15 miljoner euro sammanlagt till följd av reformerna.

Indexjusteringen av förmåner som är bundna till folkpensionslagen och konsumentprisindex fryses 2017—2019. Indexbindningen av barnbidragen slopas.

I sjukförsäkringsersättningarna görs det besparingar genom att man sänker reseersättningarna och ersättningarna för läkar- och tandläkarvård samt utgifterna för den behovsprövade rehabiliteringen. Genom dessa åtgärder åstadkommer man i de offentliga finanserna en besparing på ca 124 miljoner euro, varav statsandelen är ca 55 miljoner euro. I läkemedelsersättningarna görs en ytterligare besparing på 50 miljoner euro fr.o.m. 2016 och 150 miljoner euro fr.o.m. 2017, varav statens andel är ca 22,5 miljoner euro 2016 och ca 67 miljoner euro 2017. Statsandelen till vuxenutbildningsstöd ersätts fr.o.m. den 1 januari 2017 med ett motsvarande lån som staten ställer borgen för. Därför dras det under momentet av 70,0 miljoner euro på årsnivå.

Kostersättningen slopas 2016, vilket får en spareffekt på 10 miljoner euro.

Det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa revideras från ingången av 2017 så att besparingen inom de offentliga finanserna uppgår till 200 miljoner euro när ändringarna har trätt i kraft fullt ut. På motsvarande sätt revideras systemet med altemneringsledighet så att besparingen i de offentliga finanserna blir 50 miljoner euro. Statens kostnader beräknas minska med ca 21 miljoner euro.

I överensstämmelse med det tidigare rambeslutet överförs beräkningen och utbetalningen av det grundläggande utkomststödet vid ingången av 2017 från kommunerna till Folkpensionsanstalten. I och med reformen kommer utgifterna för det grundläggande utkomststödet att budgeteras till fullt belopp i statsbudgeten. Kommunernas finansieringsandel (50 %) beaktas genom att det grundläggande utkomststödet andel dras av från kommunernas statsandelar. På grund av att underutnyttjandet av utkomststödet beräknas minska bedöms de totala utgifterna stiga med knappt 90 miljoner euro i samband med överföringen. Nivån på anslaget påverkas också av den ökning i utgifterna för utkomststödet som sammanslagningen av systemen för bostadsbidrag leder till.

Utgifterna beräknas uppgå till 810 miljoner euro 2017 och minska till 804 miljoner euro i slutet av ramperioden.

För att trygga servicen inom äldreomsorgen för veteraner har man bestämt nivån på rehabiliteringsanslaget för frontveteraner så att nivån på det anslag som finns till förfogande för rehabilitering per år och per veteran som är berättigad till rehabilitering stiger med ca 50 euro per år under ramperioden. Dessutom har det i planen för de offentliga finanserna beaktats att gränsen för krigsinvalidernas invaliditetsgrad sänks från 15 till 10 procent den 1 mars 2017. Kostnadseffekten av det uppgår till 5,2 miljoner euro i början av ramperioden och 4,2 miljoner euro i slutet av perioden.

För forskning enligt lagen om specialiserad sjukvård reserveras 15 miljoner euro per år i statlig ersättning till enheterna inom hälso- och sjukvården. I beloppet har man som avdrag beaktat en nivåförändring på 5 miljoner euro. De statliga ersättningarna till enheterna inom hälso- och sjukvården för kostnader för läkar- och tandläkarutbildningen uppgår till ca 100 miljoner euro 2017 och 101,7 miljoner euro fr.o.m. 2018. För rättspsykiatriska undersökningar har det reserverats ett anslag på 15,2 miljoner euro per år.

Den statliga finansiering som har reserverats för utgifterna för skyddshemsverksamheten ökar under ramperioden i enlighet med tidigare rambeslut från ca 13,5 miljoner till 17,5 miljoner euro. Anslaget höjs för att antalet skyddshemsplatser ska kunna ökas mot den nivå som Europarådet rekommenderar.

Inom avbytarservicen för lantbruksföretagare har man beaktat en besparing på sammanlagt 20 miljoner euro, varav 17 miljoner euro inriktas på avbytarservicen och 3 miljoner euro på förvaltningsutgifter.

Inverkan av den besparing inom sektorsforskningen som gäller social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde uppgår till 30 miljoner euro från 2017. Besparingen omfattar forsknings- och utvecklingsinrättningarna, olika projekt och specialstatsandelarna för forskning och utbildning.

För den fortsatta beredningen av social- och hälsovårdsreformen anvisas 600 000 euro 2016—2017.

För genomförandet av spetsprojekten inom ramen för det strategiska målet välfärd och hälsa i regeringsprogrammet anvisas sammanlagt 130 miljoner euro, varav 23,5 miljoner euro för 2016, 56,0 miljoner euro för 2017 och 50,5 miljoner euro för 2018. Spetsprojekten omfattar bl.a. ett försök med servicesedlar och ett basinkomstförsök och en utvärdering av riktad, bostadsbaserad social trygghet. Dessutom anvisas 4 miljoner euro 2016—2018 för en översyn av verksamhetsprocesserna inom social- och hälsovården för unga i enlighet med ungdomsgarantin.

Frågor som gäller den basservice som tillhandahålls av kommunerna och de statsandelar som betalas på basis av den behandlas som en helhet i avsnitt 6. Den kommunala ekonomin.

Miljöministeriets förvaltningsområde

Anslagen under miljöministeriets förvaltningsområde uppgår till ca 199 miljoner euro 2016 och 171 miljoner euro 2019. Under ramperioden görs det satsningar särskilt på bioekonomin och den cirkulära ekonomin och på åtgärder för att nå klimatmålen, på multilateralt samarbete för att förbättra Östersjöns tillstånd och på tryggheten av nivån på naturskyddet.

I den bebyggda miljön kommer man att arbeta för att öka bostadsbyggandet i syfte att tillgodose efterfrågan på bostäder. Styrningen av byggandet och markanvändningen ska utvecklas. Tyngdpunkten i den statsunderstödda bostadspolitiken ligger på de största tillväxtcentrumen, särskilt Helsingforsregionen. Stöden för boende ska kanaliseras så att de stöder ett ökat utbud av bostäder till skäliga priser och förbättrar utbudet av bostäder för grupper med särskilda behov. Möjligheterna för äldre att bo hemma ska stödjas och utbudet av servicebostäder för äldre utökas. I fråga om de investeringsbidrag för grupper med särskilda behov som finansieras med medel ur Statens bostadsfond införs de besparingar och begränsningar av användningen som anges i regeringsprogrammet. För investeringsbidrag anvisas 142,2 miljoner euro 2017 och 122,2 miljoner euro 2018 och 2019.

Anslagen anvisas för åtgärder som främjar bioekonomi och cirkulär ekonomi samt för utvecklandet av klimat- och energipolitiken. Inom skyddet av Östersjön inleds genomförandet av åtgärdsprogrammet för havsvården, och inom vattenvården riktas resurser till att förbättra behandlingen av avloppsvatten, iståndsätta vattendrag och skydda grundvatten. Övervakningen av vattnen ska utvecklas med beaktande av kraven i EU-lagstiftningen. Renoveringen av forskningsfartyget Aranda stöder detta mål.

Inom naturskyddet genomförs gamla skyddsprogram och fortsätter genomförandet av handlingsplanen för den biologiska mångfalden i skogarna i södra Finland (METSU) inom ramen för de befintliga resurserna och med den besparing på 20 miljoner euro som regeringsprogrammet anger. Genom en god skötsel av nationalparker och andra naturskyddsområden som är i flitig användning kan man främja naturturismen och användningen av naturen för rekreation samt den lokala ekonomin. Som ett led i regeringens spetsprojekt anvisas det tilläggsfinansiering för effektivisering av återvinningen av näringsämnen och beredning av lagstiftning i anknytning till det samt för skyddet för Östersjön och vattendragen. Inom ramen för spetsprojekten har man dessutom för avsikt att inrätta en ny nationalpark 2017, då 100-årsjubileet för Finlands självständighet firas. Som ett spetsprojekt genomförs också ett nationellt program för iståndsättning och försök som avser förorenade markområden.

Man satsar på att förbättra oljebekämpningsberedskapen genom att utrusta ett nytt utsjöbevakningsfartyg och en isbrytare med oljeinsamlingsutrustning som är lämpad för isförhållanden.

Avfallshanteringen utvecklas i enlighet med nationella och regionala avfallsplaner, och åtgärderna inom verkställigheten av den reviderade lagstiftningen om avfallsbranschen ska bli effektiva.

5.3.2. Statens gemensamma informationssystemprojekt och ekonomiförvaltning

Viktiga informationssystemprojekt

I ramen för 2016 har det reserverats ca 30 miljoner euro och för perioden 2017—2019 60 miljoner euro per år för viktiga informationssystem- och informationsförvaltningsprojekt samt andra produktivetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

Viktiga informationssystemprojekt som pågår är bl.a. åklagarväsendets och de allmänna domstolarnas system för verksamhetsstyrning och dokumentförvaltning, Brottspåföljdsmyndighetens klientdatasystem, myndigheternas gemensamma fältledningssystem och Skatteförvaltningens projekt för utnyttjande av inbyggd programvara och förnyande av informationssystemen samt Finlands miljöcentrals Envibase-projekt för öppnande och användning av uppgifter om miljö och naturtillgångar.

Nya finansieringsobjekt för vilka anslag har anvisats i ramarna är bl.a. totalreformen av tullklaringsystemen och Utbildningsstyrelsens register för verifierat kunnande. Dessutom finansieras mindre produktivetsprojekt inom de olika förvaltningsområdena.

För att den planerade finansieringen ska tas in i de årliga budgetarna krävs det att projektplanerna är tillräckligt exakta bl.a. i fråga om de kostnader som kommer att uppstå eller försvinna och projektets genomförbarhet, och när det gäller betydande informationssystemprojekt att ett sådant utlåtande av IKT-funktionen inom den offentliga förvaltningen vid finansministeriet som krävs enligt informationsförvaltningslagen (634/2011) och statsrådets förordning (1249/2014) stöder projektets framskridande. Finansministeriet gör upp samarbetsavtal med respektive ministerium om de projekt som ska finansieras.

Ekonomi- och personalförvaltning

Med hjälp av modellen med servicecentraler för statens ekonomi- och personalförvaltning och utveckling av arbetsmetoder och informationssystem eftersträvas en produktivitetökning på cirka 40 procent inom statsförvaltningen. Enligt en utredning som Statskontoret har genomfört uppnåddes ungefär hälften av ökningen åren 2005—2011. De återstående 20 procenten ska enligt planerna uppnås genom det slutliga införandet av datasystemsprojektet Kieku, ytterligare samordning av arbetssätt och informationssystem och en ökad användning och automatisering av Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning (Palkeet) och en högre grad av självbetjäning vid centret.

Statens ämbetsverk och inrättningar (ca 65 000 tjänstemän, exkl. försvarsmakten) övergår stegvis till att använda informationssystemet Kieku före utgången av 2016. Informationssystemet ersätter ämbetsverkens och inrättningarnas nuvarande informationssystem för ekonomi- och personalförvaltning, som är i slutet av sin livscykel. Ministerierna säkerställer genom sin styrning att systemet tas i bruk inom deras förvaltningsområden i enlighet med den fastslagna tidsplanen enligt gemensamma processer och med undvikande av skraddarsydda lösningar.

Ministerierna och ämbetsverken bör fortsätta att genomföra ytterligare ändringar som stöder produktivitetutvecklingen inom ekonomi- och personalförvaltningen och en utökad användning av

de tjänster Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning erbjuder. Från ingången av 2017 genomförs nödvändiga arrangemang för en centralisering av ekonomi- och personalförvaltningens processtyrning, utveckling och uppgifterna i serviceverksamhetens datasystem samt för att avsluta Kieku-projektet vid Statskontoret och servicecentret. Utvecklingen av produktivitet inom statens ekonomi- och personalförvaltning måste fortsätta också efter att denna fas av projektet avslutats. Detta innebär ett behov av att styra och följa hur produktivitetens målen vid ämbetsverken och inrättningarna uppfylls och av att fortsätta samordnandet av ekonomi- och personalförvaltningsprocesserna och optimeringen av de resurser som ska bindas till dem inom statsförvaltningen.

Enligt regeringsprogrammet överförs ytterligare uppgifter inom bokföring och uppgörande av bokslut vid bokföringsenheterna till servicecentret (spareffekt 4 miljoner euro på 2019 års nivå). Dessutom ska upphandlingsprocessen centraliseras, förenklas och göras elektronisk (spareffekt 12 miljoner euro på 2019 års nivå). Förvaltningsområdena är föremål för motsvarande inbesparingar. Ändringarna förutsätter att budgetlagstiftningen ändras och kräver eventuellt också andra lagändringar. Ministerierna styr för egen del överföringen av uppgifterna när det gäller ekonomi- och personalförvaltningen inom det egna förvaltningsområdet till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning.

Utveckling av statens upphandling

Statens upphandlingsfunktion utvecklas under ledning av finansministeriet och i samarbete med de centrala statliga upphandlingsorganisationerna och Hansel Ab. Målet är att under ramperioden höja kapacitetsutnyttjandet i fråga om samordnade upphandlingsavtal så att volymen av de upphandlingar som görs enligt dem överstiger 700 miljoner euro per år. Detta kan förutsätta att den samordnade upphandlingen utvidgas till omfatta nya varu- och tjänsteområden. Arbetet med att utveckla enhetliga tillvägagångssätt, styrmodeller och informationssystem fortsätter. Statsförvaltningen utnyttjar i allt större omfattning elektroniska system för beställning och utgiftshantering.

Minskade statliga utgifter för lokaler

Statens utgifter för lokaler minskas i överensstämmelser med regeringsprogrammet genom att Senatfastigheters investeringsfullmakt begränsas till 30 miljoner euro. Utöver genom begränsade investeringar ska sparmålet uppfyllas med hjälp av genomförandet av projekt som effektiviserar användningen av lokaler och ger förvaltningsområdena hyresinbesparingar. Den vinst som ämbetsverken får av de minskade hyresutgifterna dras av i förtid från anslagen som ett engångsavgdrag 2019.

Användningen av lokaler effektiviseras i enlighet med statens nya lokalstrategi så att den motsvarar de uppställda målen, de förändrade arbetssätten och medborgarnas ökade användning av elektroniska tjänster. Inom statens fastighets- och lokalhantering betonas helhetsintresset. Utvecklingen av statens markområden och markpolitiken genomförs i enlighet med statens fastighetsstrategi. Avsikten är att före utgången av 2017 realisera den återstående delen av den extra intäktsföring som baserar sig på målet för Senatfastigheters försäljning av fastighetsegendom och som ingår i tillväxtpaketet i planen för de offentliga finanserna för 2015—2018.

Minskade förvaltningsutgifter

I enlighet med regeringsprogrammet ska förvaltningsutgifterna minska med 120 miljoner euro på 2019 års kostnadsnivå bl.a. genom att avveckla uppgifter och skyldigheter, utnyttja pensionsavgångar för att minska personalutgifter, öka digitaliseringen och modernisera strukturerna. Förpliktelserna att spara gäller alla förvaltningsområden.

Omkostnadsbesparingen 2016 är direkt fördelade på omkostnadsmomenten i budgeten utifrån ministeriernas förslag. Besparingen för åren 2017—2019 kommer på basis av en utvärdering av besparingspotentialen att fördelas våren 2016 vid beredningen av planen för de offentliga finanserna 2017—2020.

Under ledning av finansministeriet identifierar och bedömer förvaltningsområdena gemensamt besparingspotentialen för olika ämbetsverk och inrättningar och kostnaderna för olika funktioner samt bestämmer var besparingarna ska sättas in med beaktande av ämbetsverkens och inrättningarnas egna verksamhetsreformer. Samtidigt utvecklas jämförbarhetsinformation och uträkningsmetoderna liksom metoderna för att fördela utgiftsbesparingarna.

5.4. Inkomsterna inom budgetekonomin

De ordinarie inkomsterna inom budgetekonomin beräknas öka under ramperioden med i genomsnitt ca 1½ % per år. Skatteinkomsterna beräknas öka med i genomsnitt ca 2½ % per år. Skatteinkomsternas andel av budgetekonomins ordinarie inkomster är ca 84 %. År 2019 förväntas inkomsterna inom budgetekonomin uppgå till 51,7 miljarder euro.

Utgångspunkten för inkomstposterna inom statens budgetekonomi är en bedömning av den samhällsekonomiska utvecklingen på medellång sikt. Det beräknas att den ekonomiska tillväxten kommer att vara blygsam under ramperioden, och därför kommer också skattebaserna att utvecklas långsamt. I de beräknade inkomsterna för ramperioden har de ändringar i beskattningsgrunderna som fastställts i regeringsprogrammet beaktats.

Ändringar av beskattningsgrunderna

Regeringens skattepolitik har som mål att stärka tillväxten, företagandet och sysselsättningen. I regeringsprogrammet ingår både sådana åtgärder som skärper beskattningen och sådana som lindrar den. Handlingsutrymmet inom skattepolitiken i början av regeringsperioden begränsas av underskottet inom statsfinanserna och behovet av anpassningsåtgärder inom den offentliga ekonomin. För att stödja hållbarheten i den offentliga ekonomin genomförs regeringsprogrammets skattelättnader stegvis under valperioden.

I beskattningen av förvärvsinkomster görs det i enlighet med regeringsprogrammet årligen en justering motsvarande den höjda inkomstnivån eller inflationen. Beskattningen av låg- och medelinkomsttagare lindras 2016 genom en höjning av arbetsinkomstavdraget. Privatpersoners donationer till högskolor på 850—500 000 euro kommer att bli avdragsgilla i beskattningen. Överlåtelseförlust kommer att bli avdragsgill från all kapitalinkomst, då den enligt gällande lagstiftning är avdragsgill endast från överlåtelsevinst. Giltighetstiden för lagen om källskatt för löntagare från utlandet förlängs. För 2016 införs en tidsbunden möjlighet till s.k. verksam ånger inom be-

skattningen. Parametrarna för rundradioskatten justeras till följd av indexfrysningen av det anslag som ska överföras till Rundradion Ab så, att det minsta skattebelopp som tas ut höjs från 51 till 70 euro. Den lägsta inkomstgränsen för när skatt ska börja betalas stiger således från ca 7 500 euro till ca 10 300 euro per år.

År 2017 ökas hushållsavdraget genom att ersättningsgraden höjs och vårdtjänster till äldre berättigar till hushållsavdrag. Ett företagaravdrag på 5 procent införs för rörelseidkare och yrkesutövare, idkare av jord- eller skogsbruk eller renhushållning och närings- och beskattningssammanslutningar.

Inskränkningen av rätten till ränteavdrag för bolån påskyndas. I enlighet med gällande lagstiftning minskar den avdragsgilla delen av räntorna på bolån med 5 procentenheter per år från nuvarande 65 procent till 50 procent före 2018. Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sipiläs regering minskar rätten att göra avdrag med 10 procentenheter per år under åren 2016—2019 så att 25 % av bolåneräntorna är avdragsgilla 2019. Enligt gällande lagstiftning är det temporära barnavdraget i kraft till slutet av 2017. Giltighetstiden för den temporära s.k. solidaritetsskatten för den högsta inkomstklassen som infördes 2012 förlängs och gäller till utgången av 2019. Dessutom sänks solidaritetsskattens nedre gräns från 90 000 till 72 300 euro för åren 2016 och 2017. Den övre skattesatsen för kapitalinkomster höjs från 33 till 34 %.

Rätten för aktiebolag att göra avdrag för förluster utvidgas. Generationsväxlingar underlättas genom en lindring av arvsbeskattningen. Generationsväxlingar för skogsbruk underlättas.

Skatten på tobak, avfallsskatten samt beskattningen av bränslen för uppvärmning, kraftverk och arbetsmaskiner höjs. Kombinerad produktion av el och värme styrs i riktning mot mindre utsläpp genom att rätten att göra avskrivningar i beskattningen stegvis slopas. Gruvdriften flyttas tillbaka till skatteklass II för punktskatt på elström, och dessutom omfattas den av energiskatteåterbäring. Höjningen av skatten på tobak genomförs stegvis för att dämpa effekterna på beteendet.

Bilbeskattningen lindras med sammanlagt ca 200 miljoner euro under regeringsperioden. Lindringen genomförs stegvis 2016—2019. Genom att ändringen genomförs stegvis strävar man efter att dämpa effekterna på beteendet och att undvika marknadsstörningar inom bilhandeln och en plötslig nedgång i lagervärden som en omfattande skatteändring av engångsnatur kan leda till samt orättvisa effekter för konsumenterna. Fordonsskatten höjs med 100 miljoner euro från ingången av 2017. För registrerade båtar och motorfordon införs en årlig skatt. Det temporära slopandet av banskatten och halveringen av farledsavgifterna förlängs till utgången av 2018.

Också vissa beslut som fattades under den förra valperioden, och som träder i kraft under ramperioden 2016—2019, inverkar på skatteintäkterna. Kommunernas andel av intäkterna från samfundsskatten höjdes temporärt med 5 procentenheter och församlingarnas andel med 0,4 procentenheter för skatteåren 2012—2015. Då höjningen av kommunernas samfundsskatteandel upphör i slutet av 2015 och församlingarnas samfundsskatteandel överförs till staten vid ingången av 2016 ökar statens andel av samfundsskatteintäkterna.

I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter regeringens ändringar i skattegrunderna har på skatteintäkterna.

I tabellen nedan presenteras en kalkyl över effekterna av ändringarna i skattegrunderna med avseende på statens skatteinkomster jämfört med året innan.

Effekterna på statens skatteintäkter på grund av statsminister Sipiläs regerings ändringar i skattegrunderna, årsgenomsnitt, mn euro

	2016	2017	2018	2019
Justering av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i beskattningen av förvärvsinkomster	-115	-135	-162	-189
Höjning av arbetsinkomstavrdraget	-210			
Ökad omfattning av hushållsavrdraget		-18		
Ibruktagande av företagsavrdrag		-70		
Avdragsgillhet för donationer från privatpersoner till högstskolor	-3			
Avdragsgillhet för överlåtelseförlust från all kapitalinkomst	-20			
Minskad rätt till ränteavrdrag för bolån (omfattar inte ändringar som antagits av den föregående regeringen)	11	11	11	28
Förlängning av giltighetstiden för solidaritetsskatt				55
Sänkning av den nedre gränsen för den s.k. solidaritetsskatten (i kraft 2016 och 2017)	34			
Höjning av den övre kapitalskattesatsen	34			
Verksam ånger	10			
Justering av rundradioskatten på grund av indexfrysningen i anslaget för Rundradion	-20			
Utvidgning av aktiebolagens rätt att göra avdrag för förluster		-10		
Underlättande av generationsväxlingar genom lindring av arvsbeskattningen		-40		
Underlättande av generationsväxlingar för skogsbruk		-20		
Höjning av tobaksaccisen	68	68	68	68
Höjning av avfallsskatten	5			
Höjning av accisen på bränslen för uppvärmning, kraftverk och arbetsmaskiner	85			
Slopande av rätten till skatteavrdrag för kombinerad produktion av el och värme		45		45
Återförande av gruvdriften till skatteklass II för punktskatt på elström		-21		
Sänkning av bilskatten	-31	-36	-50	-65
Höjning av fordonsskatten		100		
Införande av skatt på registrerade båtar och motorfordon		50		
Förlängning med ett år av den slopade banskatten och halveringen av farledsavgifterna			-55	

Skatteinkomsternas utveckling 2016—2019

Intäkterna från förvärvs- och kapitalinkomstskatten beräknas under ramperioden öka med i genomsnitt ca 2½ % per år. Förvärvsinkomsterna beräknas öka med i genomsnitt ca 2,1 % och kapitalinkomsterna med ca 2,7 % procent per år. De ändrade beskattningsgrunderna bedöms minska intäkterna av skatten på förvärvs- och kapitalinkomster med sammanlagt knappt 0,8 miljarder euro under ramperioden, varav ca 0,6 miljarder består av de justeringar som görs i förvärvsinkomstbeskattningen motsvarande den höjda inkomstnivån eller de ökade konsumentpriserna.

De totala intäkterna på basis av debiteringen av samfundsskatt bedöms under ramperioden öka i ungefär samma takt som överskottet i nationalräkenskaperna, i medeltal ca 4 % per år. Intäkterna från den samfundsskatt som ska redovisas till staten beräknas öka snabbare än intäkterna från debiteringen, i genomsnitt ca 6 % per år. Orsaken är att den tidsbestämda höjningen av kommunernas samfundsskatteandel upphör 2016 och församlingarna är inte längre samfundsskattetagare. Dessa förändringar beräknas öka intäkterna från den samfundsskatt som ska redovisas till staten med ca 0,3 miljarder euro.

Intäkterna från mervärdesskatten beräknas öka med i genomsnitt ca 2 procent per år. Tillväxtprognosen för intäkterna från mervärdesskatten härleds främst ur den uppskattade tillväxten i fråga om hushållens konsumtionsutgifter. Intäkterna från mervärdesskatten sjunker åren 2017 och 2018 på grund av de övergångar av engångsnatur som sker i fråga om skatteredovisningen. Minskningen sammanhänger med småföretagarnas möjlighet att övergå till avgiftsbaserad mervärdesskatt vid redovisningen av mervärdesskatt 2017 och överföringen av mervärdesskatten på import från Tullen till Skatteförvaltningen 2018.

Intäkterna från punktskatter beräknas under ramperioden öka med i genomsnitt ca 1 % per år. Ändringarna i beskattningsgrunderna beräknas öka intäkterna av punktskatter med sammanlagt ca 0,4 miljarder euro under ramperioden jämfört med en situation utan ändringar. Skattebaserna för punktskatter bedöms i allmänhet minska beroende på svårigheterna att styra beskattningen.

Intäkterna från bilskatten beräknas minska med i genomsnitt ca 7 procent per år. Detta beror på lindringen av bilskatten i enlighet med regeringsprogrammet och på att koldioxidutsläppen från nya bilar förväntas fortsätta minska. Bilskattens belopp beror på bilens allmänna värde i detaljhandeln på den finska marknaden och på dess utsläpp av koldioxid, och minskade utsläpp sänker därmed skattesatsen på nya bilar.

Intäkterna från fordonsskatten beräknas öka med i genomsnitt ca 6 %. Skatteintäkterna ökar mest under ramperiodens första år på grund av höjningarna av fordonsskatten. Fordonsskatten höjs med 100 miljoner euro i början av 2017. Eftersom fordonsskatten uppbärs i förskott under en löpande skatteperiod på 12 månader, har ökningen konsekvenser för skatteutfallet för fordonsskatten redan 2016. Uttaget av fordonsskatt påverkas dessutom av den förra regeringens beslut att höja fordonsskatt med 180 miljoner euro från ingången av 2016.

Övriga inkomster inom budgetekonomin

Det beräknas att inkomsterna av blandad natur kommer att minska under ramperioden med i genomsnitt 2½ procent per år, vilket beror på exceptionellt stora inkomster år 2015.

Bland de övriga inkomsterna inom budgetekonomin beräknas det inflyta inkomster av dividender och aktieförsäljning eller kapitalåterbärningar till ett belopp av aningen mer än 1,8 miljard euro per år.

Intäktsföringarna i fråga om statliga affärsverk beräknas uppgå till i genomsnitt drygt 200 miljarder euro per år (se närmare i kapitel 5.6).

Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins ordinarie inkomster 2015—2019, md euro

	2015	2016	2017	2018	2019	2015—2019
	budget					årlig förändr. i genomsnitt, %
Skatteinkomster sammanlagt	39,9	40,8	41,5	42,4	43,9	2,4
— förvärvs- och kapitalinkomster	8,9	9,2	9,4	9,7	10,1	2,4
— samfundsskatt	2,5	2,9	3,1	3,2	3,4	5,9
— mervärdesskatt	16,9	16,9	17,1	17,5	18,2	2,2
— punktskatter	7,1	7,1	7,1	7,2	7,2	1,0
— övriga skatteinkomster	4,5	4,8	4,9	4,9	5,0	2,9
Inkomster av blandad natur	6,1	5,3	5,3	5,4	5,5	-2,4
Ränteinkomster, inkomster av försäljning av aktier och intäktsföring av vinst	2,8	2,5	2,1	2,6	2,0	-8,1
— Inkomster av dividender och försäljning av aktier	2,1	2,0	1,6	2,1	1,5	-8,9
Inkomster sammanlagt¹⁾	49,1	49,1	49,4	50,8	51,7	1,3

¹⁾ Inkluderar återbetalningar av lån som staten beviljat.

5.5. Balans och statsskuld inom statens budgetekonomi

När man beaktar anslagsutvecklingen enligt rambeslutet och inkomstposterna, beräknas underskottet i statens budgetekonomi vara ca 5,0 miljarder euro 2016. Underskottet beräknas sjunka till 4,0 miljarder euro år 2019.

I jämförelse med den så kallade tekniska planen för de offentliga finanserna våren 2015 förbättras budgetekonomins jämvikt med i genomsnitt ca 0,8 miljarder euro per år. Detta innebär att statens nettoupplåning blir ca 3,4 miljarder mindre fram till slutet av år 2019 än vad som beräknades våren 2015. Det minskade underskottet förklaras av de viktigaste anpassningsåtgärderna som regeringen beslutat i fråga om anslagen. Den försvagade prognosen för den ekonomiska utvecklingen verkar i motsatt riktning i huvudsak genom de minskade uppskattningarna av skatteinkomsterna, men också genom de ökade konjunkturbetingade utgifterna. Också ränteutgifterna för statsskulden uppskattas bli något större än vad man antog våren 2015 på grund av att de ränteantagandena som sträcker sig till 2019 ökar.

Jämvikten i budgetekonomin försvagas temporärt 2017. Detta beror i huvudsak på den tidsmässiga förläggningen av spetsprojekten, men också andra faktorer spelar in, såsom anslagen för utgifterna för asylsökande och tidpunkten för förändringar i beskattningen.

Statsskuldens belopp antas öka till ca 106 miljarder euro år 2016. Statsskuldens förhållande till bruttonationalprodukten ökar under hela mandatperioden. Statsskulden uppskattas 2019 uppgå till ca 120 miljarder euro, vilket är ca 52 % i förhållande till bruttonationalprodukten.

Utvecklingen av statsfinansernas underskott och skulder granskas ur nationalräkenskapernas perspektiv i kapitel 3.2.

Finansministeriets uppskattning av budgetekonomins balans 2015—2019, md euro, gängse priser

	2015	2016	2017	2018	2019
Budgetekonomins beräknade inkomster sammanlagt ¹⁾	49,1	49,1	49,4	50,8	51,7
Budgetekonomins beräknade utgifter sammanlagt, gängse priser ²⁾	54,4	54,1	55,2	55,7	55,7
Uppskattning av budgetekonomins balans	-5,3	-5,0	-5,9	-4,9	-4,0
Statsskulden i förhållande till BNP, %	49	50	51	52	52

¹⁾ Inkluderar återbetalningar av lån som staten beviljat.

²⁾ Utgifterna har omräknats till gängse priser med hjälp av finansministeriets prisindexprognos, som ger en riktgivande uppskattning av prisutvecklingen under ramperioden.

5.6. Statsfinanserna utanför budgetekonomin

Staten i nationalräkenskaperna

Till statssektorn hör enligt nationalräkenskaperna förutom den egentliga statsbudgeten de statliga fonder som står utanför budgetekonomin (exkl. Statens pensionsfond som i nationalräkenskaperna inräknas i arbetspensionsinrättningssektorn) samt universiteten, Rundradion Ab, Solidium Oy, Senatfastigheter, universitetsfastighetsbolagen, HAUS kehittämisskeskus Oy, Leijona Catering Oy och Teknologiska forskningscentralen VTT.

Statsunderstödet för VTT:s verksamhet uppgår under ramperioden 2016—2019 till ca 90 miljoner euro.

Universitetens totalfinansiering består av de anslag som beviljas universiteten i statsbudgeten och av kompletterande finansiering (bl.a. avgiftsbelagd verksamhet, donationer och sponsorfinansiering). År 2014 var universitetens totalfinansiering ca 2,8 miljarder euro, varav statens direkta och konkurrensutsatta andel av finansieringen uppgick till ca 75 %.

Det finns tre universitetsfastighetsbolag: Suomen Yliopistokiinteistö Oy — Finlands Universitetsfastigheter Ab, Helsingin Yliopistokiinteistö Oy — Helsingfors Universitetsfastigheter Ab och Aalto Universitetsfastigheter Ab. De är bolag som koncentrerar sig på ägande och vidareut-

veckling av universitetsfastigheter. Staten äger 1/3 och universiteten 2/3 av Suomen Yliopistokiinteistö Oy — Finlands Universitetsfastigheter Ab. De övriga bolagen är helt och hållet i respektive användaruniversitetets ägo.

Den statliga finansieringen av Rundradion Ab består sedan ingången av 2013 av den rundradioskatt som då infördes, och motsvarande belopp överförs till Statens televisions- och radiofond och vidare till Rundradion Ab. Hur stort belopp som ska överföras justeras årligen så att det motsvarar den förändrade kostnadsnivån. Med avvikelser från detta förfarande görs ingen indexjustering i Rundradion Ab:s finansiering åren 2016—2019. Rundradions uppgifter och finansiering kommer emellertid att behandlas i en särskild parlamentarisk arbetsgrupp.

Statens placeringsbolag Solidium Oy är ett aktiebolag som i sin helhet ägs av finska staten och vars uppgift är att stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt sett viktiga företag. I bolagets aktieportfölj ingår tolv börsnoterade bolag i vilka Solidium är minoritetsägare. Solidiums styrelse fattar självständigt beslut om investeringar utgående från de analyser och förslag som ledningen berett. Solidium Oy intäktförde 1 800 miljoner euro i statsbudgeten år 2013 och 1 087 miljoner euro år 2014.

För statens ägarpolitik ansvarar i övrigt avdelningen för ägarstyrning vid statsrådets kansli, på vars ansvar ägarstyrningen i de bolag som idkar kommersiell verksamhet ankommer. I december 2014 ansvarade avdelningen för 23 kommersiella bolag samt dessutom 4 bolag med specialuppgifter, för vars styrning avdelningen ansvarar. På avdelningens ansvar ankommer dessutom att bereda de allmänna riktlinjerna för statens ägarpolitik och ägarstyrningspraxis och att samordna ministeriernas samarbete i fråga om ägarstyrningen.

Fondekonomi utanför statsbudgeten

Staten har elva fonder som står utanför budgeten. Statens säkerhetsfond lades ned den 1 januari 2015 och dess tillgångar intäktfördes till budgetekonomin i statsbudgeten 2015. I stället inrättades den 1 januari 2015 en ny fond utanför statsbudgeten, fonden för finansiell stabilitet. Fonden lyder under verket för finansiell stabilitet och består av resolutionsfonden, som utgörs av stabilitetsavgifter, och insättningsgarantifonden, som utgörs av insättningsgarantiavgifter. Kreditinstitutens stabilitetsavgifter överförs vidare från fonden för finansiell stabilitet till EU:s gemensamma resolutionsfond.

Andra fonder utanför statsbudgeten är Statens bostadsfond, Statens pensionsfond, Gårdsbrukets utvecklingsfond, Statens kärnavfallshanteringsfond, Försörjningsberedskapsfonden, Statsgarantifonden, Statens televisions- och radiofond, Interventionsfonden för jordbruket, Brandskyddsfonden och Oljeskyddsfonden.

De sammanlagda inkomsterna från fonderna utanför budgeten beräknas under ramperioden i genomsnitt uppgå till knappt 5,2 miljarder euro per år och utgifterna till 4,9 miljarder euro per år. Fondekonomins årliga nettoöverskott uppgår således till ca 0,3 miljarder euro i genomsnitt. Fondernas årliga nettoöverskott beräknas vara en aning lägre utan pensionsfonden.

Statliga fonder utanför budgeten, mn euro

	2015	2016	2017	2018	2019
Skatter och inkomster av skattenatur sammanlagt	87	216	237	247	257
Inkomster av blandad natur	314	152	167	137	135
Pensionsavgifter	1 641	1 628	1 619	1 613	1 625
Ränteinkomster och intäktsföring av vinst	359	373	405	397	388
Överföringar från budgeten	511	525	549	549	511
Inkomster exkl. finansoperationer	2 912	2 895	2 977	2 943	2 916
Återbetalning av beviljade lån	2 219	2 223	2 230	2 244	2 263
Inkomster sammanlagt	5 132	5 118	5 208	5 188	5 179
Konsumtionsutgifter	247	159	166	167	168
Överföringsutgifter	836	949	869	965	1 050
Ränteutgifter	1	1	1	1	1
Överföringar till budgeten	2 342	1 830	1 895	1 928	1 956
Utgifter exkl. finansoperationer	3 426	2 938	2 931	3 060	3 175
Beviljade lån samt övriga finansinvesteringar	1 823	1 825	1 852	1 855	1 858
Utgifter sammanlagt	5 249	4 763	4 783	4 915	5 033
Nettofinansieringsöverskott	-117	354	425	273	146

Affärsverken

Senatfastigheter är ett affärsverk under finansministeriet med uppgift att verka som statens sakkunniga i frågor som gäller arbetsmiljö och lokaler. Senatfastigheter tillhandahåller och producerar tjänster för i första hand statsförvaltningen. Den areal som hyrs ut uppgick år 2014 till sammanlagt 6,4 miljoner m², omsättningen till 625 miljoner euro och balansomslutningen till 4,7 miljarder euro. Ombyggnads- och nybyggnadsinvesteringar gjordes för ca 234 miljoner euro. Hyresverksamhetens resultat var 105 miljoner euro. Fastigheternas försäljningsintäkter var 72 miljoner euro och försäljningsverksamhetens resultat ca 24 miljoner euro. År 2015 uppgår Senatfastigheters intäktsföring i statsbudgeten till ca 210 miljoner euro.

Statens hyressystem förnyas från ingången av 2016. Avsikten är att Senatfastigheter i fortsättningen ska vara statens enda lokalanskaffningsenhet. Det bestäms att statens nuvarande lokaler ska användas i första hand. Hyresavtalen görs smidigare genom att man gör det lättare för ämbetsverk och inrättningar att frigöra sig från obehövliga lokaler som ägs av staten. Senatfastigheter kan också effektivare sälja lokaler de inte behöver till staten. Staten övergår i början av 2016 till en självkostnadsprincip i fråga om hyrorna, vilket sänker Senatfastigheters hyresinkomster med uppskattningsvis 81 miljoner euro per år. Minskningen som motsvarar de sänkta hyrorna har tagits in i förvaltningsområdenas anslag. Intäktsföringen till staten av Senatfastigheters vinst har beräknats till 100 miljoner euro 2016, 85 miljoner euro 2017, 75 miljoner euro 2018 och 85 miljoner euro 2019. I intäktsföringskalkylen har Försvarsmaktens hyresförhöjning (+36 milj. euro) och införandet av principen om självkostnadshyra (-81 milj. euro) beaktats. Det s.k. balanspaketet som det beslutades om våren 2014 ger Senatfastigheter en extra intäktsföring till ett belopp av 40 miljoner euro år 2016 och 20 miljoner euro år 2017. Dessutom har uppskattningen av intäktsför-

ringen från Senatfastigheter höjts med 5 miljoner euro 2016, 10 miljoner euro 2017, 20 miljoner euro 2018 och 30 miljoner euro 2019 på grund av regeringens sparbeslut som innebär att Senatfastigheters investeringsfullmakt begränsas så att en bestående minskning på 30 miljoner euro görs i hyrorna. Åtgärden minskar Senatfastigheters utgifter. Den vinst som detta ger Senatfastigheter i inledningsskedet redovisas till staten.

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk vars uppgifter dels är affärsverksamhet, dels offentliga förvaltningsuppgifter som sköts med budgetmedel och avgiftsintäkter. Forststyrelsen besitter ca 12,5 miljoner hektar land- och vattenområden som ägs av staten, vars balansvärde är ca 2,7 miljarder euro. Av detta är ca 2,5 miljarder euro grundkapital med avkastningskrav. Forststyrelsens årliga omsättning är ca 250 miljoner euro. Lagstiftningen om Forststyrelsen håller på att förnyas. Forststyrelsens intäktsföring i budgetekonomin beräknas uppgå till 120 miljoner euro per år.

6. Den kommunala ekonomin

Den del av planen för de offentliga finanserna som gäller den kommunala ekonomin innefattar utgiftsbegränsningen och regeringens övriga riktlinjer för den kommunala ekonomin och kommunernas uppgifter. Den innehåller också en granskning av effekterna av statens åtgärder på den kommunala ekonomin och utvecklingsutsikterna för den kommunala ekonomin på medellång sikt enligt kommunernas räkenskaper. Den granskning av den kommunala ekonomin som presenteras här kompletterar programmet för kommunernas ekonomi, som utarbetas separat.

6.1. Riktlinjer för den kommunala ekonomin

Underskottet i den kommunala ekonomin får vara högst ½ % i förhållande till totalproduktionen 2019.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin

De nationella bestämmelserna om planen för de offentliga finanserna förutsätter att regeringen beslutar om en begränsning av utgifterna inom den kommunala ekonomin. Det är meningen att utgiftsbegränsningen ska överensstämma med regeringens mål för det strukturella saldot när det gäller den kommunala ekonomin. Utgiftsbegränsningen är ett eurobelopp som angetts som gräns för den förändring i utgifterna som statens åtgärder får medföra för den kommunala ekonomin.

Regeringen har beslutat att nettoeffekten av åtgärderna ska sänka omkostnaderna inom den kommunala ekonomin med minst 540 miljoner euro år 2019 jämfört med den s.k. tekniska planen för de offentliga finanserna som fastställdes den 2 april 2015 och som användes som grund för regeringsprogrammet. Vid dimensioneringen av utgiftsbegränsningen beaktas de nya åtgärder som ingår i planen för de offentliga finanserna 2016—2019 och i budgetpropositionen för 2016. De åtgärder som ingår i bilaga 6 till regeringsprogrammet och som inverkar på den kommunala ekonomin har i huvudsak tagits med i planen för de offentliga finanserna och i budgetproposition för 2016 förutom incitamentssystemet för den specialiserade sjukvården, reformen av utbildningen på andra stadiet och de minskade skyldigheterna att planera social- och hälsovårdstjänster.

Utgiftsbegränsningen för den kommunala ekonomin 2016—2019, mn euro

2016	2017	2018	2019
-160	-340	-460	-540

Hur utgiftsbegränsningen omsätts i praktiken följs upp i samband med den årliga justeringen av planen för de offentliga finanserna. Utgiftsbegränsningen får inte luckras upp jämfört med den nivå som angetts i planen. Den skärps årligen i takt med att beredningen av hittills ospecificerade men överenskomna åtgärder i regeringsprogrammet fortskrider.

När det åtgärdsprogram på en miljard euro som ska minska kommunernas uppgifter och skyldigheter fortskrider och beredningen av de nya åtgärderna konkretiseras så att de kan införas i budgetpropositionen och i planen för de offentliga finanserna, beaktas de i form av en skärpning av budgetbegränsningen. Förfarandet är detsamma i fråga om de åtgärder som eventuellt sänker kommunernas kostnader inom ramen för social- och hälsovårdsreformen (målet är 3 miljarder euro).

Utöver det som har beslutats om kommunernas uppgifter och skyldigheter enligt regeringsprogrammet ska kommunerna inte ges nya eller utvidgade lagstadgade uppgifter eller skyldigheter som försvagar den kommunala ekonomin på permanent basis. Om kommunernas och samkommunernas fasta omkostnader för uppgifter och skyldigheter undantagsvis utökas för att gynna den offentliga ekonomins helhetsintresse, ska man samtidigt se till att den kommunala ekonomin inte försvagas genom utökade statsunderstöd, genom att gallra bland övriga uppgifter och skyldigheter i den kommunala sektorn eller genom att ge kommunerna möjlighet att öka sina inkomster från avgifter. Enligt den gällande lagstiftningen ska nya eller utvidgade uppgifter och skyldigheter anvisas en statsandel som täcker dem till 100 procent.

Andra statliga åtgärder som inverkar på den kommunala ekonomin

Utöver genom begränsningen av utgifterna stärker regeringen den kommunala ekonomin genom att ge kommunerna möjlighet att öka sina inkomster från avgifter. Dagvårdsavgifter, avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten och klientavgifterna för social- och hälsovårdstjänster höjs med sammanlagt 230 miljoner euro. Fastighetsskatten höjs stegvis med sammanlagt 100 miljoner euro under regeringsperioden.

Enligt regeringsprogrammet ska kommunerna kompenseras för ändringarna i skattegrunderna.

Den sammanlagda effekten av statens åtgärder och behovet av anpassning av den kommunala ekonomin

Den sammanlagda effekten av regeringens åtgärder stärker den kommunala ekonomin till ett värde av sammanlagt 0,5 miljarder euro 2019.

Effekten 2019 av statens åtgärder för att stärka den kommunala ekonomin, mn euro

Begränsningen av utgifter	540
Förändringen i statsunderstöd i samband med åtgärder som gäller utgiftsbegränsningen	-70
Indexfrysningen i fråga om statsandelar	-310
Förändringar i avgiftsgrunderna	230
Höjning av fastighetsskatten	100
Sammanlagt	490

Enligt den prognos som gjordes våren 2015 och som ligger till grund för regeringsprogrammet var underskottet inom lokalförvaltningen 0,9 % i förhållande till totalproduktionen 2019 uttryckt i nationalräkenskapsbegrepp. I finansministeriets uppdaterade prognos beaktas de åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin enligt det preciserade regeringsprogrammet. Dessa stärker lokalförvaltningens finansiella ställning med knappt 500 miljoner euro enligt prognosen för 2019. De ekonomiska utsikterna har dock försvagats i förhållande till vårens prognos. Enligt den uppdaterade prognosen kommer underskottet i den kommunala ekonomin att vara 1,9 miljarder euro, dvs. 0,8 % i förhållande till totalproduktionen 2019. För att målen för det strukturella saldoto ska nås krävs det därför ytterligare anpassningsåtgärder inom lokalförvaltningen med drygt 0,7 miljarder euro 2019. Det här ska täckas genom hittills ospecificerade åtgärder i regeringsprogrammet eller genom åtgärder som regeringen fattar beslut om i ett senare skede och genom kommunernas egna åtgärder.

För att säkerställa att den kommunala ekonomin hålls stabil är det nödvändigt att anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet bereds och verkställs på ett målmedvetet sätt och så att de leder till önskad inbesparingar. Därutöver måste de största minskningarna av kommunernas uppgifter och skyldigheter koncentreras till de närmaste åren.

Kommunernas egna åtgärder

Kommunerna har ett långtgående självstyre och staten kan därför inte garantera en balansering av kommunernas ekonomi uteslutande genom sina egna åtgärder. Därmed vilar en stor del av ansvaret på kommunerna när det gäller att få jämvikt i ekonomin genom bl.a. strukturella reformer och ökad produktivitet. Staten kan inte styra de investeringar kommunerna gör och inte heller dämpa kommunernas skuldsättning. Att prioritera och välja rätt tidpunkt för investeringarna och sedan genomföra dem på ett högklassigt sätt är av stor betydelse när det gäller anpassningen av den kommunala ekonomin. Också den lindrade beskattningen av arbete och totalbeskattningen i anslutning till målen för regeringsprogrammet bör också beaktas vid valet av anpassningsmetoder.

6.2. Statliga åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin

Statsbidrag under ramperioden

Statsbidragen till kommunerna 2016 uppgår till sammanlagt ca 11 miljarder euro, och de minskar till ca 10,4 miljarder euro 2019. Utöver regeringens beslut påverkas statsbidragen av de nedskärningar av statsbidragen 2016—2017 som den förra regeringen fattade beslut om, överföringen av det grundläggande utkomststödet från kommunerna till Folkpensionsanstalten och den justering

av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna som betalas ut 2016. Kompensationen för skatteförluster, som med avseende på fördelningen stat-kommun är neutral, ökar också statsandelarna.

Regeringsprogrammet innehåller flera åtgärder som ska dämpa kommunernas utgiftsökning och således stärka den kommunala ekonomin.

Staten satsar också extra på utvecklingen av närstående- och familjevården, som enligt planerna ska få full statlig finansiering i syfte att bromsa upp kostnadsökningen inom äldreomsorgen. Det är meningen att lagändringarna ska träda i kraft under 2016, och eventuella behov av anslag 2016 avses bli behandlade i samband med en tilläggsbudgetproposition för 2016. Ökningen av statsandelar uppgår till sammanlagt 90 miljoner euro 2017 och 95 miljoner euro från och med 2018. Målet är att ha uppnått en inbesparing i de kommunala utgifterna som 2019 uppgår till 180 miljoner euro och fortsätter öka. I statsandelen för basservicen görs ett avdrag som motsvarar kostnadsbesparingen.

I statsandelen för den kommunala basservicen finansieras barnskydd och hemservice för barnfamiljer fullt ut av statens medel med hjälp av ett tillägg på 10 miljoner euro åren 2016—2018 och 25 miljoner euro 2019. Genom tillägget verkställs framför allt den nya socialvårdslagen. För hemvård för äldre anslås 4,8 miljoner euro åren 2017—2018 och 5,8 miljoner euro 2019. Också detta tillägg täcks till 100 procent av statsandelen.

Dimensioneringen av personalen inom äldreomsorgen ses över, vilket beräknas leda till en inbesparing fr.o.m. 2017. Kommunernas utgifter beräknas minska med 70 miljoner euro 2019, och motsvarande minskning i statsandelen blir 19 miljoner euro.

Anordnandet av den regionala specialiserade sjukvården effektiviseras fr.o.m. 2016 i syfte att bromsa utgiftsökningen. Genom de effektiviserade åtgärderna beräknas kommunernas utgifter minska med början 2016. Utgiftsbesparingen beräknas vara 110 miljoner euro 2019 och minskningen i statsandelen för kommunal basservice på motsvarande sätt vara 28 miljoner euro.

Den subjektiva rätten till dagvård ändras fr.o.m. den 1 augusti 2016 så att varje barn kommer att ha rätt till 20 timmar småbarnspedagogisk verksamhet per vecka ända tills förskoleundervisningen inleds. Ett barn ska ha rätt till småbarnspedagogisk heldagsverksamhet om det krävs för att barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare arbetar, studerar, är verksamma som företagare eller sysselsatta i eget arbete. Ändringarna uppskattas minska kommunernas årliga utgifter med 62 miljoner euro, och motsvarande minskning i statsandelen för kommunal basservice är 15,9 miljoner euro. Dessutom ändras förhållandet mellan antalet pedagoger och antalet barn äldre än 3 år i den småbarnspedagogiska verksamheten från 1:7 till 1:8 från den 1 augusti 2016, vilket stegvis minskar kommunernas utgifter fr.o.m. 2016.

Av statsandelen för kommunal basservice överförs 2017 10 miljoner euro till de behovsprövade statsunderstöd som betalas till kriskommuner.

Under ramperioden görs inga indexhöjningar i statsandelarna.

Under åren 2016—2017 anvisas 1 miljon euro för social- och hälsovårdsreformen och för beredningen av inrättandet av självstyrelseområden.

De riktade understöden för att minska gruppstorlekarna i den grundläggande utbildningen slopas. Dessutom avstår man delvis från andra understöd som beviljats för att förbättra kvaliteten på den allmänbildande utbildningen.

Åren 2016—2018 anvisas tilläggsfinansiering till de spetsprojekt som gäller kompetens och utbildning samt välfärd och hälsa, och en del av tilläggsfinansieringen riktas till kommunerna. Vilka effekter spetsprojekten haft på den kommunala ekonomin klarnar i takt med att beredningen fortskrider.

Statsbidragen till kommuner och samkommuner, mn euro, ramåren enligt prisnivån 2016

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kalkylerade statsandelar	9 483	9 426	9 933	9 677	9 677	9 555
FM, statsandel för basservice	8 613	8 500	9 028	8 820	8 812	8 687
UKM ¹⁾	871	926	905	878	865	868
— därav samkommunerna	1 227	1 082	1 041	1 026	1 022	1 021
Övriga statsbidrag enligt förvaltningsområde, sammanlagt	1 243	1 114	1 078	831	891	873
JM	8	9	0	0	20	20
IM	5	6	5	5	5	5
FM	36	37	27	43	22	18
UKM	312	208	159	165	165	154
JSM	5	5	4	4	4	4
KM	45	39	36	36	36	36
ANM	155	166	203	274	341	372
SHM ²⁾	649	609	609	270	264	230
MM	29	35	35	33	33	33
Statsbidragen sammanlagt	10 727	10 540	11 011	10 529	10 568	10 428

¹⁾ Den kalkylerade andelen till kommunerna har uppskattats utifrån finansieringen som helhet (inklusive privat) inom UKM:s förvaltningsområde. Ansvaret för finansieringen av yrkeshögskolorna överfördes till staten vid ingången av 2015, och de omfattas inte längre av granskningen. De överföringar som hänför sig till finansieringsreformen samt bortfallet av yrkeshögskolorna ur granskningen leder till att omfattningen av statsandelarna 2014 och 2015 inte är helt jämförbara med varandra.

²⁾ Utbetalningen av det grundläggande utkomststödet överförs år 2017 från kommunerna till FPA. Av denna anledning betalar staten inte längre ut någon statsandel till kommunerna för kostnaderna för det grundläggande utkomststödet, vilket syns i att SHM:s statsbidrag minskar. Dessutom beaktas kommunernas andel av kostnaderna för det grundläggande utkomststödet som en minskning i statsandelen för basservicen.

Ändringar av beskattningsgrunderna

I enlighet med regeringsprogrammet kommer effekterna på skatteintäkterna till följd av regeringens ändringar i skattegrunderna att kompenseras till kommunerna.

År 2016 görs en justering som motsvarar den höjda inkomstnivån och fr.o.m. 2017 de justeringar som motsvarar förändringarna i inkomstnivån eller konsumentpriserna. Beskattningen av låg- och medelinkomsttagare lindras 2016 genom en höjning av arbetsinkomstavdraget. Privatpersoners donationer till högskolor på 850—500 000 euro kommer att bli avdragsgilla vid beskattningen. Giltighetstiden för lagen om källskatt för löntagare från utlandet förlängs och fortsätter gälla under perioden 2016—2019.

Hushållsavdraget ökas genom att ersättningsgraden höjs och vårdtjänster för äldre berättigar till hushållsavdrag. Ett företagaravdrag på 5 procent införs för rörelseidkare och yrkesutövare, idkare av jord- eller skogsbruk eller renhushållning och närings- och beskattningssammanslutningar.

Inskränkningen av rätten till ränteavdrag för bolån påskyndas. I enlighet med gällande lagstiftning minskar den avdragsgilla delen av räntorna på bolån med 5 procentenheter per år från nuvarande 65 procent till 50 procent före 2018. Det föreslås i regeringsprogrammet att rätten att göra avdrag minskas med 10 procentenheter per år under åren 2016—2019 så att 25 % av bolåneräntorna är avdragsgilla 2019.

Rätten för aktiebolag att göra avdrag för förluster utvidgas. Effekten på kommunernas andel av samfundsskatten antas bli kompenserad genom samfundsskatteandelen och förändringen väntas därför inte påverka kommunernas intäkter från samfundsskatten. I enlighet med vad som beslutats tidigare upphör den tidsbestämda höjningen av kommunernas samfundsskatteandel med 5 procentenheter i slutet av 2015, vilket minskar kommunernas årliga intäkter av samfundsskatten med 258 miljoner euro.

Fastighetsskatten höjs med 100 miljoner euro under regeringsperioden. Det föreslås att höjningen genomförs stegvis under valperioden. Under åren 2016—2017 höjs fastighetsskatten med sammanlagt ca 50 miljoner euro genom moderata justeringar av den undre och övre gränsen för skatten. I fråga om höjningarna 2018 och 2019 fattas beslut senare på grund av det pågående arbetet med att reformera värderingsgrunderna inom fastighetsbeskattningen.

Förändringar i avgiftsgrunderna

Klientavgifterna för social- och hälsovårdstjänster höjs 2016 så att avgiftsintäkterna kan öka med upp till 150 miljoner euro. Enligt planerna ska dagvårdsavgifterna samt avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten för skolelever höjas fr.o.m. den 1 augusti 2016. Effekterna av dessa höjningar är 80 miljoner euro i årsgenomsnitt.

6.3. Uppskattning av den kommunala ekonomins utgifter, inkomster och balans

Den kommunala ekonomins utveckling till 2019 enligt kommunernas bokföring, md euro, gängse priser¹⁾

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Resultatbildning						
1. Verksamhetsbidrag	-26,7	-28,1	-28,5	-28,6	-29,5	-30,3
2. Skatteinkomster	21,2	21,8	21,7	22,1	22,9	23,7
3. Statsandelar, driftsekonomin	8,2	8,2	8,8	8,6	8,7	8,5
4. Finansiella intäkter och kostnader, netto	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
5. Årsbidrag	2,9	2,2	2,2	2,3	2,3	2,1
6. Avskrivningar	-2,6	-2,6	-2,7	-2,8	-2,9	-3,0
7. Extraordinära poster, netto	1,9	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
8. Räkenskapsperiodens resultat	2,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4	-0,7
Finansiering						
9. Årsbidrag	2,9	2,2	2,2	2,3	2,3	2,1
10. Extraordinära poster	1,9	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
11. Korrigeringsposter i den interna finansieringen	-2,6	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
12. Intern finansiering, netto	2,2	2,0	2,0	2,1	2,1	1,9
13. Investeringar i anläggningstillgångar	-7,6	-4,6	-4,7	-4,7	-4,7	-4,7
14. Finansieringsandelar och försäljningsinkomster	5,3	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
15. Investeringar, netto	-2,3	-3,6	-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
16. Finansieringsbehov (intern finansiering - investeringar)	-0,1	-1,6	-1,6	-1,5	-1,5	-1,7
17. Lånestock	16,5	18,2	19,9	21,5	23,2	25,0
18. Likvida medel	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3
19. Nettoskuld	11,2	12,9	14,6	16,2	17,8	19,7

¹⁾ Under 2014 och 2015 inverkar bolagiseringarna av kommunala affärsverk och yrkeshögskolor på posterna i resultaträkningen. Bolagiseringen av kommunala affärsverk förbättrade räkenskapsperiodens resultat med ett belopp av engångsnatur på ca 1,7 miljarder euro 2014.

Den kommunala ekonomin är under de närmaste åren fortsättningsvis ansträngd. Kommunernas och samkommunernas sammanlagda resultat bedöms uppvisa ett svagt underskott som kommer att öka mot slutet av granskningsperioden. Investeringarna hålls fortfarande på en hög nivå till följd av eftersatt underhåll, sjukhusinvesteringar och stora investeringsprojekt i tillväxtcentrumen. Penningflödet när det gäller verksamhet och investeringar uppvisar fortsättningsvis ett klart underskott. De i utvecklingsprognosen beaktade anpassningsåtgärder som stärker kommunernas ekonomi leder till en långsammare tillväxt av lånestocken, men räcker inte för att täcka ökningen av åldersrelaterade utgifter till följd av befolkningens förändrade åldersstruktur. Lånestocken inom den kommunala ekonomin kommer att öka till 25 miljarder euro före 2019.

Utvecklingsprognosen för den kommunala ekonomin för perioden 2016—2019 har gjorts som hållbarhetsberäkning där endast de åtgärder som påverkar den kommunala ekonomin och som redan ingår i budgetpropositionen och planen för den offentliga ekonomin beaktas. Prognosen innefattar inte kommunernas och samkommunernas egna anpassningsåtgärder efter 2015. Kommunalskatteprocenten är densamma som för 2015.

De anpassningsåtgärder enligt regeringsprogrammet som beaktats i prognosen stärker den kommunala ekonomin med sammanlagt knappt 500 miljoner euro på 2019 års nivå. I kalkylerna har också en höjning av fastighetsskatten i enlighet med regeringsprogrammet beaktats. Dess effekt på intäkterna beräknas vara 100 miljoner euro 2019. Däremot har inte det åtgärdsprogram för att minska kommunernas uppgifter och skyldigheter till ett värde av en miljard euro beaktats i utvecklingsprognosen i detta skede. Kalkylerna beaktar inte heller de effekter social- och hälsovårdsreformen kommer att ha på den kommunala ekonomin.

Enligt kalkylen över utgiftstrycket håller sig kommunernas och samkommunernas sammanlagda resultat och penningflödet för verksamheten och investeringarna 2016 på nästan samma nivå som 2016. Kostnadsnivån stiger fortfarande mycket litet. Också de anpassningsåtgärder som ingår i regeringsprogrammet bidrar till att bromsa omkostnadsökningen. Statsandelarna ökar på grund av den lagstadgade justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Kommunernas skatteinkomster minskar på grund av att den temporärt förhöjda utdelningen av samfundsskatten faller bort och att arbetslöshetsförsäkringspremien höjs.

Kommunernas och samkommunernas sammanlagda lånestock fortsätter att öka i snabb takt. Med tanke på stabiliteten i den kommunala ekonomin är det viktigt att regeringsprogrammets åtgärder för att stärka den kommunala ekonomin preciseras och genomförs. I synnerhet genomförandet av de strukturella reformerna inom bl.a. social- och hälsovården är väsentliga för att utgiftstrycket ska kunna dämpas framöver. Också kommunerna måste fortsätta med sina anpassningsåtgärder och strukturella reformer.

7. Arbetspensionsanstalter och övriga socialskyddsfonder

Arbetspensionssystemet

Även om arbetspensionssystemet i Finland regleras av flera pensionslagar, bestäms pensionerna i regel på samma grunder i de enskilda lagarna. Finansieringen av pensionsutgifterna varierar enligt vilken pensionslag den grundar sig på, och finansieringsgrunderna för arbetspensionssektorn kan därför inte beskrivas enligt en enda regel. Finansieringsgrunderna kan emellertid granskas genom att separat se på de viktigaste pensionslagarna (ArPL, FöPL, StaPL, KomPL).

Finlands arbetspensionssystem är ett delvis fonderat system, eftersom en del av finansieringen kommer från pensionsmedel som fonderats på förhand och med avkastningen från dem. Pensionerna finansieras dock huvudsakligen genom arbetspensionsavgifter som årligen tas ut av arbetstagare och arbetsgivare. Dessutom finansieras statsanställda arbetstagares samt företagares, lantbruksföretagares och sjömäns pensioner delvis ur statsbudgeten. Arbetstagarnas pensionsavgift är lika stor enligt alla pensionslagar. Pensionerna intjänas nästan på samma sätt enligt alla pensionslagar och grundar sig på inkomsterna under hela arbetskarriären. Ålderspensioner som börjar betalas ut reduceras genom en livslängdskoefficient som beaktar ökningen av förväntat antal

levnadsår. De löpande pensionerna höjs årligen med ett arbetspensionsindex som till 80 procent påverkas av inflationen och till 20 procent av förändringen i löntagarnas inkomstnivå.

Till lagen om pension för arbetstagare inom den privata sektorn (ArPL) hör närmare två tredjedelar av arbetskraften. Av de arbetspensionsavgifter som följer ArPL fonderas en del individuellt och resten av avgiften går till att finansiera de nuvarande pensionsutbetalningarna genom ett fördelningssystem. Den privata arbetspensionssektorns EMU-buffert finns i fördelningssystemets buffertfond som kallas utjämningsfond (utjämningsavsättning). Som målsatt nivå för EMU-bufferten har det avtalats om ett belopp som motsvarar 2,5 % av den privata sektorns årliga lönesumma. Fonderingsgraden inom ArPL-systemet, dvs. pensionsmedlen i förhållande till pensionsansvaret, var vid utgången av 2012 25—30 % beroende på räknesätt. Företagarnas (ca 8 % av de försäkrade) och lantbruksföretagarnas samt sjömannens pensionsutgifter finansieras genom inkomsterna av avgifterna samt till den överskjutande delen ur statsbudgeten.

Grunderna för ArPL-avgiftens nivå bereds i arbetsgrupper som tillsatts av Arbetspensionsförsäkrarna TELA utifrån statistikuppgifter och kalkyler som arbetspensionsförsäkringsbolagen och Pensionsskyddscentralen producerat. Dessutom behandlas avgiftsnivån i arbetsmarknadens centralorganisationers pensionsförhandlingsgrupp. Pensionsavgifterna ska ligga på en nivå som garanterar utbetalningen av pensionerna och den fondering som krävs i lagstiftningen.

Det kommunala pensionssystemet (KomPL) omfattar ca 20 % av de försäkrade. I KomPL-systemet har man försökt avpassa pensionsavgiften på ett sådant sätt att pensionssystemet står på stadig grund och pensionsavgiftens nivå är stabil i framtiden. KomPL-avgifterna bestäms utifrån de löner som betalas inom kommunsektorn och dessutom även utifrån pensionsutgifterna.

De arbetstagare som är försäkrade enligt **lagen om statens pensioner (StaPL)** (ca 6 % av de försäkrade) och statens arbetsgivare betalar sina pensionsavgifter till statens pensionsfond (VER). Från statens pensionsfond överförs årligen medel till statsbudgeten för att täcka StaPL-pensionsutgifterna. Det belopp som överförs är för närvarande 40 % av de utgifter som föranleds av statens pensioner, då resten av pensionsutgifterna täcks direkt med statliga budgetmedel. Statens pensionsfond strävar efter att utöka de fonderade medlen, tills de utgör en fjärdedel av statens pensionsansvar. Vid utgången av 2013 var fonderingsgraden 17 %, dvs. man hade redan uppnått två tredjedelar av fonderingsmålet.

Tack vare förhandsfonderingen av pensioner har arbetspensionssektorn under sin historia uppvisat ett stort överskott. Förändringen av befolkningsstrukturen leder till ökade pensionsutgifter, vilket märks som ett minskat överskott. Tack vare förhandsfonderingen är kapitalinkomsterna emellertid avsevärda, varför pensionsfonderna inte formellt börjar upplösas, även om pensionsutgifterna överstiger avgiftsintäkterna.

Totalt sett har arbetspensionsinrättningsnarnas överskott i förhållande till BNP minskat från 4 procent i början av 2000-talet till 1,7 procent år 2014. Överskottet förutspås minska till ca en procent av BNP på medellång sikt när pensionsutgifterna ökar snabbare än inkomsterna. Också arbetspensionsinrättningarna inom den privata sektorn hör enligt nationalräkenskaperna till den offentliga ekonomin och betraktas som tillgångar inom de offentliga finanserna. Arbetspensionssystemets överskott framgår inte av den offentliga finansernas bruttoskuld.

Pensionsreformen 2017

Arbetsmarknadens centralorganisationer kom i september i fjol överens om riktlinjerna för den pensionsreform som träder i kraft vid ingången av år 2017. Målen för reformen är att förlänga arbetskarriärerna och att minska hållbarhetsgapet i den offentliga ekonomin. Den nedre åldersgränsen för ålderspension höjs med 3 månader för varje födelseårskull tills den lägsta åldern för ålderspension är 65 år. De nya åldersgränserna gäller dem som är födda 1955 eller senare. Den högsta åldersgränsen för ålderspension är fem år högre än den lägsta åldersgränsen.

Pensionsåldersgränsen kopplas till livslängdens utveckling från och med 2027 så att förhållandet mellan tiden i arbetslivet och tiden som pensionär bibehålls enligt situationen 2025. För att förhållandet mellan tiden i arbetslivet och tiden som pensionär ska bevaras kommer faktorer som inverkar på tiden i arbetslivet och arbetspensionssystemets sociala och ekonomiska hållbarhet att ses över vart femte år.

Invalidpensionen kompletteras med en arbetslivspension som man kan söka redan som 63-åring. Pensionsvillkoret är att man har en minst 38 år lång yrkesbana samt ett arbete med antingen fysisk eller psykisk belastning. Den nuvarande deltidspensionen slopas och i stället införs partiell förtida ålderspension för 61 år fyllda. Livslängdskoefficienten hålls kvar men sättet att räkna ut den ändras så att den blir mindre brant efter 2027 då pensionsåldern för alla åldersklasser är 65 år.

Intjänandet av arbetspension ändras så att den intjänade pensionen är 1,5 % av lönen per år för arbetstagare i alla åldrar. Om en arbetstagare inte utnyttjar sin rätt till ålderspension, dvs. inte tar ut sin pension, justeras den intjänade pensionen med en uppskovsförhöjning på 0,4 % för varje månad med vilken pensionen skjuts upp. Man kom överens om att arbetspensionsavgifternas nivå för åren 2017—2019 är 24,4 %. Enligt Pensionsskyddscentralens kalkyler på lång sikt är denna betalningsnivå tillräcklig för finansiering av pensionerna även efter år 2019.

Övriga socialskyddsfonder

Övriga socialskyddsfonder omfattar andra enheter som utför uppgifter i anknytning till social trygghet och som hör till den offentliga makten, såsom Folkpensionsanstalten (FPA) och enheter som sköter det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet. FPA:s verksamhet finansieras enligt lag med de försäkrades och arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter och med den offentliga sektorns andelar. Den statliga andelen av FPA:s finansiering 2014 var ca 70 %, andelen försäkringsavgifter ca 25 % och kommunernas andel ca 5 %. År 2014 var de totala kostnaderna för FPA:s förmånsfonder ca 14,5 miljarder euro. FPA:s förmånsfonder är folkpensionsfonden, sjukförsäkringsfonden och allmänna fonden för social trygghet.

Det inkomstrelaterade arbetslöshetsförsäkringssystemet sköts av Arbetslöshetsförsäkringsfonden och arbetslöshetskassorna. De inkomstrelaterade arbetslöshetsutgifterna finansieras genom arbetslöshetsförsäkringspremier som tas ut av anställda och arbetsgivare, statsandelar och arbetslöshetskassornas medlemsavgifter. År 2014 betalade arbetslöshetskassorna ut totalt ca 2,8 miljarder euro i förmåner. Av dessa utgifter finansierade staten ca 37 %, arbetsförsäkringsfonden ca 58 % och arbetslöshetskassorna ca 5 %.

De övriga socialskyddsfondernas finansiering är på medellång sikt i balans, men finansieringsbalansen kan variera något årligen i och med att buffertfonder används. På 2000-talet har de övriga socialskyddsfonderna på årsbasis avvikit från balansen med högst 0,3 % i förhållande till BNP.

8. Sammandrag av åtgärderna inom de offentliga finanserna som helhet

I detta avsnitt granskas vilka effekter de åtgärder regeringen beslutat om har på de offentliga finanserna. Granskningen uttrycks i nationalräkenskapsbegrepp.

8.1. Åtgärdernas totala omfattning och tidpunkten för dem

I regeringsprogrammet enades man om åtgärder som minskar utgifterna eller höjer avgiftsinkomsterna och som syftar till en anpassning av den offentliga ekonomin med ett nettobelopp som 2019 uppgår till ca 4 miljarder euro. Effekterna av ändringarna i skattegrunderna ingår inte i denna helhet. Anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet har i regel tagits in i planen för de offentliga finanserna 2016—2019 (med undantag för vissa frågor där beredningen ännu är i ett så preliminärt skede att man inte kan bedöma effekterna). Effekterna av åtgärderna har också preciserats under beredningen. Exempelvis kalkylen över den besparing som kan nås genom en fryshöjning av indexhöjningarna har sänkts jämfört med de bedömningar av effekterna som gjordes i samband med utarbetandet av regeringsprogrammet. Sänkningen beror på lägre prisprognoser. Dessutom har bl.a. senareläggningen av besparingen på 200 miljoner euro i det inkomstrelaterade utkomstskyddet till 2017 ersatts med tidigareläggningar av andra anpassningsåtgärder eller höjningar av motsvarande storleksklass. De utgiftsåtgärder och höjningar av avgiftsinkomsterna som det beslutats om i planen för de offentliga finanserna har en nettoeffekt på den offentliga ekonomin på ca 3,5 miljarder euro på 2019 års nivå. För att anpassningsmålen enligt regeringsprogrammet ska nås har det beslutats om ett antal ytterligare besparingar, varav det mest omfattande är beslutet att frysa indexhöjningarna för de förmåner som är bundna till folkpensionsindex och levnadskostnadsindex (med undantag för utkomststödet) också under perioden 2017—2019.

Samtidigt har det beslutats om en engångssatsning på 1,6 miljarder euro på spetsprojekt och en minskning av det eftersatta underhållet 2016—2018. Spetsprojekten finansieras i huvudsak med inkomster från utdelning och genom försäljning av statens aktieinnehav. Inom nationalräkenskaperna betraktas endast en del av dessa som inkomster från offentliga samfund. Av finansieringen kommer ett belopp på 330 miljoner euro att täckas genom att man slopar finansieringen av Centrumsligan, som ingick i ramen.

I inkomstposterna för ramperioden har man beaktat de ändringar i skattegrunderna som det beslutats om i statsminister Sipiläs regeringsprogram. Enligt regeringsprogrammet är målsättningen med skattepolitiken att öka tillväxten, företagandet och sysselsättningen. I regeringsprogrammet ingår både sådana åtgärder som skärper beskattningen och sådana som lindrar den. I beskattningen av förvärvsinkomster görs det i enlighet med regeringsprogrammet årligen en justering motsvarande den höjda inkomstnivån eller inflationen. Beskattningen av låg- och medelinkomsttagare lindras genom en höjning av arbetsinkomstavrdraget. För att balansera den offentliga ekonomin höjs flera punktskatter. Bilbeskattningen lindras stegvis under ramperioden. I enlighet med regeringsprogrammet kommer kommunerna att kompenseras för de effekter regeringens ändringar i skattegrunderna har på skatteintäkterna. I enlighet med tidigare beslut upphör den tidsbestämda höjningen av kommunernas samfundsskatteandel med 5 procentenheter i slutet av 2015, vilket

sänker kommunernas intäkter av samfundsskatten och i motsvarande grad höjer statens intäkter 2016. Fastighetsskatten höjs stegvis under regeringsperioden. De ändringar som gäller beskattningen behandlas för statsfinansernas vidkommande mer ingående i avsnitt 5.4 och för den kommunala ekonomins vidkommande i avsnitt 6.2.

På grund av de ökande pensions- och arbetslöshetsutgifterna har det funnits ett tryck på att höja socialskyddsavgifterna. Som en av en rad höjningar steg arbetspensionsavgifterna för enskilda arbetsgivare och löntagare med sammanlagt 0,4 procentenheter vid ingången av innevarande år. I samband med avtalet om pensionsreformen 2017 kom arbetsmarknadsorganisationerna också överens om nivån på arbetspensionsavgiften. Den höjning på 0,4 procentenheter som var avtalad att ske 2016 flyttades till 2017 och arbetspensionsavgiften frystes till en nivå på 24,4 % för åren 2017—2019. I samband med att man avtalade om löneförhöjningarna för det tredje året av selsättnings- och tillväxtpaketet föreslog arbetsmarknadens centralorganisationer att det görs 1 procentenhets höjning i arbetslöshetsförsäkringspremien 2016. Denna höjning fördelas jämt mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det antas att höjningen kommer att förbli i kraft tills vidare.

Sammantaget påverkar de åtgärder som nämns ovan den offentliga ekonomins finansiella ställning med ca 4,3 miljarder euro 2019, vilket motsvarar knappt 2 % i förhållande till totalproduktionen. Ökningen är betydande från 2018 till 2019, vilket närmast beror på den åtstramande effekten av statens anpassningsåtgärder och på att de tidsbundna spetsprojekten avslutas.

De sammantagna effekterna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, md euro

	2016	2017	2018	2019
Beslut som minskar statens anslag	-0,9	-1,4	-1,7	-2,0
Beslut som ökar statens anslag	0,2	0,4	0,5	0,5
Indexfrysningarnas beräknade spareffekt	-0,1	-0,3	-0,7	-1,1
Tilläggsåtgärder av engångsnatur inom ramen för spetsprojekten, netto (tidsbundna utgiftsökningar och en avskrivning på sammanlagt 330 mn euro för Centrumslingen)	0,3	0,5	0,4	0,0
Kompensationen i statsandelarna till kommunerna för skatteinkomständeringar	0,2	0,3	0,3	0,3
Beslut som ökar statens skatteinkomster	-0,2	-0,5	-0,7	-1,1
Beslut som minskar statens skatteinkomster (exkl. justeringarna av förtjänstnivå- och konsumentprisindex i förvärsinkomstbeskattningen)	0,3	0,6	1,0	1,1
Övriga beslut som ökar statens inkomster	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Åtgärder av engångsnatur som påverkar inkomsterna (finansiering av spetsprojekten)	0,0	0,0	-0,2	0,0
Effekterna på saldot för statsfinanserna, netto	-0,3	-0,5	-1,2	-2,5
Regeringsåtgärder som ökar kommunernas inkomster	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Nettoeffekten av statens åtgärder på kommunernas skatteinkomster	0,2	0,2	0,2	0,2

De sammantagna effekterna av beslut som gäller inkomster och utgifter, kumulativa, md euro

	2016	2017	2018	2019
Kompensationen i statsandelarna till kommunerna för skatteinkomständeringar	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3
Effekterna av statens övriga åtgärder på den kommunala ekonomin	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2
Höjningar av kommunernas skattesatser	—	—	—	—
Effekterna på saldoför den kommunala ekonomin, netto	-0,3	-0,5	-0,5	-0,5
Höjningar av socialskyddsavgifterna och andra åtgärder	-0,8	-1,2	-1,2	-1,3
Effekterna på saldoför de offentliga samfundens netto	-1,4	-2,2	-2,9	-4,3
I förhållande till totalproduktionen	-0,7 %	-1,0 %	-1,3 %	-1,9 %

Utöver de åtgärder som nämns ovan strävar regeringen efter att med hjälp av regeringsprogrammet långsiktigt minska kommunernas uppgifter och skyldigheter till ett värde av 1 miljard euro inklusive inbesparingar under valperioden. Dessa effekter har inte medtagits i de siffror som ingår i planen för de offentliga finanserna.

Samtidigt strävar regeringen efter att förbättra konkurrenskraften också efter det att förhandlingarna om ett samhällsfördrag har upphört. Statsminister Sipilä lägger fram regeringens plan för att förbättra konkurrenskraften för riksdagen som ett meddelande från statsrådet senast i slutet av september 2015. De åtgärder som ingår i den ingår inte i kalkylerna enligt planen för de offentliga finanserna och inte heller de s.k. villkorade anpassningsåtgärderna på 1,5 miljarder euro.

8.2. Åtgärder inriktade på utgifterna i de offentliga finanserna

I tabellen nedan presenteras den årliga förändring (netto) som blir resultatet av de åtgärder som regeringen Sipilä fattat beslut om i fråga om utgifterna inom den offentliga ekonomin under perioden 2016—2019. I tabellen ingår också effekterna av de åtgärder som regeringarna Katainen och Stubb lämnat i arv till den sittande regeringen. Åtgärderna gäller i praktiken i första hand statsfinanserna, eftersom en uppskattning av kommunernas sparåtgärder är förenad med betydande osäkerhetsfaktorer och dessa därför inte har tagits med i tabellen.

Regeringen Sipiläs största inbesparingar gäller överföringsutgifterna till hushållen. Inbesparingarna är i huvudsak koncentrerade till åren 2016 och 2019. Då dessa inbesparingar räknas samman med den förra regeringens inbesparingsåtgärder koncentreras åtstramningarna till ramperiodens inledande år, 2016 och 2017.

Åtgärder som inverkar på utgifterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2016	2017	2018	2019
Konsumtionsutgifter	-0,3	-0,1	-0,1	-0,2
Överföringsutgifter till näringslivet	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Överföringsutgifter till hushållen	-0,2	-0,4	-0,4	-0,4
Övriga överföringsutgifter	-0,4	0,0	-0,1	-0,1
Realinvesteringsutgifter	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Övriga utgifter	0,0	0,0	0,0	0,0
Sammanlagt	-1,0	-0,7	-0,5	-0,8
Behovsprövade åtgärder som vidtogs under förra valperioden	0,1	-0,2	0,3	0,2

8.3. Åtgärder inriktade på inkomsterna i de offentliga finanserna

I tabellen nedan presenteras den årliga förändringen (netto) i de beslutsbaserade inkomsterna i de offentliga finanserna under perioden 2016—2019. I tabellen beaktas också de ändringar i beskattningsgrunderna som beslutats under förra valperioden.

De förändringar som regeringen Sipilä beslutat om infaller till största delen under de första åren av regeringsperioden. Den åtgärd som har den största effekten 2016 är arbetsinkomstsvdraget, som lindrar beskattningen av arbete för i synnerhet låg- och medelinkomsttagare. Åtgärden bedöms minska inkomsterna inom de offentliga finanserna med 450 miljoner euro 2016.

Åtgärder som inverkar på inkomsterna i de offentliga finanserna, årlig förändring, netto, md euro

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skatter på förvärvsinkomster	0,3	-0,1	-0,5	-0,3	-0,1	-0,2
Skatter på kapital	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Samfundsskatter	-0,9	-0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Övriga direkta skatter	0,2	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0
Mervärdesskatter	0,2	0,0	0,0	-0,1	-0,2	0,0
Övriga indirekta skatter	0,4	0,4	0,2	0,1	0,1	0,1
Socialskyddsavgifter som arbetsgivaren betalar	0,3	0,2	0,3	0,0	0,0	0,0
Socialskyddspremier som de försäkrade betalar	0,4	0,2	0,4	0,2	0,0	0,0
Sammanlagt	0,8	0,6	0,6	0,0	-0,3	-0,1

9. Uppskattning av de offentliga samfundens inkomster och utgifter

I detta avsnitt presenteras den offentliga sektorns och dess undersektorsers inkomster och utgifter uttryckta i nationalräkenskapsbegrepp.

Statsförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2014*	2015**	2016**	2017**	2018**	2019**
Direkta skatter	12,6	13,0	13,2	13,6	14,1	14,7
Skatter på produktion och import	29,5	29,6	30,2	30,6	31,1	32,0
Socialskyddsavgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och socialskyddsavgifter sammanlagt	42,6	43,3	44,1	45,0	46,0	47,4
Övriga inkomster	8,6	9,1	8,9	9,0	9,4	9,4
varav ränteinkomster	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Inkomster sammanlagt	51,2	52,4	53,0	54,0	55,3	56,8
Konsumtionsutgifter	13,8	13,8	14,0	14,3	14,5	14,5
Subventioner och övriga inkomstöverföringar	38,1	37,9	37,9	38,1	38,4	38,4
varav till andra offentliga samfund	25,9	25,8	26,2	26,6	26,8	26,8
Ränteutgifter	2,5	2,4	2,3	2,3	2,4	2,6
Kapitalutgifter	4,8	4,7	4,8	5,1	5,2	5,2
Utgifter sammanlagt	59,1	58,7	59,1	59,8	60,5	60,8
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-7,9	-6,3	-6,1	-5,8	-5,1	-4,0

Lokalförvaltningen enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2014*	2015**	2016**	2017**	2018**	2019**
Skatter och socialskyddsavgifter	21,2	21,8	21,7	22,2	22,9	23,8
Övriga inkomster	18,4	18,4	18,4	19,2	18,9	19,2
varav ränteinkomster	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3
varav inkomstöverföringar från staten	13,9	13,8	13,8	14,5	14,1	14,2
Inkomster sammanlagt	39,1	39,6	40,2	40,9	41,1	42,2
Konsumtionsutgifter	33,1	33,6	34,1	34,6	35,4	36,4
varav löner och kollektiva avgifter	21,7	21,7	21,7	22,0	22,2	22,6
Inkomstöverföringar	3,1	3,1	3,3	3,4	2,7	2,7
varav sociala förmåner och sociala understöd	1,3	1,3	1,4	1,4	0,7	0,7
subventioner och övriga inkomstöverföringar	1,6	1,6	1,8	1,9	1,9	1,9
ränteutgifter	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Kapitalutgifter	4,5	4,6	4,5	4,6	4,7	4,7
Nettokreditgivning (+) / nettoupplåning (-)	-1,5	-1,7	-1,7	-1,8	-1,7	-1,7

Socialskyddsfonderna enligt nationalräkenskaperna, md euro

	2014*	2015**	2016**	2017**	2018**	2019**
Investeringsinkomster	3,5	3,3	3,5	4,0	4,7	5,4
Socialskyddsavgifter	26,3	26,8	27,8	28,4	29,1	29,8
varav arbetsgivarnas avgifter	17,9	18,1	18,6	19,0	19,4	19,8
de försäkrades premier	8,4	8,6	9,1	9,5	9,7	10,0
Inkomst- och kapitalöverföringar från offentliga samfund	13,5	13,7	13,5	14,3	14,5	14,5
Övriga inkomster	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Inkomster sammanlagt	43,8	44,4	45,5	47,4	48,8	50,4
Konsumtionsutgifter	3,5	3,6	3,6	3,5	3,5	3,6
Sociala förmåner och sociala understöd	32,8	34,5	35,9	36,8	38,4	39,2
Övriga utgifter	2,9	3,0	3,8	3,4	3,5	3,6
Utgifter sammanlagt	39,2	41,1	43,3	43,7	45,4	46,4
Nettokreditgivning (+) / nettouplåning (-)	3,7	2,8	1,1	1,8	2,0	2,4
Arbetspensionsanstalterna	3,7	3,4	2,1	2,3	2,3	2,4
Övriga socialskyddsfonder	0,0	-0,7	-1,1	-0,5	-0,3	0,0

Prognos för den offentliga ekonomin vid oförändrad politik**Inkomster och utgifter vid oförändrad politik**

	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	nivå, md euro			% av BNP			
Inkomster vid oförändrad politik, sammanlagt	112,7	54,9	55,1	54,7	54,5	54,7	55,0
Utgifter vid oförändrad politik, sammanlagt	119,5	58,3	59,5	59,2	59,1	58,7	58,7

BILAGA 1	I kalkylerna använda prognoser och antaganden
BILAGA 2	Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna
BILAGA 3	Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med planen för deoffentliga finanserna föregående vår
BILAGA 4	Stabilitetsprogram och utkast till budgetplan

BILAGA 1 I kalkylerna använda prognoser och antaganden

Utgifts- och inkomstposterna i planen för de offentliga finanserna samt justeringarna av pris- och kostnadsnivån grundar sig huvudsakligen på nedanstående prognos från finansministeriets ekonomiska avdelning.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP, volymförändring	-0,4	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
BNP, prisförändring	1,6	0,4	1,2	1,5	1,8	1,9
BNI, värde, mn euro	204 952	206 300	211 480	217 570	224 170	231 190
Konsumentprisindex, förändrings-%	1,0	-0,1	1,1	1,5	1,8	2,0
Inkomstnivåindex, förändrings-%	1,4	1,1	1,2	1,2	1,7	2,1
Byggnadskostnadsindex, förändrings-%	1,0	0,5	1,3	2,0	2,0	2,0
Basprisindex på hemmamarknaden, förändrings-%	-1,3	-2,5	1,4	2,2	2,0	2,0
Arbetslöshetsgrad, %	8,7	9,6	9,4	9,1	8,7	8,3
Lönesumma, förändring, %	0,3	0,5	1,5	1,7	2,2	2,5
Kort ränta, 3 mån, %	0,2	0,0	0,1	0,2	0,4	0,7
Lång ränta, 10 år, %	1,4	0,7	1,0	1,5	2,2	2,9
ArPL-index	2509	2519	2516	2548	2584	2630
FPL-index utan beslutade frysningar	1630	1648	1641	1663	1688	1718
Prisindex för basservicen, prognos	0,5	0,6	1,2	1,1	1,7	2,1
— statsandelsindex utan beslutade frysningar	1,5	0,6	0,5	1,1	1,7	2,1
— indexjustering	0,3	-0,6	-0,7			
Universitetsindex utan beslutade frysningar	0,9	0,3	1,2	1,4	1,8	2,1
YLE-index utan beslutade frysningar		0,7	1,2	1,3	1,7	2,1
Arbetslöshetsförsäkringspremie						
— arbetsgivare, genomsnitt	2,20	2,33	2,84	2,84	2,84	2,84
— arbetstagare	0,50	0,65	1,15	1,15	1,15	1,15
ArPL-premie	23,6	24,0	24,0	24,4	24,4	24,4
— arbetsgivare	17,75	18,00	18,00	18,15	18,15	18,15
— arbetstagare under/=53 år	5,55	5,70	5,70	5,95	5,95	5,95
— arbetstagare över 53 år	7,05	7,20	7,20	7,45	7,45	7,45
— lönekoeficient	1,350	1,363	1,372	1,389	1,405	1,429
De försäkrades sjukförsäkringspremier						
— löntagarnas dagpenningsspremie	0,84	0,78	0,82	0,81	0,80	0,80
— löntagarnas och företagarnas sjukvårdsspremie	1,32	1,32	1,28	1,25	1,25	1,25
— pensionstagarnas sjukvårdsspremie	1,49	1,49	1,45	1,42	1,42	1,42

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Statens arbetsgivaravgifter	22,5	22,2	21,1	20,9	20,9	21,0
— folkpensionsavgift	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
— sjukförsäkringspremie	2,14	2,08	2,12	2,11	2,10	2,10
— pensionsavgift (StaPL)	20,40	20,11	18,97	18,75	18,78	18,88
Kommunernas arbetsgivaravgifter	29,5	29,4	29,8	29,5	29,5	29,5
— folkpensionsavgift	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
— sjukförsäkringspremie	2,14	2,08	2,12	2,11	2,10	2,10
— övriga socialförsäkringsavgifter	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
— arbetslöshetsförsäkringspremie	2,82	3,02	3,74	3,74	3,74	3,74
— pensionsavgift (KomPL)	23,8	23,7	23,2	23,0	23,0	23,0

BILAGA 2 Justeringar av pris- och kostnadsnivån i ramarna för statsfinanserna

Strukturella förändringar

De strukturella ändringar som ingår i detta rambeslut sänker ramnivån för 2016 med ca 32 miljoner euro jämfört med rambeslutet från våren 2015. Många justeringar av ramnivån beror på en ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna för projekt eller upphandlingar eller på beaktandet av övergången till bruttobudgetering i ramnivån.

I tabellen nedan ges en närmare beskrivning av strukturförändringarna och av deras verkningar på ramnivån för valperioden.

Moment	Ärende	2016	2017	2018	2019
25.01.05	Bruttobudgetering av Rättsregistercentralens avgifts- inkomster, motsvarande inkomster under moment 12.25.99	2,6	2,6	2,6	2,6
29.40.55	Justering av mervärdesskattekomensationen till yrkeshög- skolorna enligt bokslutsuppgifterna för 2014	-32,0	-32,0	-32,0	-32,0
29.01.29, 29.80.41	Teknisk överföring från momsmomentet till momentet för överföringsutgifter som utgift som hör till ramen	0,8	0,8	0,8	0,8
32.40.03	Bruttofinansieringen för Revisionstillsynen vid Patent- och registerstyrelsen, motsvarande inkomst av skattenatur under moment 11.19.09	2,3	2,3	2,3	2,3
32.60.41	Stöd för byggande av LNG-terminaler, ändrad tidsmässig fördelning av utbetalningarna	-5,5	5,5		
Samman- lagt		-31,8	-20,8	-26,3	-26,3

Justeringar av pris- och kostnadsnivån

Uppskattningen av anslagen för statsfinanserna 2016—2019 görs upp enligt pris- och kostnadsnivån 2016. En del av utgifterna, exempelvis utgifterna för utvecklingssamarbete och den statliga medfinansiering som motsvarar andelarna från EU:s strukturfonder, uppskattas enligt gängse priser, varvid de innefattar en uppskattning av hur höjningen av prisnivån under perioden kommer att inverka på anslaget. Till övriga delar justeras utgiftsnivån årligen utifrån den beräknade höjningen av pris- och kostnadsnivån.

I det s.k. tekniska rambeslutet från april 2015 ändrades ramen för 2016—2019 så att den motsvarar pris- och kostnadsnivån 2016 i fråga om de lagstadgat och avtalsbaserat indexbundna utgifterna. Den beräknade pris- och kostnadsnivån har preciserats efter detta. Dessutom har det beslutats om att som sparåtgärder avskaffa indexbindningen av barnbidraget och studiestödet, frysa indexhöjningarna av statsandelarna och universitetens och yrkeshögskolornas indexhöjningar under ramperioden samt frysa de indexhöjningar som bygger på FPL och konsumentpris/levnads-kostnadsindex 2016—2019. Inte heller indexhöjningen av finansieringen av Rundradion Ab görs. Som en kombinerad effekt av dessa ändringar sänks priskorrigeringen av de lagstadgat eller avtalsbaserat indexbundna utgifterna med 173 miljoner euro netto jämfört med rambeslutet från april.

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2016, jämfört med rambeslutet 2.4.2015, mn euro

Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Justering av anslagen och ramnivån		Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
		Lagstadgad index-korrigerig	Avtalsbaserad priskorrigerig	
15–17 Pensioner	Arbetspensionsindex (ArPL)	-21,3		
18–19 Anskaffning av försvarsmateriel	Föregripande höjning 1,5 %			-1)
01–14 Löner samt socialskyddsavgifter	Avtalshöjningar			-
Utgifter för trafiknätet	Byggnadskostnadsindex			-
01–14, 20–28 Övriga omkostnader och konsumtionsutgifter	Konsumentprisindex			-
30–39 Kalkylerade statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex	-73,7		
30–39 Övriga statsbidrag till kommuner och samkommuner	Statsandelsindex			-
40–49 Statsbidrag till näringslivet	Konsumentprisindex			-
50–59 Enligt lagstiftningen indexbundna statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Folkpensionsindex (FPL)	-19,0		
50–59 Icke-indexerade statsbidrag till hushåll	Folkpensionsindex (FPL)			-
50 Statlig finansiering för universitetens och yrkeshögskolornas verksamhet	Universitetsindex	-35,8		
50–59 Övriga statsbidrag till hushåll och allmännyttiga samfund	Konsumentprisindex			-
60 Överföringar till statliga fonder utanför statsbudgeten	Konsumentprisindex/YLE-index	-6,6		
60 Överföringar till Folkpensionsanstalten	Folkpensionsindex (FPL)	-8,2		
60 Statens andel i de utgifter som föranleds av sjukförsäkringslagen	FPL/Konsumentprisindex	-0,2		

Justeringar enligt pris- och kostnadsnivån 2016, jämfört med rambeslutet 2.4.2015, mn euro

		Justering av anslagen och ramnivån		Justering av ramnivån
Ramutgifterna enligt ekonomisk art	Index som använts vid kalkyleringen	Lagstadgad index-korrigerig	Avtalsbaserad priskorrigerig	Justering av kostnadsnivån för övriga ramutgifter
61–65 Statlig medfinansiering motsvarande EU:s strukturfondsfinansiering och övriga överföringar inom landet	Ingår i ramen för programperioden			
66–68 Överföringar till utlandet	Enligt gängse priser			
69 Överföringar till EU	EU:s BNP-prisindex	-8,0		
70–79 Realinvesteringar	Byggnadskostnadsindex			-
90–99 Övriga utgifter	Konsumentprisindex			-
Tilläggsbudgetreserv och ofördelad reserv	Konsumentprisindex			-
Sammanlagt år 2016		-172,8		

¹⁾ I anslagsnivån för försvarsmaktens omkostnader och anskaffningar av försvarsmateriel (exkl. personalkostnader) görs en föregripande pris- och kostnadsnivåjustering på 1,5 procent, som i efterhand justeras så att den i fråga om försvarsmaktens omkostnader och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringen motsvarar höjningen i levnadskostnadsindex samt i fråga om anskaffningarna av försvarsmateriel höjningen i underindexet DK till producentprisindex för industrin.

BILAGA 3 Ändringar i prognosen för den offentliga ekonomin jämfört med planen för de offentliga finanserna föregående vår

Faktorer som påverkar saldot i de offentliga finanserna, enligt nationalräkenskaperna, % av BNP

	2015	2016	2017	2018	2019
Saldo i de offentliga finanserna, våren 2015	-3,4	-3,2	-3,1	-2,7	-2,5
Staten:					
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,1	0,2	0,5	1,1
Effekten av andra faktorer	0,3	0,2	0,1	0,1	-0,1
Lokalförvaltningen:					
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2
Effekten av andra faktorer	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbetspensionsfonder:					
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	0,0	0,1	0,3	0,4	0,6
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Effekten av andra faktorer	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Övriga socialskyddsfonder:					
Effekten av den förändrade statistiska utgångspunkten på statsbudgeten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Effekten av den förändrade makroprognosen på statsbudgeten	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Effekten av de beslutade åtgärderna på statsbudgeten	0,0	0,4	0,5	0,6	0,8
Effekten av andra faktorer	0,1	0,1	0,0	-0,2	-0,4
Saldo i de offentliga finanserna, hösten 2015	-3,4	-2,8	-2,4	-1,9	-1,4

BILAGA 4 Stabilitetsprogram och utkast till budgetplan

Stabilitetsprogrammet

Planen för de offentliga finanserna utgör Finlands stabilitetsprogram och uppfyller EU:s krav på en budgetplan på medellång sikt (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013).

Bedömning av uppfyllandet av kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten
Finland omfattas av kraven i den förebyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten. Det medelfristiga målet för det strukturella saldot är fortfarande det i stabilitetsprogrammet från våren 2013 fastställda -0,5 % i förhållande till BNP. Uppnåendet av det medelfristiga målet eller framsteg i den riktningen bedöms med hjälp av två pelare, det strukturella underskottet och utgiftsregeln.

I fråga om år 2014 konstaterade kommissionen att Finland — liksom också alla andra länder — uppfyllt kraven i den förebyggande delen. Enligt de landsspecifika rekommendationerna som godkändes av kommissionen i juli 2015 fordras det av Finland i år en strukturell anpassning mot det medelfristiga målet på 0,1 % av BNP och år 2016 på 0,5 % av BNP. Från år 2017 framåt torde anpassningskravet stiga till 0,6 procent i förhållande till BNP per år. Om anpassningskraven skulle uppfyllas helt och hållet, skulle det medelfristiga målet uppnås senast 2018.

Enligt finansministeriets prognos är ändringen i det strukturella underskottet 0,1 % i förhållande till BNP år 2015, vilket betyder att det i den pelare som avser det strukturella underskottet finns en avvikelse, 0,2 % i förhållande till BNP, men den är inte betydande. På grund av den negativa tillväxten 2014 och de därpå följande exceptionella omständigheterna är den kumulativa avvikelserna 2014—2015 inte betydande. Utgiftsregeln uppfylls både 2015 och kumulativt under 2014—2015. Enligt prognosen uppfyller Finland således i stora drag kraven i den förebyggande delen 2015.

År 2016 hålls det strukturella underskottet på 2015 års nivå, och således är avvikelserna från den förutsatta anpassningen litet under 0,5 % i förhållande till BNP. Avvikelsen kan, antingen för sig eller kumulativt 2015—2016, bli betydande. Utgiftsregeln uppfylls både 2016 och kumulativt under 2015—2016. Således ger det strukturella underskottet och utgiftsregeln eventuellt olika bilder av uppfyllandet av kraven i den förebyggande delen. Detta innebär att det görs en helhetsbedömning av kraven i den förebyggande delen. I situationer med långsam tillväxt, låg inflation och låga räntor verkar utgiftsregeln fungera som en stabilare indikator än ändringen i det strukturella underskottet, och utgiftsregeln är därför i detta ekonomiska läge en mera tillförlitlig indikator på finanspolitikens inriktning än ändringen i det strukturella underskottet. Således kommer avvikelserna från anpassningen mot det medelfristiga målet enligt helhetsbedömningen i nuläget inte att bli betydande. Bedömningen preciseras dock i takt med att materialet uppdateras, och därför kan man ännu inte helt och hållet utesluta att avvikelserna blir betydande. I bedömningen har det inte beaktats att Finland anhåller om att få tillämpa klausulen om strukturreformer och investeringsklausulen 2016.

Tillämpningen av klausulen om strukturreformer och investeringsklausulen 2016

Medlemsstaterna har uppmanats att i sitt stabilitetsprogram meddel huruvida de önskar utnyttja klausulen om strukturreformer och investeringsklausulen som presenterades av kommissionen i januari 2015. Finland ansöker om att dessa klausuler ska utnyttjas 2016.

Användningen av den flexibilitet som tillåts av klausulen om strukturreformer (0,5 % i förhållande till BNP) är motiverat på grund av pensionsreformen som det avtalades om hösten 2014, eftersom reformen har en bevisbar effekt på den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt (se strukturreformprogrammet nedan). Finland uppfyller också kraven för tillämpning av investeringsklausulen. Under programperioden 2007—2013 har den finska offentliga sektorns finansieringsandel i samfinansierade investeringsprojekt varit i medeltal ca 0,1 % i förhållande till BNP per år. Eftersom den inhemska finansieringsandelen för 2016 inte är känd i detta skede, kan medeltalet användas som en riktgivande uppskattning av den tillåtna avvikelse som år 2016 fås med stöd av investeringsklausulen.

Utgiftsregeln i den förbyggande delen i stabilitets- och tillväxtpakten kommer att ses över från och med år 2017. Medlemsstaterna har ombetts att i sitt stabilitetsprogram meddela vilkettera jämförelsetal för utgiftsregeln som de önskar tillämpa under övergångsåret 2016. Finland föredrar att tillämpa det gamla jämförelsetalet.

Tabeller

Tabell 1a Makroekonomiska utsikter

	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	md euro						
1. BNP-volymer	186,3	-0,4	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
2. BNP, gängse priser	205,2	1,2	0,6	2,5	2,9	3,0	3,1
BNP-volymer, komponenter							
3. Privata konsumtionsutgifter	113,6	0,5	1,0	0,8	0,8	0,9	0,9
4. Offentliga konsumtionsutgifter	50,9	-0,2	0,2	-0,2	0,3	0,6	0,7
5. Kapitalbildning	41,6	-3,3	-1,3	5,4	4,2	2,5	2,3
6. Lagerförändring (% av BNP)	1,5	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
7. Export av varor och tjänster	77,8	-0,7	0,9	3,0	3,3	3,4	3,4
8. Import av varor och tjänster	79,4	0,0	-0,2	3,4	3,5	3,3	3,3
Kalkylerad inverkan på BNP-tillväxten, %-enheter							
9. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	206,1	-0,5	0,3	1,5	1,4	1,2	1,1
10. Förändring i lager	1,5	0,4	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
11. Nettoexport	-1,6	-0,3	0,4	-0,2	-0,1	0,0	0,0

Tabell 1b Utvecklingen av prisindex

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. BNP-deflator	1,6	0,4	1,2	1,5	1,8	1,9
2. Deflator för privat konsumtion	1,6	0,0	1,1	1,3	1,6	1,8
3. Harmoniserat konsumentprisindex	1,2	0,3	1,3	1,4	1,8	1,8
4. Offentlig konsumtionsdeflator	1,3	1,0	1,0	1,3	1,8	2,0
5. Investeringsdeflator	0,6	0,7	1,5	2,1	2,0	2,1
6. Exportprisdeflator	-0,7	-0,3	1,0	1,7	1,5	1,5
7. Importprisdeflator	-1,6	-0,9	1,0	1,6	1,4	1,4

Tabell 2a Den offentliga sektorns utsikter, % av BNP

	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	mn euro						
Inkomstslag							
12. Skatteinkomster (12=12a+12b+12c)	63 794	31,1	31,5	31,1	30,8	30,7	30,8
12a. Skatter på produktion och import	29 524	14,4	14,4	14,3	14,1	13,9	13,8
12b. Inkomstskatter	33 771	16,5	16,8	16,5	16,4	16,5	16,6
12c. Kapitalskatter	499	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
13. Socialskyddsavgifter	26 288	12,8	13,0	13,1	13,1	13,0	12,9
14. Förmögenhetsinkomst	6 395	3,1	3,0	3,0	3,2	3,5	3,6
15. Övriga inkomster (15=16-12-13-14)	16 208	7,9	8,0	8,1	8,1	8,1	8,2
16. = 6. Inkomster sammanlagt	112 685	54,9	55,5	55,4	55,2	55,2	55,5
varav: Skattesats (D2+D.5+D.61+D.91-D.995)	90 253	44,0	44,6	44,3	44,0	43,8	43,8
Utgiftslag							
17. Löntagaresättningar + insatsförbrukning	53 048	25,9	26,0	25,8	25,6	25,5	25,3
17a. Löntagaresättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	29 180	14,2	14,1	13,9	13,6	13,4	13,2
17b. Insatsförbrukning	23 868	11,6	11,8	11,9	12,0	12,0	12,1
18. Sociala inkomstöverföringar (18=18a+18b)	45 970	22,4	23,1	23,0	22,9	22,7	22,7
varav arbetslöshetsersättningar	5 169	2,5	2,6	2,6	2,5	2,3	2,1
18a. Sociala inkomstöverföringar in natura	5 680	2,8	2,8	2,7	2,7	2,8	2,9
18b. I pengar fastställda sociala förmåner	40 290	19,6	20,3	20,2	20,1	19,9	19,8
19. = 9. Ränteutgifter	2 536	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
20. Subventioner	2 785	1,4	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1
21. Fast bruttoinvestering	8 383	4,1	4,1	4,1	4,2	4,1	4,0
22. Kapitaltransfereringar	671	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
23. Övriga utgifter (23 = 24 -17-18-19-20-21)	6 124	3,0	2,9	2,6	2,4	2,3	2,3
24. = 7. Utgifter sammanlagt	119 517	58,3	58,8	58,2	57,6	57,1	56,9
varav: Offentlig konsumtion	50 902	24,8	24,9	24,6	24,3	24,2	24,1

Tabell 2b Inkomster och utgifter vid oförändrad politik, % av BNP

	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	mn euro						
1. Totala inkomster vid oförändrad politik	112 685	54,9	55,1	54,7	54,5	54,7	55,0
2. Totala utgifter vid oförändrad politik	119 517	58,3	59,5	59,2	59,1	58,7	58,7

Tabell 2c Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	mn euro						
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	874	0,4	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5

Tabell 2c Utgifter utanför utgiftsregeln, % av BNP

	2014	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	mn euro						
2. Konjunkturbetingade ändringar i arbetslöshets- utgifterna	507	0,2	0,5	0,4	0,3	0,1	0,0
3. Effekten av diskretionära åtgärder på inkomsterna	757	0,4	0,3	0,3	0,0	-0,2	-0,1
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	106	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Tabell 3 Den offentliga sektorns utgifter enligt uppgift, % av BNP

	COFOG- klass	2013	2019
1. Allmän offentlig förvaltning	1	8,3	8,0
2. Försvaret	2	1,5	1,6
3. Samhällsskydd och rättsskipning	3	1,4	1,4
4. Näringslivsfrågor	4	4,7	4,3
5. Miljöskydd	5	0,3	0,2
6. Bostadsförsörjning och samhällsutveckling	6	0,4	0,3
7. Hälso- och sjukvård	7	8,3	8,3
8. Fritidsverksamhet, kultur och religion	8	1,5	1,4
9. Utbildning	9	6,4	6,3
10. Socialt skydd	10	24,8	25,1
11. Utgifter sammanlagt (=punkt 7=23 i tabell 2)	Tot.	57,6	56,9

Tabell 4 Den offentliga sektorns skuldutveckling, % av BNP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Bruttoskuldens nivå, % av BNP	59,3	62,6	64,3	65,8	66,4	66,6
2. Förändring i bruttoskuld, procentenheter	3,7	3,3	1,7	1,5	0,6	0,2
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter						
3. Primärsaldo	-2,1	-2,2	-1,7	-1,3	-0,8	-0,1
4. Räntekostnader	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
5. Flödes-/stockjustering	0,4	-0,1	-1,2	-0,9	-1,3	-1,2
varav:						
— Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0
— Finansiella tillgångars nettoökning	1,7	1,0	1,1	1,1	1,1	1,0
— varav: privatiseringsintäkter	-0,1	-0,6	-0,4	-0,3	-0,5	-0,2
— Övriga (inkl. inverkan av BNP-tillväxten)	-1,4	-1,2	-2,3	-2,0	-2,3	-3,2
Implicit räntesats på skuld (= konsoliderade ränte- utgifter per skuldnivån året innan * 100)	2,3	2,0	1,9	1,8	1,8	1,9
Andra relevanta variabler						
6. Likvida finansiella tillgångar (AF1, AF2, AF3, AF5)	86,4	-	-	-	-	-
7. Finansiella nettoskulder (7=1-6)	-27,1	-	-	-	-	-

Tabell 4 Den offentliga sektorns skuldutveckling, % av BNP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)	7,1	-	-	-	-	-
9. Valutaskuldens andel	0	-	-	-	-	-
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder	6,0	-	-	-	-	-

Tabell 5 Konjunkturernas effekter på balansen i de offentliga finanserna, % av BNP

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. BNP, volymförändring i %	-0,4	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
2. De offentliga samfundens finansieringsbehov	-3,3	-3,4	-2,8	-2,4	-1,9	-1,4
3. Räntekostnader	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
4. Engångsåtgärder	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Potentiell BNP, %-förändring	-0,1	0,0	0,3	0,5	0,8	0,8
bidrag:						
— arbetsinsats	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
— kapitalinsats	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4
— totalproduktivitet	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,4
6. Produktionsgap	-2,9	-2,7	-1,8	-0,9	-0,4	0,0
7. Konjunkturrelaterad komponent i det finansiella sparandet	-1,7	-1,6	-1,0	-0,5	-0,2	0,0
8. Konjunkturrensat finansiellt sparande (2-7)	-1,7	-1,8	-1,8	-1,9	-1,7	-1,4
9. Konjunkturrensat primärsaldo (8+3)	-0,4	-0,7	-0,7	-0,8	-0,5	-0,1
10. Strukturellt saldo (8-4)	-1,7	-1,8	-1,8	-1,9	-1,7	-1,4

Tabell 6 Skillnader i förhållande till det tidigare stabilitetsprogrammet

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
BNP-tillväxt (%)						
SP - 2015 april	-0,1	0,5	1,4	1,5	1,3	1,2
SP - 2015 september	-0,4	0,2	1,3	1,4	1,3	1,2
Skillnad, procentenheter	-0,3	-0,3	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Den offentliga sektorns finansieringsbehov, % av BNP						
SP - 2015 april	-3,2	-3,4	-3,2	-3,1	-2,7	-2,5
SP - 2015 september	-3,3	-3,4	-2,8	-2,4	-1,9	-1,4
Skillnad, procentenheter	-0,2	0,0	0,4	0,6	0,8	1,1
De offentliga samfundens bruttoskuld, % av BNP						
SP - 2015 april	59,3	62,5	64,4	66,0	67,0	67,8
SP - 2015 september	59,3	62,6	64,3	65,8	66,4	66,6
Skillnad, procentenheter	0,0	0,1	-0,2	-0,2	-0,6	-1,2

Tabell 7a Hållbarhetskalkyl våren 2015 och hösten 2015, % av BNP

	Våren 2015	Hösten 2015
Utgifter för skötsel av skulder	0,9	0,9
Primärsaldo	1,3	0,2

Tabell 7a Hållbarhetskalkyl våren 2015 och hösten 2015, % av BNP

	Våren 2015	Hösten 2015
Förmögenhetsinkomst	0,9	1,2
Åldersrelaterade utgifter	1,4	1,0
S2 hållbarhetsunderskott	4,6	3,3

Tabell 7b De offentliga finanserna 2014—2060, % av BNP¹⁾

	2014	2019	2030	2040	2050	2060— 2014 förändr.	
Totala utgifter	58,3	56,9	61,4	62,3	63,8	66,9	8,7
varav åldersrelaterade och arbetslöshetsutgifter	29,5	30,4	31,9	31,5	31,0	31,5	2,0
Pensioner	13,4	14,2	14,6	13,2	12,3	12,5	-0,9
Förvärvspensioner	12,1	13,0	13,6	12,1	11,2	11,4	-0,7
Folkpensioner	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	-0,2
Hälso- och sjukvård	6,0	6,1	6,6	7,0	7,1	7,3	1,3
Långtidsvård	2,2	2,3	2,9	3,7	4,0	4,1	1,9
Undervisning	5,9	6,0	6,1	6,1	6,0	6,0	0,1
Arbetslöshet	2,0	1,8	1,6	1,6	1,6	1,6	-0,3
Ränteutgifter	1,2	1,2	4,3	5,5	7,5	10,1	8,9
Totala inkomster	54,9	55,5	56,7	55,6	55,2	55,1	0,1
varav förmögenhetsinkomster	2,7	3,6	4,8	3,7	3,3	3,1	0,4
Nettokreditgivnin ²⁾	-2,8	-1,4	-4,7	-6,7	-8,6	-11,8	-9,1
varav överföring till pensionsfonderna	1,7	1,0	0,3	0,7	1,4	1,3	-0,4
De offentliga samfundens skuld	59,3	66,6	87,4	114,1	155,0	208,5	149,2
De offentliga samfundens tillgångar	125,4	126,2	109,5	89,0	82,4	79,8	-45,6
varav pensionsfondernas tillgångar	83,8	84,5	75,0	60,6	58,4	59,1	-24,7
			Antaganden, %				
		2019	2030	2040	2050	2060	
Ökning av arbetets produktivitet		0,9	1,4	1,5	1,5	1,5	
BNP-tillväxt		1,2	1,5	1,9	1,7	1,7	
Arbetskraftsandelar							
Män (15—64-åringar)		77,2	77,5	77,3	77,5	77,7	
Kvinnor (15—64-åringar)		74,5	74,9	75,3	75,9	76,2	
Samtliga (15—64-åringar)		75,8	76,2	76,3	76,6	77,0	
Arbetslöshetsgrad		8,3	6,9	6,8	7,0	7,3	
Äldreförsörjningskvot, %		36,3	43,8	44,8	54,8	49,8	
Inflation		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	
Realränta		0,9	3,0	3,0	3,0	3,0	
ArPL-fondernas reella avkastning		0,8	3,5	3,5	3,5	3,5	
Nettoinvandring	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	17 000	
Nativitet		1,82	1,82	1,82	1,82	1,82	

¹⁾ Källa: Social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet

²⁾ Fr.o.m. 2019 konjunkturjusterat saldo

Tabell 7c Villkorade åtaganden, % av BNP

	2014	2015
Statsgarantier	17,4	-
varav till finansiella institut	0,9	-

Tabell 8 Bakgrundsantaganden ¹⁾

	2014	2015	2016	2017
3 mån. EURIBOR-ränta	0,2	0,0	0,1	0,2
Obligationsränta 10 år	1,4	0,7	1,0	1,5
USD/EUR-valutakurs	1,3	1,1	1,1	1,0
Effektiv nominell växelkurs	1,6	-4,2	-0,4	0,0
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	3,4	3,5	3,9	4,0
BNP-tillväxten i EU-28	1,4	1,8	2,1	1,7
BNP-tillväxten på de viktigaste exportmarknaderna	2,6	2,2	3,7	3,6
Världshandelns tillväxt	3,3	2,7	3,6	4,5
Råolja (USD/fat)	98,9	55,0	57,0	62,0

¹⁾ Inga exakta bakgrundantaganden har fastställts såsom bakgrund för kalkylen på medellång sikt, utan kalkylerna baserar sig på allmänna bedömningar av utvecklingen i verksamhetsmiljön.

Strukturreformprogrammet

Användningen av klausulen om strukturreformer är motiverat i fråga om Finland på grund av pensionsreformen, som är en betydande strukturell reform med en bevisbar inverkan på den offentliga ekonomins hållbarhet på lång sikt. Arbetsmarknadens centralorganisationer avtalade hösten 2014 om en lösning för en ny pensionsreform. Regeringen lämnade propositionen till riksdagen den 8 september 2015. Pensionsreformen träder i kraft vid ingången av 2017. Genom reformen förbereder man sig på ökningen i förväntad livslängd. Den förväntade pensioneringsåldern beräknas efter reformen höjas till 62,4 år till år 2025. Dessutom beräknas det att hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna minskar med ca en procentenhet i och med att pensionsutgifterna minskar och sysselsättningen stiger. Till följd av reformen stabiliseras betalningsnivån för arbetspensionerna till 24,4 procent från och med 2017.

Också oberoende bedömningar stöder denna uppskattning av inverkan på den offentliga ekonomins hållbarhet. Till exempel gör rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken en liknande konsekvensbedömning: <http://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/index.php/etusivu/8-finnish/25-raportti2014#otsikko41>. Liksom även Pensionsskyddscentralen: http://www.etk.fi/fi/gateway/PTARGS_0_2712_459_440_3034_43/http%3B/content.etk.fi%3B7087/publishedcontent/publish/etkfi/fi/julkaisut/tutkimusjulkaisut/raportit/laskelmia_vuoden_2017_tyoelakeuudistuksen_vaikutuksista_7.pdf.

Ytterligare information om pensionsreformen finns i det nationella reformprogrammet från våren 2015: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/nrp2015_finland_fi.pdf

På basis av de ovan beskrivna oberoende konsekvensbedömningarna ansöker Finland om användning av den flexibilitet som tillåts av klausulen om strukturreformer (0,5 % i förhållande till BNP) år 2016.

Utkast till budgetplan

I enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013 lämnar euroområdet medlemsstater senast den 15 oktober in ett utkast till budgetplan för påföljande år (draft budgetary plan, DBP) till kommissionen. Denna gång är utkastet till budgetplan för 2016 en del av planen för de offentliga finanserna.

Finlands utkast till budgetplan baserar sig på de uppgifter som fanns tillgängliga den 7 september 2015 och dessutom på regeringens budgetproposition för 2016, som lämnas till riksdagen den 28 september 2015. Riksdagen behandlar budgetpropositionen under hösten och godkänner den i december 2015.

Prognosen i utkastet till budgetplan, som också utgjorde grunden för utarbetandet av statens budgetproposition, har utarbetats självständigt på finansministeriets ekonomiska avdelning.

Tabeller

1 Makroekonomiska utsikter

Tabell 0.i) Grundläggande antaganden

	2014	2015	2016
3 mån. EURIBOR-ränta	0,2	0,0	0,1
Oblighationsränta 10 år	1,4	0,7	1,0
USD/EUR-valutakurs	1,3	1,1	1,1
Effektiv nominell växelkurs	1,6	-4,2	-0,4
Global BNP-tillväxt (exklusive EU)	3,4	3,5	3,9
BNP-tillväxten i EU-27	1,4	1,8	2,1
BNP-tillväxten på de viktigaste exportmarknaderna	2,6	2,2	3,7
Världshandelns tillväxt	3,3	2,7	3,6
Råolja (USD/fat)	99	55	57

Tabell 1a Makroekonomiska utsikter

	2014	2014	2015	2016
	md euro		volym, %	
1. Reell BNP	186,3	-0,4	0,2	1,3
Varav				
1.1. De budgetära åtgärdernas beräknade inverkan på den ekonomiska tillväxten				

Tabell 1a Makroekonomiska utsikter

	2014	2014	2015	2016
	md euro	volym, %		
2. Potentiell BNP	191,9	-0,1	0,0	0,3
bidrag:				
— arbetsinsats				
— kapital				
— totalproduktivitet				
3. Nominell BNP	205,2	1,2	0,6	2,5
4. Privata konsumtionsutgifter	113,6	0,5	1,0	0,8
5. Offentliga konsumtionsutgifter	50,9	-0,2	0,2	-0,2
6. Kapitalbildning	41,6	-3,3	-1,3	5,4
7. Lagerförändring (% av BNP)	1,5	0,7	0,0	-0,1
8. Export av varor och tjänster	77,8	-0,7	0,9	3,0
9. Import av varor och tjänster	79,4	0,0	-0,2	3,4
Inverkan på BNP-tillväxten, %-enheter	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Inhemsk efterfrågan på slutprodukter	206,1	-0,5	0,3	1,5
11. Förändring i lager	1,5	0,4	-0,5	0,0
12. Nettoexport	-1,6	-0,3	0,4	-0,2

Tabell 1b Prisutveckling

	2014	2015	2016
	förändr., %		
1. BNP-deflator	1,6	0,4	1,2
2. Deflator för privat konsumtion	1,6	0,0	1,1
3. Harmoniserat konsumentprisindex	1,2	0,3	1,3
4. Offentlig konsumtionsdeflator	1,3	1,0	1,0
5. Investeringsdeflator	0,6	0,7	1,5
6. Exportprisdeflator	-0,7	-0,3	1,0
7. Importprisdeflator	-1,6	-0,9	1,0

Tabell 1c Utvecklingen på arbetsmarknaden

	2014	2014	2015	2016
	nivå	förändr., %		
1. Sysselsättning, 1 000 personer	2 447	-0,4	-0,7	0,3
2. Sysselsättning, 1000000 arbetade timmar	4 104	-0,7	-0,6	0,4
3. Arbetslöshetsgrad (%)	232	8,7	9,6	9,4
4. Arbetsproduktivitet, personer	76,1	0,0	0,9	1,0
5. Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar	45,4	0,3	0,8	0,9
6. Löntagarersättning	82,2	0,3	0,5	1,5
7. Löntagarersättning per anställd	33,6	0,7	1,2	1,2

Tabell 1d Sektorspecifika saldon, % av BNP

	2014	2015	2016
1. Finlands nettoutlåning till utlandet	-2,1	-1,4	-1,5
varav:	0,0	0,0	0,0
— Saldo för varor och tjänster	-0,8	-0,1	-0,3
— Saldo för produktionsfaktorsersättningar och inkomstöverföringar	-1,1	-1,1	-1,0
— Kapitalöverföringar, netto	-0,2	-0,2	-0,2
2. Den privata sektorns nettoutlåning	0,3	1,0	0,3
3. Den offentliga sektorns nettoutlåning	-3,3	-3,4	-2,8
4. Statistisk avvikelse	0,9	0,9	0,9

*2 Målen för de offentliga finanserna***Tabell 2a Målen för de offentliga finanserna uppdelade enligt delsektorer, % av BNP**

Nettoutlåning enligt delsektorer	2015	2016
1. De offentliga samfunden sammanlagt	-3,4	-2,8
2. Staten	-3,1	-2,8
3. -	-	-
4. Lokalförvaltningen	-0,8	-0,8
5. Socialskyddsfonderna	0,5	0,8
6. Räntekostnader	1,2	1,1
7. Primärsaldo	-2,2	-1,7
8. Engångsåtgärder	0,0	0,0
9. Real BNP-tillväxt, %-förändring	0,2	1,3
10. Potentiell BNP, %-förändring	0,0	0,3
bidrag:		
— arbetsinsats		
— kapitalinsats		
— totalproduktivitet		
11. Produktionsgap	-2,7	-1,8
12. Konjunkturrelaterad komponent i det finansiella sparandet	-1,6	-1,0
13. Konjunkturrensat finansiellt sparande	-1,8	-1,8
14. Konjunkturrensat primärsaldo	-0,7	-0,7
15. Strukturellt saldo	-1,8	-1,8

Tabell 2b Utveckling av de offentliga samfundens skuldsättning, md euro

	2015	2016
1. Bruttoskuld	62,6	64,3
2. Ändring i bruttoskuld, procentenheter	3,3	1,7
Bidrag till förändringar i bruttoskulden, procentenheter		
3. Primärsaldo	-2,2	-1,7
4. Räntekostnader	1,2	1,1
5. Flödes-/stockjustering	-0,1	-1,2
varav:		

Tabell 2b Utveckling av de offentliga samfundens skuldsättning, md euro

	2015	2016
— Differenser mellan statistikföring enligt kassa- och prestationsprincipen		
— Finansiella tillgångars nettoökning		
— varav:		
— privatiseringskostnader		
— värderingseffekter och övrigt		
Implicit räntesats på skuld	2,0	1,9
Andra relevanta variabler		
6. Likvida finansiella tillgångar		
7. Finansiella nettoskulder		
8. Amortering av statens skulder (befintliga skuldebrev)		
9. Valutaskuldens andel		
10. Genomsnittlig maturitet för statens skulder		

Tabell 2c Eventualförpliktelser

	2014	2015
Statsgarantier	17,4	-
varav till finansiella institut	0,9	-

3 Inkomst- och utgiftsberäkningar enligt ett scenario där politiken hålls oförändrad

Tabell 3 Offentliga samfunds utgifts- och inkomstberäkningar som baserar sig på oförändrad politik uppdelade enligt huvudkomponenter, % av BNP

Offentliga samfund	2015	2016
1. Totala inkomster vid oförändrad politik	55,1	54,7
varav:		
1.1 Skatter på produktion och import	14,1	14,0
1.2 Inkomstskatter	16,9	16,7
1.3 Kapitalskatter	0,3	0,3
1.4 Socialskyddsavgifter	12,8	12,6
1.5 Förmögenhetsinkomst	3,0	3,0
1.5 Övriga inkomster	8,0	8,1
varav: skattesats	44,2	44,0
2. Totala utgifter vid oförändrad politik	59,5	59,2
varav:		
2.1 Löntagaresättningar (löner + arbetsgivares socialskyddsavgifter)	14,3	14,1
2.2 Insatsförbrukning	11,9	12,1
2.3 Sociala inkomstöverföringar	23,4	23,5
varav arbetslöshetsersättningar	2,6	2,6
2.4 Ränteutgifter	1,2	1,1
2.5 Subventioner	1,3	1,2
2.6. Fast bruttoinvestering	4,1	4,1
2.7 Kapitaltransfereringar	0,3	0,3
2.8 Övriga utgifter	3,0	2,8

4 Inkomst- och utgiftsmål, offentliga samfunds utgifter enligt uppgifter

Tabell 4a Offentliga samfunds inkomster och utgifter, uppdelade enligt huvudkomponenter

Offentliga samfund	2015	2016
1. Inkomster sammanlagt	55,5	55,4
varav:		
1.1 Skatter på produktion och import	14,4	14,3
1.2 Inkomstskatter	16,8	16,5
1.3. Kapitalskatter	0,3	0,3
1.4 Socialskyddsavgifter	13,0	13,1
1.5 Förmögenhetsinkomst	3,0	3,0
1.5 Övriga inkomster	8,0	8,1
varav: skattesats	44,6	44,3
2. Utgifter sammanlagt	58,8	58,2
varav:		
2.1 Löntagarersättningar	14,1	13,9
2.2 Insatsförbrukning	11,8	11,9
2.3 Sociala inkomstöverföringar	23,1	23,0
varav arbetslöshetsersättningar	2,6	2,6
2.4 Ränteutgifter	1,2	1,1
2.5 Subventioner	1,3	1,2
2.6. Fast bruttoinvestering	4,1	4,1
2.7 Kapitaltransfereringar	0,3	0,3
2.8 Övriga utgifter	2,9	2,6

Tabell 4b Utgifter utanför utgiftsregeln

	2014	2014	2015	2016
	mn euro		% av BNP	
1. Utgifter för EU-program som motsvaras fullt av inkomster från EU-medel	874	0,4	0,6	0,5
2. Konjunkturbetingade ändringar i arbetslöshetsutgifterna	507	0,2	0,5	0,4
3. Effekten av diskretionära åtgärder på inkomsterna	757	0,4	0,3	0,3
4. Utgifter finansierade med öronmärkta inkomster	106	0,1	0,0	0,0

5 Diskretionära åtgärder som ingår i budgetpropositionen

Tabell 5a Diskretionära åtgärder om vidtagits av de offentliga samfunden

Förteckning över åtgärder*	Detaljerad beskrivning	Mål	Bokföringsprincip	Godkännandestatus	Budgetkonsekvenser			
					2014	2015	2016	2017
					% av BNP			
Hushållens inkomstskatter	Hushållens inkomstskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,3	-0,1	-0,2	-0,1
Samfundsskatter	Samfundsskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	-0,5	0,0	0,1	0,0
Indirekta skatter	Indirekta skatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,3	0,2	0,1	0,0
Socialskyddsavgifter	Socialskyddsavgifter		prestationsprincipen	föreslagen***	0,3	0,2	0,3	0,1
Utgiftsåtgärder	Utgiftsåtgärder		prestations-/kassa-principen	största delen godkänd**	-0,2	-0,6	-0,4	-0,4

Tabell 5b Diskretionära åtgärder som vidtagits av staten

Förteckning över åtgärder*	Detaljerad beskrivning	Mål	Bokföringsprincip	Godkännandestatus	Budgetkonsekvenser			
					2014	2015	2016	2017
					% av BNP			
Hushållens inkomstskatter	Hushållens inkomstskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,3	-0,1	-0,2	-0,1
Samfundsskatter	Samfundsskatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	-0,5	0,0	0,1	0,0
Indirekta skatter	Indirekta skatter		prestationsprincipen	största delen godkänd**	0,3	0,2	0,1	0,0
Utgiftsåtgärder	Utgiftsåtgärder		prestations-/kassa-principen	största delen godkänd**	-0,2	-0,6	-0,4	-0,4

6 Eventuella samband mellan utkastet till budgetplan samt målen och de landsspecifika rekommendationerna i EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning

Tabell 6a Landsspecifika rekommendationer

Rekommendation nummer	Förteckning över åtgärder	Beskrivning av den direkta effekten
CSR1: uppnå en finanspolitisk korrigerings på minst 0,1 procent av BNP mot det medelfristiga budgetmålet under 2015 och på 0,5 procent av BNP under 2016. Fortsätta arbeta för att minska problemet med hållbarheten finanspolitiken och för att skapa bättre förutsättningar för tillväxt.	I regeringsprogrammet enades man om åtgärder som minskar utgifterna eller höjer avgifts-inkomsterna och som syftar till en anpassning av den offentliga ekonomin med ett nettobelopp på ca 4 miljarder euro på 2019 års nivå. Effekterna av ändringarna i skattegrunderna ingår inte i denna helhet. Anpassningsåtgärderna enligt regeringsprogrammet har i regel tagits in i budgetpropositionen för 2016 och planen för de offentliga finanserna 2016—2019. Effekterna av åtgärderna har också preciserats under beredningen. Exempelvis kalkylen över den besparing som kan nås genom en frysning av indexhöjningarna har sänkts jämfört med de bedömningar av effekterna som gjordes i samband med utarbetandet av regeringsprogrammet. Sänkningen beror på lägre prisprognoser. De utgiftsåtgärder och höjningar av avgiftsinkomsterna som det fattats beslut om har en nettoeffekt på den offentliga ekonomin på ca 3,5 miljarder euro på 2019 års nivå. För att anpassningsmålen enligt regeringsprogrammet ska nås har regeringen beslutat om ett antal ytterligare besparingar, varav det mest omfattande är beslutet att frysa indexhöjningarna för de förmåner som är bundna till folkpensionsindex och levnadskostnadsindex.	Regeringens åtgärder motsvarar rekommendationen direkt.

Tabell 6a Landsspecifika rekommendationer

Rekommendation nummer	Förteckning över åtgärder	Beskrivning av den direkta effekten
	<p>Regeringen har beslutat om engångssatsningar på 1,6 miljarder euro på spetsprojekt och på minskningen av det eftersatta underhållet åren 2016—2018. År 2016 används ca 220 miljoner euro i spetsprojektfinansiering. Dessutom anvisas 100 miljoner euro för att minska det eftersatta underhållet. Spetsprojektet finansieras i huvudsak med inkomster från utdelning och genom försäljning av statens aktieinnehav. Av finansieringen kommer ett belopp på 330 miljoner euro att täckas genom att man slopar finansieringen av Centrumslingan, som ingick i ramen.</p>	
CSR2: anta den pensionsreform som man kommit överens om och successivt avlägsna möjligheterna till tidigt utträde från arbetsmarknaden. Se till att förvaltningsreformerna för kommunstrukturen och social- och hälsovårdstjänsterna utformas och genomförs effektivt, i syfte att öka produktiviteten och kostnadseffektiviteten vid tillhandahållande av de offentliga tjänsterna och att upprätthålla tjänsternas kvalitet.	<p>Regeringen lämnar i början av hösten 2015 en proposition till riksdagen med förslag till reform av arbetspensionslagstiftningen på basis av det avtal som ingicks som en trepartsutredning. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2017. Regeringen bereder organisationen av social- och hälsovårdstjänsterna (SOTE) utifrån självstyrelseområden som är större än en kommun. Enligt regeringsprogrammet är antalet områden sammanlagt högst 19. Områdena ska svara för tillhandahållandet av social- och hälsovårdstjänster inom sitt område. En grupp med utomstående utredningspersoner lade i augusti 2015 fram ett förslag om hur reformen av social- och hälsovården, inrättandet av självstyrelseområden och reformen av regionförvaltningen kan genomföras och samordnas så smidigt som möjligt.</p>	Regeringens åtgärder motsvarar rekommendationen direkt.

Tabell 6a Landsspecifika rekommendationer

Rekommendation nummer	Förteckning över åtgärder	Beskrivning av den direkta effekten
	I utredningen konstateras det att de självstyrande områden som är större än en kommun bör ha ett tillräckligt befolkningsunderlag samt tillräcklig infrastruktur för social- och hälsovården samt ekonomisk bärkraft för ordnande av heltäckande social- och hälsovårdstjänster nu och i framtiden. Antalet områden föreslås vara 9–12. Enligt förslaget är det staten som i första hand finansierar tjänsterna. Statsrådet har utsett en projektchef som ansvarar för strukturreformen inom social- och hälsovården samt för beredningen av inrättandet av självstyrande områden och reformen av regionförvaltningen.	
CSR3: vidta åtgärder för att förbättra ungas, äldre arbetstagens och långtidsarbetslösas anställbarhet, särskilt genom att fokusera på utvecklingen av sådan kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. Främja en löneutveckling som är i linje med produktiviteten med full respekt för arbetsmarknadsparternas roll och i enlighet med nationell praxis.	Enligt regeringsprogrammet bereder regeringen i samarbete med parterna inom arbetslivet en reform av utkomstskyddet för arbetslösa, som innefattar en skärpt skyldighet att ta emot arbete och skyldighet att delta i aktiveringsåtgärder. Enligt regeringsprogrammet utvecklas ungdomsgarantin så, att ansvaret för ungdomar som behöver stöd finns hos en instans (regeringens spetsprojekt) och att alla som slutför grundskolan garanteras en utbildnings-, arbets- eller rehabiliteringsplats. Samtidigt stöder man det uppsökande ungdomsarbetet och verksamheten med arbetssökningstjänster samt mentalvårdstjänsterna för unga. Lönesubventionen för unga och Sanssi-kortet utvecklas så att de bättre motiverar till arbete.	Regeringens åtgärder motsvarar rekommendationen direkt.

Tabell 6a Landsspecifika rekommendationer

Rekommendation nummer	Förteckning över åtgärder	Beskrivning av den direkta effekten
	<p>Regeringen offentliggjorde i september 2015 sitt förslag till åtgärder för att förbättra kostnadskonkurrenskraften: Trettondagen och Kristi himmelfärdsdag ändras till oavlönade lediga dagar utan att den årliga arbetstiden förkortas; ersättningsnivån för sjukdagar sänks så att den första sjukdagen i framtiden är oavlönad och att det för dag 2—9 betalas 80 procent av lönen; övertidsersättningarna minskar med 50 procent och söndagsersättningarna sänks till 75 procent; långa semestrar i synnerhet inom den offentliga sektorn förkortas från 38 till 30 dagar; socialskyddsavgiften för privata arbetsgivare sänks med 1,72 procentenheter från ingången av 2017.</p>	
CSR4: vidta åtgärder för att öppna upp för verklig konkurrens inom detaljhandelssektorn.	<p>Regeringen har lämnat till riksdagen en proposition med förslag till lag om upphävande av lagen om öppettider för detaljhandeln och frisersalonger. Propositionen är nu ute på remiss.</p>	<p>Regeringens åtgärder motsvarar rekommendationen direkt.</p>

Tabell 6b Mål som ställts upp av unionen i fråga om tillväxten och sysselsättningen

Inga betydande förändringar efter våren 2015, se:

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/nrp2015_finland_en.pdf

7 Skillnader i förhållande till det senaste stabilitetsprogrammet

Tabell 7 Skillnader i förhållande till det senaste stabilitetsprogrammet

	2014	2015	2016
	% av BNP		
Offentliga samfunds nettokreditgivning			
Stabilitetsprogrammet våren 2015	-3,2	-3,4	-3,2
Utkast till budgetplan	-3,3	-3,4	-2,8
Skillnad, %-enheter	-0,2	0,0	0,4
Offentliga sektorns nettokreditgivning vid oförändrad politik			

Tabell 7 Skillnader i förhållande till det senaste stabilitetsprogrammet

	2014	2015	2016
	% av BNP		
Stabilitetsprogrammet våren 2015	-3,2	-4,7	-4,7
Utkast till budgetplan	-3,3	-4,3	-4,5
Skillnad, %-enheter	-0,2	0,3	0,2

Uppgifter om metoder

Makroprognosen baserar sig på expertåsikter, finansministeriets DSGE-modell (se t.ex. Ekonomisk översikt, hösten 2014, s.31, och Ekonomisk översikt, våren 2015, s.17), en faktormodell på kort sikt samt partialmodeller.

Prognosen för de offentliga finanserna baserar sig på bl.a. makroprognosen på kort sikt samt kalkyler på medellång sikt, budgetpropositionerna, rambesluten, prognoserna om skatteunderlag och ändringarna i beskattningsgrunderna samt de detaljerade uppskattningar av skatteinkomsterna som härletts från dem, kommunekonomins basservicebudget samt besluten om socialskyddsavgifter och sociala förmåner.